

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 300 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 90 SLT, Македонија 1500 DEN

ЗАБАВНИК

2. IV 1993. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LV • ЦЕНА 15.000 ДИН • БРОЈ 2153

За све од 7 го 77

ИСЛАНД
сага
о
леденој
земљи

ОСВЕТА
ЗЛАТОНОСЕ
ЛЕПОТИЦЕ

Вјанав

Фирме

Веровали или не!

ДОМЕНИКО ВИОЛИНО

ИЗ ТОРИНА (ИТАЛИЈА), КАДА ЈЕ ПОСТАО КЛАВИРИСТА У ЈЕДНОМ ПОЗОРИШТУ, ПРОМЕНИО ЈЕ СВОЈЕ ИМЕ У ПИАНОБОРТЕ (НА ИТАЛИЈАНСКОМ КЛАВИР). ДВАДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ ПОСТАО ЈЕ ТРУБАЧ У ЧЕЗ-ОРКЕСТРУ И ПРОМЕНИО ИМЕ У ТРОМБА, ТО ЈЕСТ - ТРУБА.

БРОД

КОЈИ ПРЕВОЗИ ПУТНИКЕ С ОБАЛЕ НА ОБАЛУ НА РЕЦИ ИНДУС У ХИМАЛАЈИМА, НАПРАВЉЕН ЈЕ ЈОШ 328. ГОДИНЕ ПРЕ Н. Е. ЗА АЛЕКСАНДРА МАКЕДОНСКОГ.

МАУЗОЛЕЈ

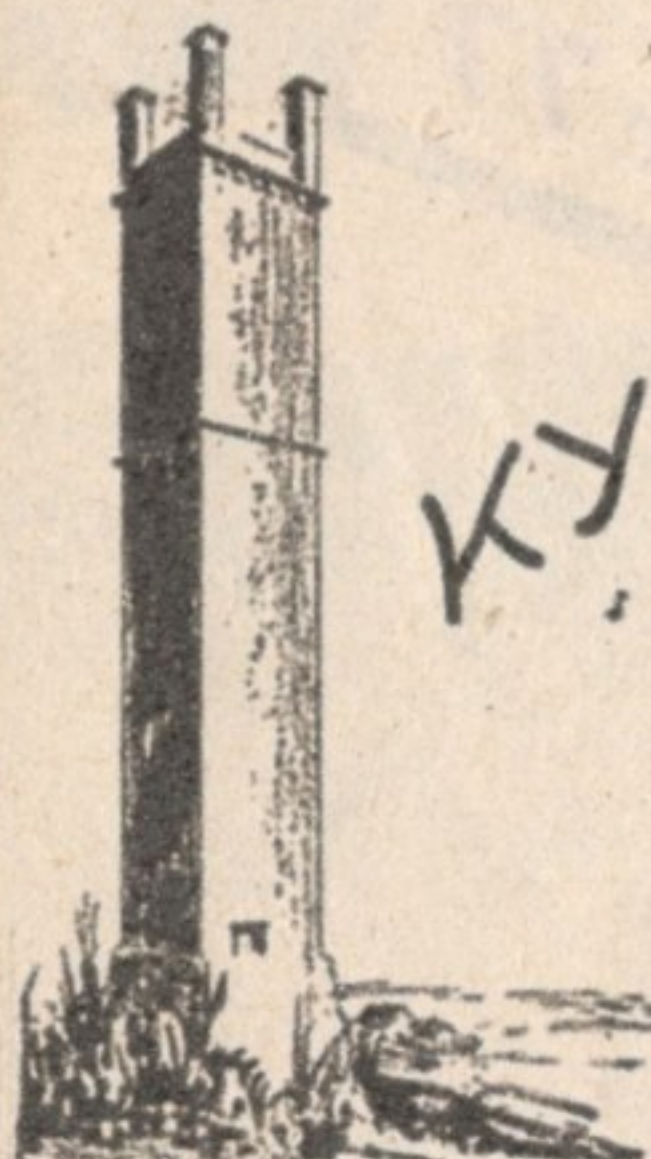
НЕМАЦКОГ ЦАРА ФЕРДИНАНДА II (1578-1637) У ГРАЉУ (АУСТРИЈА) ИМА ТРИ КУПОЛЕ ДА БИ НА СВАКОЈ МОГЛО ДА СТОЈИ ПО ЈЕДНО, ОД ТРИ КРАЉЕВСКА СИМБОЛА - ЖЕЗЛО, ЈАВУКА И ОРАО.

**Тробојница
Тулелма
Марконија**
Италијанског инжењера, проналазача и пионира безжичне телеграфије, смештена је истог његове виле у месту Понтикио, у провинцији у којој је Маркони изводио своје експерименте.

КУЛА

У СЕНК-МАРСУ У ФРАНЦУСКОЈ ПРЕДСТАВЉАЛА ЈЕ ЕНИГМУ ПУНИХ 1500 ГОДИНА. ПОДИГНУТА ЈЕ У 5. ВЕКУ САМО ДА БИ ЗБУЊИВАЛА БУДУЋЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ.

ХЕНРИ ТИМПЛИ

(1673 - 1757)

ИМЕНОВАН ЈЕ ЗА ГЛАВНОГ ЧУВАРА ТРЕЗОРА ИРСКЕ КАДА ЈЕ ИМАО СВЕГА 7 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● дуго се сматрало да чоколада појачава бубуљице на лицу младих особа. То није ничим потврђено, а једино се зна да тотално гладовање за 30 одсто може да смањи лучење лојних жлезда у кожи.

●●● неки пешак кога је у шведском граду Крамфору срушио аутомобил толико се разбеснео да је возача онесвестио распаливши га кобасицом дугачком 40 центиметара коју је управо купио.

●●● веће енглеског града Ковентрија одлучило је да за 50.000 фунти купи смеће од суседних општина. Градски оци израчунали су да је то ипак јефтиније него да се купи нафта за загревање Крајслерове фабрике аутомобила. Сагоревањем у пећима хиљаду тона отпадака даће више топлотне енергије него нафта купљена за исту количину новца.

●●● Међународна федерација за спортски аутомобилизам извршила је неколико битних промена у прописима

за „формулу 1“, све у циљу да ове трке буду што узбудљивије: болиди убудуће могу бити високи до 95 cm, а широки највише 2 m, мотори до 3.500 кубика, максимална брзина - 320 km/h, тежина болида - 505 kg, највећа снага мотора до 800 KS, док се ширина гума са 18 смањује на 15 цола.

●●● чипс су измислили Енглези који га, посољеног и побибереног, најрадије једу уз рибу, Шпанци га зачине са доста биберера, а Холанђани дају предност - мајонезу.

●●● сваке године казне за саобраћајне прекршаје у свету порасту просечно за пет одсто.

●●● зелени терени за голф захтевају много улагања, између осталог и свакодневно кошење и заливање траве. То је био један од разлога што је овај спорт дуго био привилегија имућних. Код нас се између два светска рата играо једино на теренима Кошутљака у Београду, отуд и данашњи назив Голф-клуб, мада одавно ту нико штаповима не утерује лоптицу у јамице.

Илустровао: Зоран Петковић - Петко

**ОД СЛЕДЕЋЕГ БРОЈА
НАГРАДНА ИГРА БЕОГРАДСКОГ МАРАТОНА
И »ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА«**

СА ДИКАНОМ НА МАРАТОН

За учеснике Трке задовољства на шестом београдском маратону 24. априла у наредна два броја објављујемо пријаве и стартне листиће. - Специјални поклон: термо пресликач са Диканом-маратонцем. - Три кола наградне игре за читаоце »Забавника« и наградна игра за учеснике Трке задовољства - ђаке, школе, наставнике.

У суботу 24. априла у Београду ће се шести пут трчати маратон. Ако не можете да претрчите 42.195 метара, не очајавајте. Ту је и полумаратон - упола краћи и упола лакши, а за најмлађе, пре свега ученике основних и средњих школа, ту је Трка задовољства са стазом од само 5.000 метара. У њој су сви победници и у њој и они са зачеља могу да освоје вредне награде - за себе, за своју школу.

Наравно, има и оних који из разних разлога неће моћи да трче 24. априла, али и они ће моћи да, на неки начин, буду учесници Трке задовољства. За то су се побринули Београдски маратон и »Политикин Забавник«.

ТРЧАЋЕ И ДИКАН

Трка задовољства биће у знаку »Забавниковог« стрипског јунака Дикана. У два наредна броја Београдски маратон и »Забавник« поклањају свим будућим учесницима Трке задовољства термо пресликач са Диканом-

маратонцем који је за ову прилику специјално припремио његов творац Лазо Средановић.

Учесници Трке задовољства треба само да купе »Забавник« и термо пресликач препеглају преко обичне беле мајице. Са Диканом ће се трчати лакше и брже.

Уз поклон и пресликач »Политикин Забавник« ће у наредна два броја објавити и пријаву за учешће у Трци задовољства, коју треба послати на »Забавникову« адресу, и стартни листић који ће се на циљу предавати судијама.

ЧУВАЈТЕ СТАРТНИ ЛИСТИЋ

Тај стартни листић треба добро чувати за време трке јер он може вредним наградама да вам увећа задовољство трчања. Сви који заврше Трку задовољства од пет километара постају учесници наградне игре без обзира на пласман. Фонд награда повећава се из дана у дан, а засад су »у игри«

туристичка путовања по земљи и иностранству, бицикли, спортска опрема, радио пријемници, касетофони, слатки пакетићи »Бамбија«, »Соко Штарка«, »Фрикома«, »Мек доналдсови« оброци...

Награде за школе неће се извлачити. Школе, основне и средње, биће награђиване по учинку. Све школе из Београда, чијих најмање 200 ученика заврши Трку задовољства, добиће вредне комплете спортске опреме (за школе у унутрашњости минималан број ђака је 50), а 10 школа са највећим бројем ученика који заврше трку добиће још и посебне награде.

Наравно, и наставници физичког васпитања награђених школа добиће вредне награде, а сви они примиће и »Забавникове« дипломе из уникатне серије.

ТРИ ОДГОВОРА - МНОГО НАГРАДА

Али, вредну награду можете да освојите и ако не трчите. За своје читаоце (дакле, могу да учествују и читаоци-тркачи), »Забавник« ће у три наредна броја организовати наградну игру посвећену Београдском маратону.

И ова игра је, као и досадашње, веома једноставна. У три наредна броја поставићемо вам три питања, а ви на купонима пошаљите одговоре на нашу адресу после сваког питања, јер - биће три извлачења награда.

Наградни фонд ће расти из кола у коло, а у првом, на пример, најсрећније очекују ове награде:

- ⇨ два петодневна аранжмана за две особе у хотелу »Палисад« на Златибору
- ⇨ 10 комплета дресова са шорцевима
- ⇨ 10 фудбалских лопти
- ⇨ 10 спортских ранаца

Списак награђених у сва три кола објавићемо у »Забавнику« 14. маја (или 21. маја), а ви се припремите - од следећег броја, дружећи се са Диканом, Београдским маратоном и »Забавником«, очекују вас пријатна изненађења.

ДИКАН И ХАЗАРИ

текст: С. ИВКОВ
црта: А. СРЕДАНОВИЋ

* У АД МИ СЕ СВИЈЕТ ПРЕТВОРИО, А СВИ ЛУДИ ПАКЛЕНИ ДУХОВИ.

** НАДА МНОМ ЈЕ НЕБО ЗАТВОРЕНО, НЕ ПРИМА НИ ПЛАЧА НИ МОЛИТВЕ.

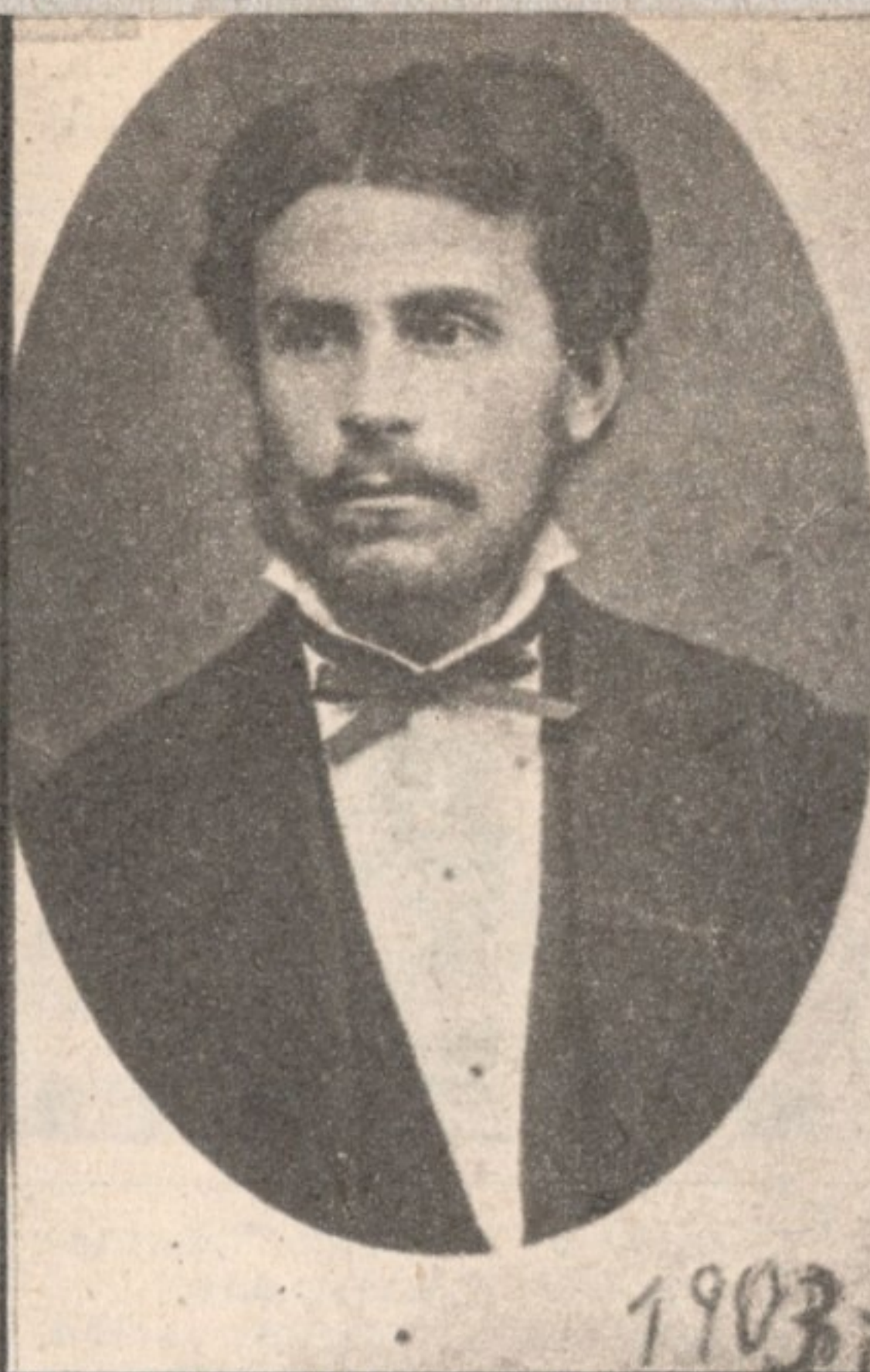

У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ: УЖРТВЕ И НАПАДАЧИ

Мајка Марија: „... била је жена крупних очију, косе до колена, и када је била седа. Била је то велика паћеница целог живота и умрла је пре него што сам могао да се вратим из иностранства... Знала је много драма и много стихова.“ Говорила је: „Девојке и брајле, немојте око да бацате на мог Милоша. За њега нису сеоске девојке и живот на селу. Он ће постати дипломата и отићи у велики свет...”

Отац Тома: „Био је чувен играч и певач свог времена, и када је напустио школу, пошао је у Иланџу пешке и вратио се кроз жито, певајући уз тамбуру.”

Петогодишњи Милош у Темишвару 1898.

ДЕЧАК

ИЗ ПРОЗОРА

„Сви смо ми учили како се пише, само је Црњански рођен као писац”,

рекао је Иво Андрић. Међутим, судећи већ по младалачким радовима, творац „Сеоба” рођен је и као – сликар

Сеобе, сеобе у сваком смислу те сетне речи, при чијем се помену одмах помисли на њега, предодредиле су и животну и књижевну судбину Милоша Црњанског већ на самом почетку његовог живота, необично бурног и тужног и за једног песника.

Давне 1896. породица чиновника Томе Црњанског сели се из Чонграда у Темиш-

вар. (Чонград је градић недалеко од данашње мађарско-румунске границе и то је право родно место великог песника, а не Иланча, Итебеј или Темишвар, како се често погрешно наводи.)

Милош, односно Мића, како га отац Тома и мајка Марија од милоште зову, има три године. Много, много година касније песник ће навести како га је мати повијала и одгајала у кориту у

коме се хлеб месио. „Облачили су ме у бело и метали у прозор, а људи су застајали и гледали ме”, сећаће се најранијег детињства.

„Темишвар је тада нагло растао и каруце су у њему трчале на гуменим точковима, а било је међу њима, већ, и првих аута”, записаће. „Жене су се у тој вароши облачиле по последњој моди из Париза, увезеној преко Беча, а над великим женским шеширима, имали смо и прелетање и првог аероплана”...

Фудбалер међу стиховима

На самом почетку овог века, који ће у нашој књижевности бити значајно обележен и изузетним делом Црњанског, тачније 1900, мали Милош полази у први разред српске основне школе у Темишвару. Учитељ му је Душан Берић кога ће се са захвалношћу сећати целог живота: „Читао нам је Игоа, Меримеа, био је сјајан глумац, нама, ђацима који смо га нетремице гледали, причао је о Жану Валжану и готово га глумио пред нама...”

Данас, пун век после рођења Милоша Црњанског, у рукописном одељењу На-

родне библиотеке Србије чувају се, поред рукописа, и песникови лични предмети, односно само део њих: већи део је уништен у бомбардовању Београда 6. априла 1941. док се Црњански налазио у Риму, у дипломатској служби. Свуда где је путовао и боравио, а само у својеврсном изгнанству Црњански је далеко од домовине провео мукотрпних и болних двадесет шест година, песник је са собом носио, као амајлију, ситнице из давног детињства. У том скромном завежљају, захваљујући љубави, топлини и бризи мајке Марије, сачуване су његове ране фотографије, плави прамен косе из предшколског доба, школска таблица на којој се описменио, дечачки рукописи и – пртежи.

„Сви смо ми учили како се пише, само је Црњански рођен као писац”, рекао је Иво Андрић за свог пријатеља. Међутим, мање је познато да је творац „Сеоба”, „Дневника о Чарнојевићу”, „Лирике Итаке”, „Стражилова” и „Ламента над Београдом” био вишеструко талентован, не само за писање. Био је врстан спортиста: још пре осамдесет година он је чак професионални фудбалер,

Студије глава, рад оловком петнаестогодишњег Црњанског. Први пут се објављују сада, у „Политикином Забавнику“, у години посвећеној Црњанском поводом једног века од његовог рођења.

Аутопортрет у уљу седамнаестогодишњег Црњанског. Репродукује се такође први пут.

затим страстан мачевалац, тенисер, веслач, авијатичар, наставник гимнастике...

Али, већ рани, дечачки цртежи, а потом и слике младог Црњанског, доказ су да је био издашно надарен и за сликарство. Ето, рука која је написала дела непробавне вредности и лепоте, а чије истинско време као да тек наилази, рука која је у једном двобоју одлучно држала револвер, начинила је, у раној младости, у Темишвару, цртеже и слике пред којима поглед застаје с благом неверицом: зар је те сигурне линије зналачки заиста повлачила рука једног петнаестогодишњака?

Три пута „Рат и мир“

Завршивши 1904. године основну школу, једанаестогодишњи Црњански уписује се у први разред Пијаристичког лицеја, веома цењене школе коју су држали католички фратри пијаристи. Као вредан и дисциплинован ђак учи језике и страшно чита: тада је чак три пута прочитао Толстојев „Рат и мир“.

Међутим, ускоро умире Тома Црњански и Милош остаје у Темишвару сам са мајком. Она му свесрдно и мајчински несебично даје сваку подршку у учењу – њен Мића има приватног учитеља енглеског језика и цртања. Млади Црњански већ тада машта о одласку на студије сликарства у Беч или Минхен.

Не зна се, на жалост, ко је Црњанском био учитељ цртања. Али, судећи по цртежима који су сачувани из тог доба, сигурно је да је

будући славни писац био не свакидашње талентован ученик и да му се указивала успешна каријера врхунског сликара. Ове две студије главе, рађене оловком, настале су у петом разреду лицеја, 1908, кад Црњански има непуних петнаест година!

Та, 1908, значајна је не смао за њега и његову поносну мајку Марију, већ и за целокупну нашу књижевност: у сомборском листу „Голуб“, на насловној страни,

СУДБА

На сињем мору
Лађа једна броди:
Да могу само знати:
Куда је судба води?

Ветар таласа море,
Валови личе гори.
Немоћно, тешком муком се
Са њима лађа бори.

Прошла је бура;
Море покоја нађе.
А пена таласа грли
Последњи део лађе.

(Прва објављена песма М. Црњанског, „Голуб“, Сомбор, 1908)

Милош Црњански објављује своје прве стихове, симболичну песму „Судба“.

„Почео сам да пишем као сваки песник, у детињству“, сећао се у дубокој старости велики лиричар. „Први пут сам штампао у „Голубу“, ако ме сећање не вара, године 1908. Ту сам објавио песму у три строфе. У првој полази један брод, у другој се диже бура, у трећој плове на пучини само остаци лађе...

Имао сам тада петнаест година“.

Син Дон Кихотов

Од 1906. до 1908. он већ пише трагедију у духу Ђуре Јакшића и драму о славном дубровачком песнику Ивану Гундулићу. Истовремено, све преданије слика огледајући се и у сложенијим сликарским техникама. Тада, 1909–1910, настаје овај изузетни аутопортрет у уљу, рад седамнаестогодишњег Црњанског. Две године касније довршава, вероватно, аутобиографски роман „Син Дон Кихотов“ и шаље га познатом часопису „Бранково коло“. Дело је, наводно, било спремно за објављивање, али се, ко зна због чега, никада није појавило и њему се заувек губи сваки траг.

Школске 1911/12. Милош Црњански завршава школовање на Пијаристичком лицеју и добија сведочанство да је јавним испитом показао зрелост „за академске студије“: мађарски језик – одличан, латински – добар, историја – одличан, математика – довољан, физика – добар. Наведени су затим и други предмети које је учио у току осам година школовања, са одличним оценама из веронауке, грчког језика, немачког, основа филозофије, земљописа, природних наука и напртне геометрије. Жели да, у сваком случају, студира сликарство, ако не у Бечу или Минхену, онда у Риму. Његов ујак Васа Вујић, имућни трговац из Беча, пише сестри Марији да му пошаље сина да код њега станује и студира на такозваној Експортној академији, да

„сутра може да га замени“. На крају су се договорили да Милош ипак студира ову академију, али у Риједи: жеља да се посвети сликарству остала је тако само жеља...

Тог лета завршава драму „Проклети кнез“ и шаље је Народном позоришту у Београду, одакле га ускоро обавештавају да су примили његово дело коме се потом такође губи сваки траг.

Уследио је затим одлазак у Опатију, тада Абацију, па у Ријеку, односно Фијуме. Уследиће потом краткотрајни период срећне, веселе ране младости Милоша Црњанског, а онда – онда ратне страхоте, лутања, сеобе. Али, и „Сеобе“: „Српски књижевни гласник“ објављује у наставцима 1927. године чувени роман Црњанског, једно од капиталних дела целокупне српске књижевности. Писац је тада професор географије и историје у београдској Четвртој гимназији, познати репортер „Политике“ и има 34 године.

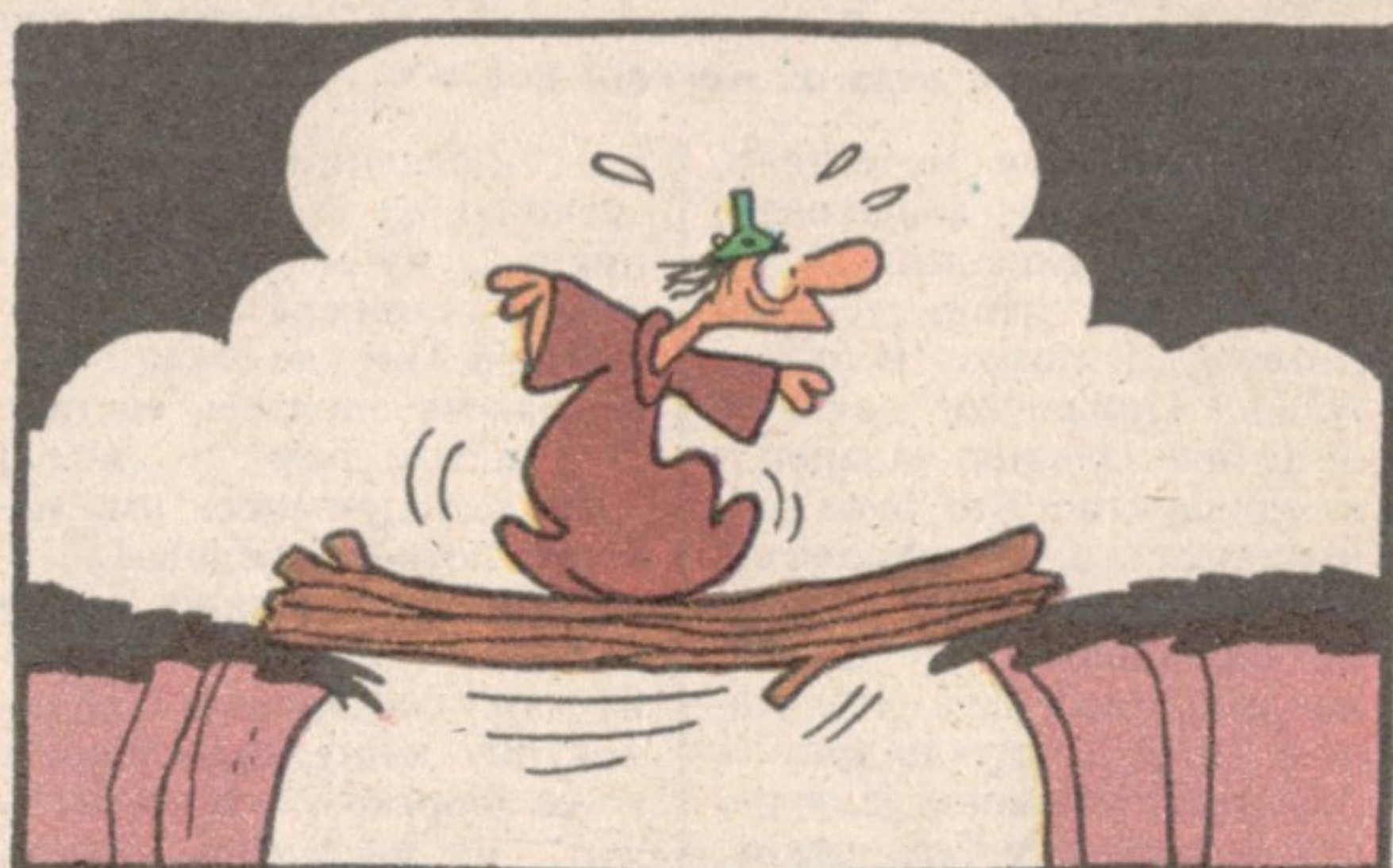
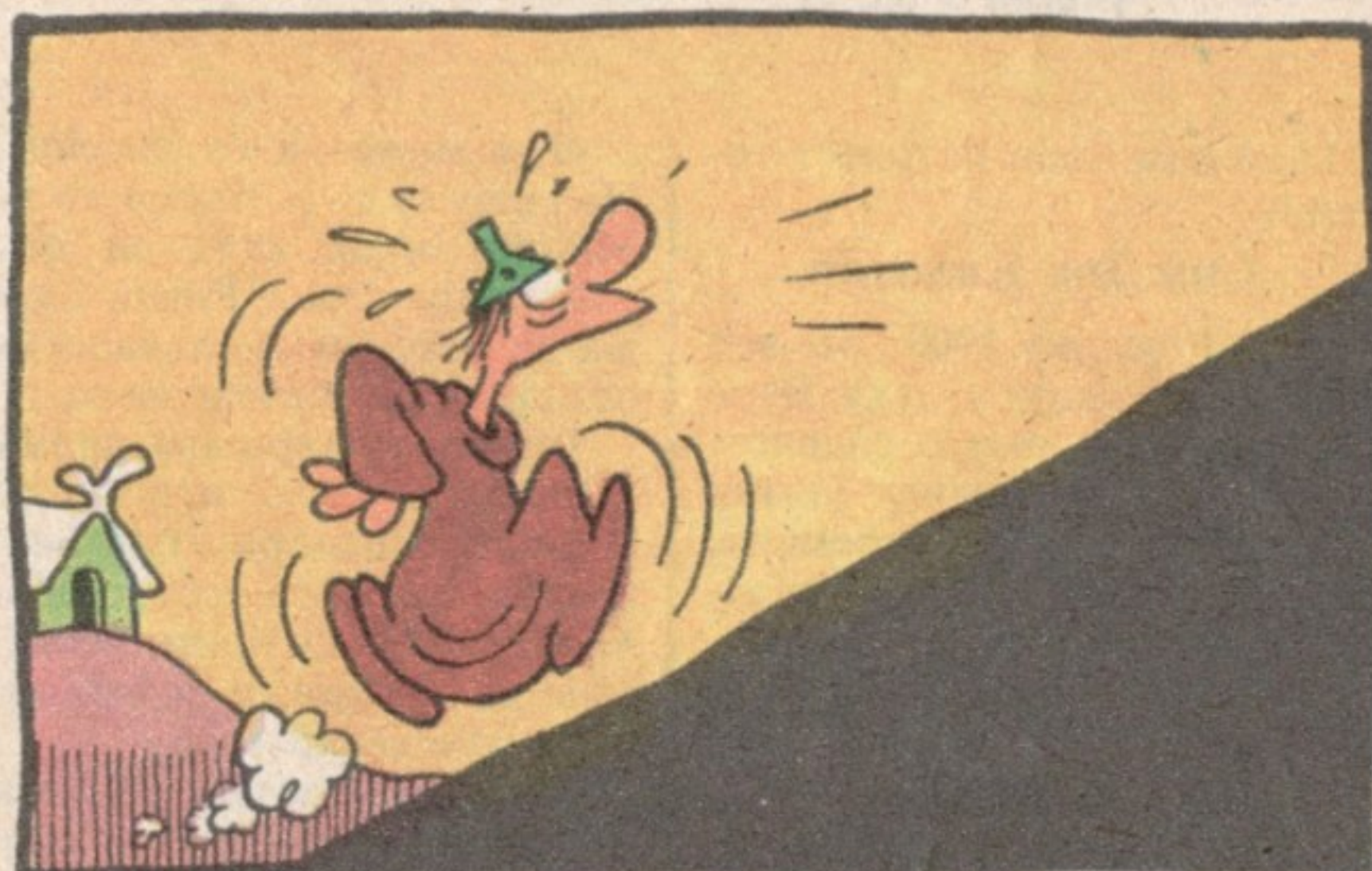
Сликарством, својом неоствареном жељом и великом љубави, бавиће се целог живота, али као књижевник и врхунски естет, пишући есеје о славним сликарима. Ту везаност за ову уметност окончаће обимном књигом о Микеланђелу и његовом генију.

Међутим, готово сваки стих и свака прозна реченица Милоша Црњанског у ствари је својеврсна, жива и непоновљива слика, што казује и наслов већ првог поглавља „Сеоба“ – БЕСКРАЈНИ, ПЛАВИ КРУГ. И У ЊЕМУ ЗВЕЗДА.

Иван Лончар

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НЕ РИБАЈ ОСКАРА!

Оскар, висок 33,02 сантиметра, тежак 3,6288 килограма, за којим чезну најславније звезде, јесте најблиставије признање у свету филма, али му је порекло прилично скромно. Златне статуе, које сваког 30. марта додељује Америчка академија за филмску уметност, лију се, обрађују и дотерују хиљадама километара далеко од холивудских студија, дива и њи-

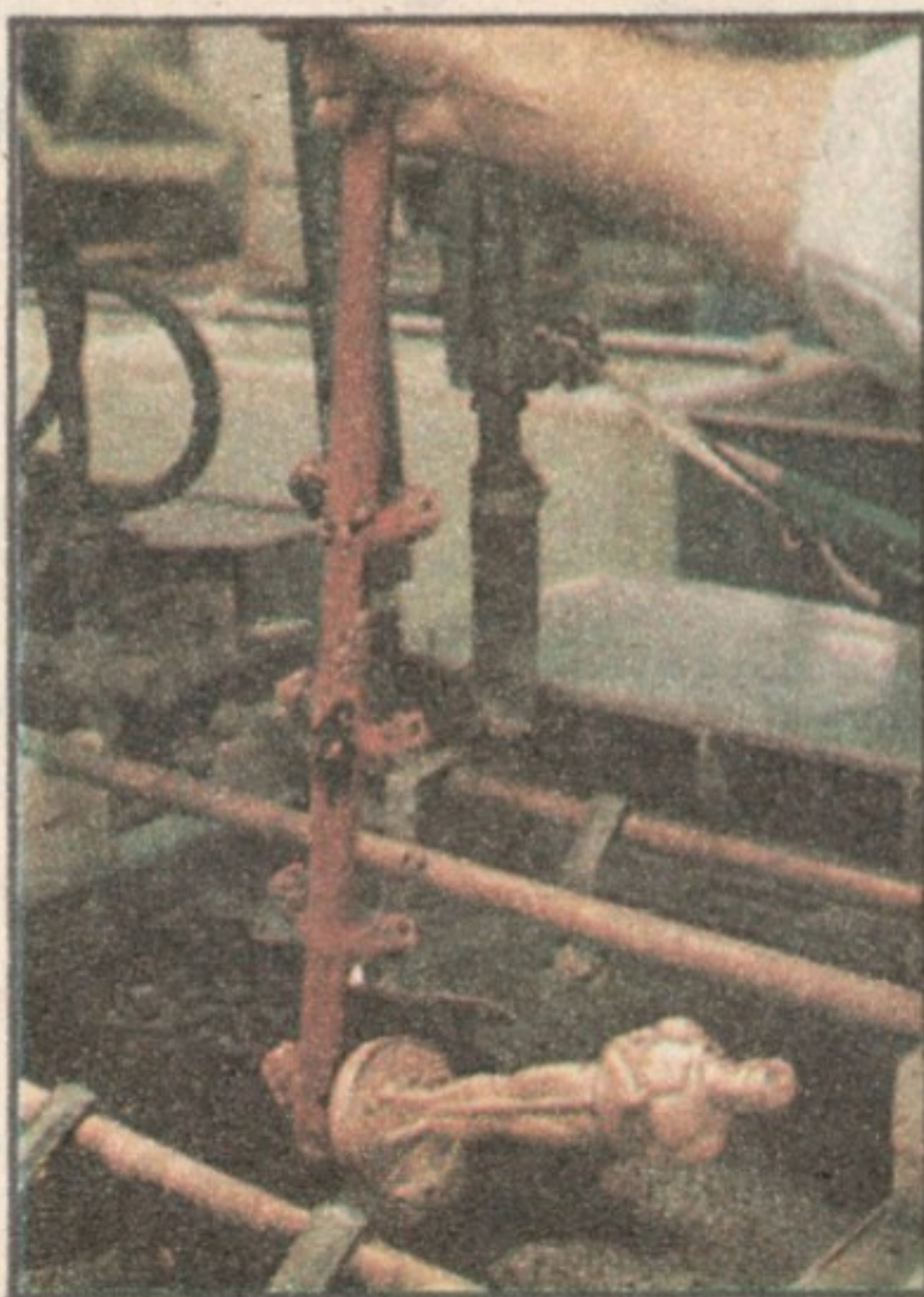
хових базена, у фабрици „Р. С. Овенс енд Комп“ чак на северозападној периферији Чикага.

Нацрт за Оскара направио је 1927. године Седрик Гибонс, уметнички директор студија „Метро Голдвин Мајер“, а по том нацрту извајао га је скулптор Џорџ Стенли из Лос Анђелеса. Израђивале су га, редом, ливнице: „Калифорнија Бранз Фаундри“ (Не-

ли Арт Студио), „Садерн Калифорнија Трофи Компани“ и „Џорџ Трофи Комп“, а до данас „Р. С. Овенс енд Комп“.

Сезона рада на Оскару сваке боговетне године тече од почетка јануара до половине марта. За то време направи се, из једног јединог калупа, стотинак истоветних статуета, зависно од потребе, то јест, од поруџбине Академије за филмску уметност.

Рецепт је прилично тајанствен: познате су основне легуре, али не и метали за облагање, а само неколико људи, заклетих на ћутање, знају проценат злата који се ставља у последњи слој статуете

Талентовани глумци и остали филмски ствараоци целог живота све од себе дају за једног Оскара, док је дванаесторици радника довољно само пет сати да излију и направе ту исту статуету. Али, првима је Оскар улазница за вечност, другима само надница.

Статуете се лију од метала званог „британија“, легуре калаја и бакра, у челичном калупу који се, када није у употреби, чува у суперобезбеђеном трезору. Изливени Оскари дотерују се и полирају до високог сјаја и – на даљи поступак спушта се вео тајне.

Фигуре се превлаче с три различита слоја од метала о којима ми није дозвољено да говорим“, каже председник „Р. С. Овенс енд Комп“ Скот Сигел. Сви знају да је четврта, последња, облога од злата чији проценат Скот Сигел такође не сме да открије. Овај податак познат је само шацици људи заклетих на ћутање. На крају се статуете прскају финим млазом нарочитог лака који ће их штитити од зуба времена.

„Ако будете те среће да у животу добијете Оскара, немојте га рибати и гланцати ни водом и сапуном ни хемијским растворима за чишћење. Довољно је да га, с времена на време, меком крпом обришете од прашине“, саветује Скот Сигел.

Уколико се догоди немогуће и незамисливо и Оскар се оштети, загребе, окрњи, излиже или потамни, власник ће га послати родној ливници и он ће из ње поново изићи сјајан и блистав.

У месингану основу сваке статуете угравиран је серијски број. Након последње строге провере Оскари се пакују у кутије од стиропора, које су изнутра начињене по њиховом облику, и оклопним возилом превозе до седишта Академије за филмску уметност на Беверли Хилсу. Сваки Оскар жестоко је осигуран, али се сума прећуткује.

Чим се заврши спектакуларна церемонија додељивања Оскара, коју преноси цео неблокирани свет, од среће уплакани добитници морају да се растану од својих трофеја. Враћају их Академији а ова телефаксом шаље њихова имена ливници „Р. С. Овенс енд Комп“ где се та имена гравирају на плочице и шаљу у Калифорнију да их тамо причврсте на Оскаре и разделе добитницима. Ово траје око недељу дана и тек тада свако са својим Оскаром може да ради шта му је воља.

Бојана Дожић

МА ШТА

КАЖЕШ

ШПИЈУНСКА РАВНОТЕЖА

Боравећи недавно у Вашингтону, један високи функционер руске обавештајне службе признао је у тренутку искренности да Русија није повукла своје шпијуне из Америке, али да су они сада много деликатнији и да примењују центлменске методе. Осим тога, изјавио је и да је то шпијунирање много мање него некада и да „руски обавештајци не раде у САД ништа више од онога што амерички агенти раде у Русији“. Пошто је дотични функционер блиски сарадник Јевгенија Примакова, шефа обавештајне службе СВР која је заменила КГБ, можда може да му се верује. ■

КО ПРЕ ТЕЗГИ – ЊЕМУ НИЖА ЦЕНА

Иако се мисли да дуги редови пред продавницама могу да се виде само у земљама које су некада припадале такозваном источном блоку, они нису непознати ни на западу. Штавише, у појединим случајевима имају и такмичарски карактер. Тако је за време традиционалне распродаје у чувеној лондонској кући „Херолд“ титулу купца рекордера стекао момак од 26 година који је развио читаву стратегију како би победио, то јест за најкраће могуће време стигао до жељене тезге и направио пазар године.

За разлику од осталих купаца који су с истим намерама вече уочи распродаје окупирали главне улазе, Мајк Герет је у ред стао тек у шест ујутру захваљујући томе што је помно разрадио план робне куће и углове под којима су постављене тезге. Тако му је и пошло за руком да од улаза у једној од попречних улица, који води право на одељење тв апарата и хај-фај уређаја, стигне за само 26 секунди и направи куповину на којој би му свако позавидео. За 49 фунти Герт је добио телевизор који иначе стаје 349! ■

МАГИЧНИ БРОЈ

Ко зна колико би још тинејџера из бивше совјетске републике Молдавије уживало у секси причама с другог краја света да њиховим родитељима нису пристигли телефонски рачуни равни полугодишњим платама. У први мах помислили су да је у питању сигурно нека грешка, међутим, провером у пошти утврђено је да су баш са њихових радних телефона вођени бескрајни међународни разговори. С ким, чудили су се родитељи кад никог свог у белом свету немају. Они и немају, сазнало се на крају, али зато њихова деца имају: пријатан женски глас који на чистом руском језику а из далеке Аустралије прича више него слободне приче. Магични, и по свему судећи, извесно време веома тражени број сасвим случајно сазнао је један младић а онда га, као добар друг поделио својим пријатељима. ■

Да ли је Џон Дилинџер убијен?

ЗАВЕРА ЖЕНЕ

Једна од заиста митских сцена у аналима америчког злочина одиграла се испред „Биографског биоскопа“ у Чикагу увече 22. јула 1934. године

Одважни пљачкаш банака Џон Дилинџер, који је побегао из затвора и понижио FBI измигољивши се из брижљиво постављене замке, крио се у Чикагу под именом Џими Лоренс. Иако је био најтраженији човек у Америци, подвргао се пластичној операцији после које се самоуверено појавио на улици.

Те кобне вечери Дилинџер је отишао у биоскоп са две жене, Поли Хамилтон, келнерицом из Чикага, и четрдесетдвогодишњом госпођом Аном Сац. Није знао да га је Сацова издала, можда да би купила награду од десет хиљада долара понуђену за његово хватање, а можда и зато што је требало да буде протерана у родну Румунију. Тако је склопила споразум са Федералним истражним бироом (FBI). Позвала их је да им каже куда се Дилинџер упутио и агенти су опколили биоскоп. Сацова је носила црвену хаљину како би је препознали. Она је била чувена „жена у црвеном“, али није била ни онако млада ни лепа као што су је касније представљали у филмовима.

Агенти су приметили Дилинџера како улази са две жене, али су закључили да би

било веома опасно ако покушају да га ухвате у самом биоскопу. У претходном покушају да се докопају чувеног пљачкаша погођено је неколико невиних пролазника, један је убијен, а Дилинџер је успео да умакне.

Када је те вечери Дилинџер изишао из биоскопа, агент Мелвин Первис запалио је цигарету. То је био знак да остали крену на гангстера. Первис је довикнуо Дилинџеру да стане. Пљачкаш се осврнуо око себе. Две жене су нестале и он мора да је тада схватио да су га издале. Посегнуо је за пиштољем и потрчао улицицом која је водила крај биоскопа. Агенти FBI осули су унакрсну ватру... Поново су невини пролазници рањени, али овог пута био је погођен и Дилинџер. Један метак прошао му је право кроз главу.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

У ЦРВЕНОМ

Илустровао: Драгутин Њежин

Тако су Џона Дилинцера убили агенти FBI 22. јула 1934. године.

Јесу ли заиста?

Хувер је побеснео

Има људи који не мисле тако. Они верују да су агенти FBI убили погрешног човека и да су, када су открили своју грешку, дали све од себе да заташкају срамоту. Нема сумње да је Дилинцер и раније осрамотио FBI, а Џ. Едгар Хувер, директор Бироа, био је опседнут тиме да о себи створи што бољу слику у јавности. Хумориста Вил Роџерс је написао: „Једини начин да Дилинцер страда јесте да га FBI случајно укока као обичног пролазника“. Ово извргавање руглу разбеснело је Хувера.

Иако су сви који су били тесно повезани са Дилинцеровом, укључујући и чланове његове породице, били убеђени да је гангстер мртав, било је и оних који су одбијали да у то поверују, пре

свих угледни чикашки криминалистички писац Џеј Роберт Неш. Његова књига „Дилинцер – мртав или жив?“ из 1970. (написана у сарадњи са Роном Офеном) тврди да су агенти те јулске вечери заправо убили Џимија Лоренса, ситног криминалца нејасне прошлости.

Најзначајнији доказ о томе су велике неподударности и противуречности у извештају са аутопсије. Записано је, на пример, да су очи мртваца биле смеђе, а знало се да је Дилинцер имао плаве очи.

Ако је неко желео да се заташка грешка, у томе мора да је учествовало много људи. Нико од њих, међутим, никада ништа није признао. Чак ни Ана Сап. Упркос договору са FBI, ипак је послата назад у Румунију. Она сигурно није имала разлога да ћути.

Његових једанаест месеци

Ако је Дилинцер преживео, шта је даље било с њим? Није располагао већом готовином, није био вешт међу-

народни криминалац који је лако могао да побегне из земље и негде се крије под туђим именом. Он би готово сигурно морао да остане у Америци или, у најбољем случају, да оде у Мексико. На крају би неизбежно морао да се врати јединој професији коју је знао... злочину...

На страну легенде, али Дилинцер није био никакав супермен међу криминалцима. Био је силан, одважан и имао је среће, бар извесно време. Па ипак, његова спектакуларна каријера потрајала је свега једанаест месеци, а већи део тог времена провео је у бекству.

И зато постоји веома мало основа за тврдњу да човек убијен испред биоскопа Биограф није био Џон Дилинцер. Прича да је преживео првенствено се заснива на популарном веровању да јунаци – а Џон Дилинцер је то постао – не могу умрети, а не на неком чврстом доказу. Краљ Артур и краљевић Марко нису могли да умру, они „спавају“. После смрти светог римског цара Фреде-

рика II 1250. године појавила се неколицина оних који су тврдили да су прави Фредерик и окупили многе следбенике јер људи једноставно нису хтели да верују да је стварни Фредерик уистину мртав.

Постоји много сличних примера у историји. У новије време често се говорило да Џеси Џејмс није био убијен, да је то био неко други. Десетинама година појављивали су се незнанци који су се представљали као Џеси Џејмс и тако, иако за кратко, привлачили већу пажњу него што би то икада заслужили.

Дилинцер је постао популарни негативни јунак због своје одважности и због тога што је био нека врста модерног Робина Худа. Пљачкао је банке, не људе, и мада плен није делио сиромашнима, обично је био дарожљив према онима који би били довољно (не)срећни да буду ухваћени за време неког од његових оружаних напада. Било је то време економске кризе и многи су мрзели банке и банкаре. Чињеница да је Дилинцер убио десеторо људи била је заборављена. Још за живота постао је мит, а митове је веома тешко убити.

М. Ж.

ШТА РАДЕ ГОРЕ?

ГРУПНИ ПОРТРЕТ

Пред вама је јединствен „снимак“ девет најмодернијих, супербрзих и ултраскупих аутоматских летелица које овог часа, удаљене стотинама милиона километара од Земље, истражују Сунчев систем. **Зашто?**

ВОИЦЕР 2

Лансиран 20. 8. 1977.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 6 милијарди километара
Цена 442 милиона DEM
Задатак: ова сонда је једина која је икад надлетала Уран и Нептун. Она истражује област која дели Сунчев систем од међузвезданог простора. Носи ласерски диск на коме су снимци Земље и звуци наше родне планете...

ПИОНИР 10

Лансиран 2. 3. 1972.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 8,4 милијарди километара
Задатак: прва сонда која се пробила кроз стотине астероида и надлетала Јупитер (3. 12. 1973). То је сонда која је отишла најдубље у космос откако је човек почео да лансира роботе-извиђаче. Тренутно се приближава звезди Проксима Кентаури.

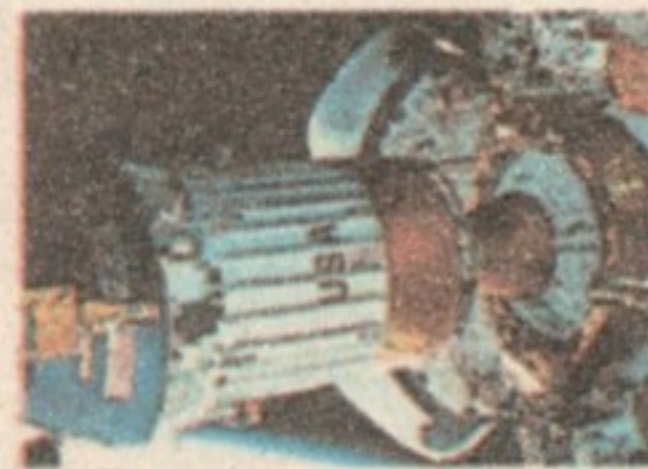
ПИОНИР 11

Лансиран 5. 4. 1973.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 5,5 милијарди километара
Задатак: надлетање Јупитера и Сатурна. Тренутно се креће према центру Млечног пута.
Особени знаци: он носи личну карту човечанства у металу (наге мушкарца и жену и распоред планета у Сунчевом систему).

ВОИЦЕР 1

Лансиран 5. 9. 1977.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 7,7 милијарди километара
Цена: 442 милиона DEM
Задатак: надлетање Јупитера (март 1979) и Сатурна (новембар 1981). Тренутно се креће према сазвежђу Змијоносац, а до звезде AC+79 3888 у Малом медведу стићи ће за 40.000 година, односно за нешто мање од једне светлосне године.

ГАЛИЛЕЈ

Лансиран 18. 10. 1989.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 17,3 милиона километара
Цена: 1414 милиона DEM
Задатак: најпре ће посетити астероид Иду (август 1993), затим заронити у атмосферу Јупитера (децембар 1995), ако му антена буде поправљена. Поред Земље је прошао у децембру прошле године.

С „БОТОМ“

У НЕБЕСКОМ ЛАВИРИНТУ

На дан 1. јануара ове године, тачно у 18.30 h небо над Европом изгледало је овако, а аутоматске сонде „Бото“, „Галилеј“, „Одисеј“, „Магелан“, „Марс обзервер“, „Пионир“ 10 и 11 и „Војџер“ 1 и 2 биле су овако распоређене. Карта небеског свода коју имате пред собом донекле је деформисана да би била прегледнија. На њој су представљена основна сазвежђа и планете видљиве оком или помоћу догледа. Што се девет сонди тиче – од неких од њих тек очекујемо многе новости – оне су ту само „замишљене“. Јер, у стварности, немогуће их је видети истог часа са истог места.

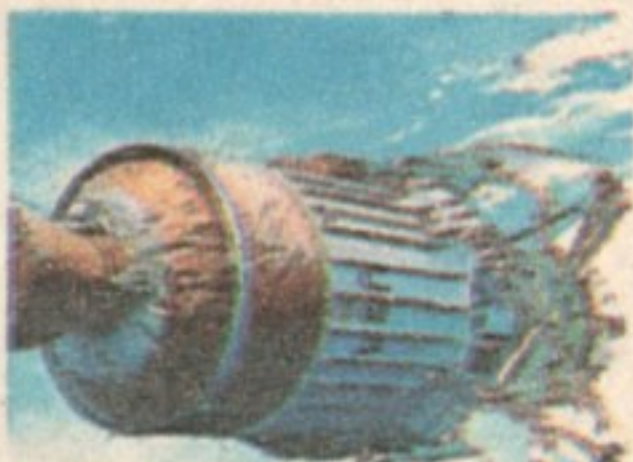
БОТО

Лансиран 2. 7. 1985.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 237,6 милиона километара.
Задатак: обиљазак две комете, Халејеве (13. 3. 1986) и Григ-Скјелерупа (10. 7. 1992), које је надлетела на удаљености од свега неколико стотина километара. Очекујући следеће сусрете проћи ће поред Земље 1999. године.

ОДИСЕЈ

Лансиран 6. 10. 1990.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 702 милиона километара.
Цена: 1178,4 милиона DEM
Задатак: између јуна 1994. и јула 1995. ова сонда треба да истражи Сунчеве половине. То је најбржа од свих аутоматских летелица (30. km/h) и прва која гравитира у равни Сунчевог система.

МАГЕЛАН

Лансиран 4. 5. 1989.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 126 милиона километара.
Цена: 707 милиона DEM
Задатак: радарски картографише 99 одсто површине Венере. Тренутно сонда мери силу гравитације ове планете коју код нас зову и Звезда Даница.
Особени знаци: чести кварови.

МАРС ОБЗЕРВЕР

Лансиран 25. 9. 1992.
Удаљеност од Земље 1. 1. 1993: 39 милиона километара
Цена: 795 милиона DEM
Задатак: начинити карту Марса за једну марсијанску годину (687 дана) и означити места за „атерирање“. Очекује се да ће изнад планете стићи у августу 1993. и започети истраживање Црвене планете.

НОВИ ОСВАЈАЧИ НЕБА

Све сонде, осим „Одисеја“ и „Бота“ које су чисто европске, припадају Американцима. У наведене цене урачунавају се само трошкови изградње. Цифре су астрономске, али већ досад прикупљени подаци доказују да су се улапаци у истраживање космоса исплатили: проучавајући Велике облаци који обавијају Венеру, планету најближу Земљи, или ледене пустиње Марса, човек, између осталог, постаје много свеснији рањивости земаљског екосистема.

Сунчају и шаљу податке

РОБОТИ У СВЕМИРУ

ОДИСЕЈ: ПРАВО ПРЕМА СУНЦУ

Инжењери Европске космичке агенције запливали су водама чисте научне фантастике: њихова аутоматска летелица „Одисеј“, коју је 1990. лансирао космички брод, данас плови неистраженим просторима Сунчевог система. Већ се налази изнад нивоа на коме кружи Земља и кроз годину и по дана проћи ће изнад Јужног пола Сунца, што до данас ниједан инструмент који је човек направно није успео. „Одисеј“ није једино по томе изузетан: то је најбржа летелица која је икад лансирана: 41.000 km/h! То није све: 1995. сонда ће надлетети Северни пол наше звезде пошто је у међувремену буде радарски истражили уздуж и попречно. Најважнији задаци његове мисије: испитивање магнетног поља Сунца, порекло тајанствених сунчевих ветрова... Док је куцне час овог важног састанка, а он се предвиђа за јун 1994, „Одисеј“ неће седети скрштених руку: он нам је већ слао податке о Јупитеру кад га је пре нешто више од годину дана обилазио да би се затим отиснуо према Сунцу шаљући нам успут стално податке о међупланетарном простору.

ТРИ НОВЕ СОНДЕ

● Марс 94. Површина Марса исцртана је доста добро захваљујући бројним истраживањима, преко двадесет, као и постављању две независне станице на Црвеној планети. Полазак нове сонде предвиђен је за 22. октобар 1994. а долазак на циљ за 2. септембар 1995. Ово је допринос Руса интернационалном истраживању Марса.

● Касини-Хајгенс. Лансирање се предвиђа за новембар 1995. Амерички космички брод „Касини“ наћи ће се у орбити око Сатурна негде 2002. године и „испустити“ европску сонду „Хајгенс“ у облику Титана, највећег Сатурновог сателита са циљем да се испита постоји ли било какав облик живота.

● Марс 96. Наставак мисије Марс 94. Руска сонда понеће са собом аутоматску справу за истраживање (марсоход) и француски балон који ће дању проучавати атмосферу Црвене планете, а ноћу – тло.

„Земља је колевка човечанства, али људска врста неће заувек остати у тој колевци!“ – узвикнуо је крајем 19. века Константин Циолковски, отац астронаутике. И заиста, непун век касније роботи почињу без прекида да истражују бесконачно космичко пространство. То је седамдесетих и осамдесетих година омогућило астрономима да ближе упознају планете које су најближе Земљи, да би почетком 1993. чак девет сонди било активно. „Магелан“ помоћу радара картографише Венеру, док „Марс обсервер“ хита према Црвеној планети, а „Галилеј“, кога зову и „небески ролс-ројс“ због његове астрономске цене, пролетео је поред Земље 8. децембра прошле године на повратку према Јупитеру и то упркос великим невољама које је имао с антенном. Сунчана сонда „Одисеј“, пошто је обишла Јупитер пре годину и по дана, враћа се да осмотри Сунце с доње стране.

Остале су већ извршиле своје мисије. Европски „Бото“ чека трећу посету комета, а сонде „Пионир“ 10 и 11, као и „Војџер“ 1 и 2 данас су наши амбасадори у космосу кружећи на раздаљини од више милијарди километара од Земље. О томе да су „добро и здраво“ сведоче сигнали које хватају велике Земљине уши – антене радиотелескопа NASA за далеки космос. Свака од њих носи поруку од становника Земље за случај евентуалног сусрета са ванземаљцима. (Научници, у ствари, и не верују баш много у такву могућност, али им ова перспектива омогућава да лакше добију средства од америчког конгреса.) Међутим, има сонди о којима се не зна ништа. Шта се, на пример, десило са две сонде „Фобос“ које су Руси лансирали 1988–1989? „Фобос 2“ је требало да настави да кружи око Марса, па ће га можда „Марс обсервер“ открити идућег августа кад се приближи свом циљу. „Фобос 1“ је потпуна мистерија. И тело сонде и њени инструменти нестали су на путу за Црвену планету. „Аполо“, „Маринер“ и „Викинг“, аутоматске летелице лансиране шездесетих и седамдесетих година, данас се налазе у орбити око Сунца, осим ако се нису разбиле о површину Месеца или постале вештачки сателити неких других планета. То се, рецимо, десило сонди „Пионир – Венера“ која је кружила око звезде Данице док се на крају није распа-ла прошлог октобра после 14 година добре и верне службе.

В. М.

НАЈСТАРИЈИ РУДНИК ПРЕСТАО ДА РАДИ

Најстарији активни рудник соли на свету је чувена Вјеличка у Пољској. Мада археолози сматрају да се још 3500 година пре нове ере почело са издвајањем соли из слане воде, први писани записи потичу из 1285. године. Вађење соли у Вјелички, која се налази недалеко од некадашње пољске престонице Кракова, доносило је не само новац него и моћ владарима и властели која је полагала право на њега.

ОСАМ ТОНА ОЛОВА ЗА ЈЕДНУ БИБЛИЈУ

У Штутгарту је пре петнаест година објављено ново издање Библије на хебрејском језику Biblia Hebraica Stuttgartensis. Тешка је два килограма, има 1700 страница на којима је нешто више од десет милиона слова. У штампарске машине за слагање – линотипе – морало је бити убачено осам тона олова.

Најстарији потпуни хебрејски текст, који неки библиолози називају и „Оригинална Библија“, јесте такозвани „Лењинградски кодекс“ (преписан у Каиру 1008. године) и на њему се темеље сва досадашња критична издања. Он се налази у Лењинградској државној библиотеци и тек после многих година преговарања библиолози су добили дозволу да фотографишу старе странице. Стручњаку за Стари завет

Последњих година производња је ипак смањена како због недостатка новца тако и због тога што вода и талог плаве рудник. Управа је најпре морала да затвори пут којим је око пола милиона туриста годишње пролазило да би разгледало ходнике, језера, капелице и бројне галерије са скулптурама исклесаним од соли, затим је затворен санаторијум за пацијенте који имају невоља са дисањем и на крају је обустављена производња соли. Хоће ли се у Вјелички наставити са вађењем соли, остаје да се види. Уколико јој не притекне у помоћ Унеско, који ју је и ставио на листу светске културне баштине, шансе готово да и не постоје. Опасна навала воде из 270 извора све је чешћа тако да је најнижи ниво, на дубини од 329 метара, већ поплављен. Поплава је захватила и четврту од девет галерија и прети да се прошири и захвати већи део од оних 322 километра тунела колико се протеже рудник Вјеличка.

професору Ханс-Петеру Ригеру са универзитета у Тибингену само за читање коректуре и уношење исправки било је потребно десет година рада.

Слагање ове Библије било је, може се рећи, животна дело машинског слагача Карла Хојслера. Пре но што је сео за нарочиту машину за слагање и откуцао прва слова морао је да, као какав ђачић, дере клупу и да заједно са студентима прве године учи основе старохебрејског језика. Издавање ове Библије стајало је добрих милион марака, што је знатно већа вредност од данашње. Прво издање штампано је у 8.000 примерака и разаслато по читавом свету.

Шездесетседмогодишњи слагач Карл Хојслер није после слагања ове Библије отишао у заслужену пензију. Добио је нову специјалну машину да би сложио Нови завет на грчком језику. И опет је кренуо у „школу“ да научи основе грчког.

К. В.

Илустровао: Зоран Петковић

ЈЕДАН ЈЕ ОСТАО У ПОДЗЕМЉУ

Несрећни случајеви у водама дубоких ходника кречњачких пећина нису ретка појава. Инструктор Стив Церард је седам пута трагао за изгубљеним рониоцима и свих седам пута изнео само њихове унакажене лешеве

Речица је понирала негде дубоко у планини венецуеланске пунгле и пенушаво израњала код улаза у подземну пећину. Године 1973. британски ронилац – спелеолог успео је да прати њен ток све до великог подземног језера, а године 1991. копију његове мапе набавили су Густаво Бадиљо и Едуардо Волис из Каракаса у Венецуели и одлучили да понове подвиг.

Бадиљо је био инструктор роњења, али са искуством само у океану где је излаз право изнад главе, а гњурање по дубоким лавиринтима подземних пећина тражи посебну обученост и вештину. Пријатељ им је предлагао да за вођу узму професионалног рониоца – спелеолога, Бадиљо и Волис нису хтели ни да чују. На мапи је пут кроз утробу земље изгледао прост и лак.

И тако су та два смела и лакомислена тридесетогодишњака, у друштву неколико пријатеља и Бадиљове девојке Марије Хелене Мендосе, весело кренула према пећини у суботу по подне, 13. јула 1991. године. Само је Марија Мендоса била мало забринута. Остали су се радовали излету.

Испред улаза у пећину Бадиљо и Волис су обукли гњурачка одела и узели осталу опрему. Пре него што су заронили, Бадиљо је крај дебелог ужета дугачког четрдесет пет метара везао за стену, а други крај себи око паса да би знали како да се врате. Договорено је да их друштво чека напољу с месом са роштиља.

А где је Густаво?

Док су пливали, перајима су иза себе подизали муљ налик на дим од запаљене нафте што је видљивост сводило на нулу. Њих двојица то нису ни приметили пошто су били усредсређени на си-

фон, подземни, готово вертикални, са свих страна затворен подземни ходник који су морали да прођу. Изишавши из њега, нашли су се у такозваном ваздушном цепу, малој подземној одаји, и изронили.

Али, тог ваздушног цепа на Британчевој мапи није било. Налазили су се на погрешном путу. Бадиљо је повукао уже, али се оно или одвезало и пало са стене, или разлабавило. Сигурног пута напоље више нису имали и договорили су се да прекину истраживање и врате се. Када су поново заронили, вода је била мутна као крем од чоколаде.

Едуардо Волис некако се пробио до излаза и, чим је изронио, Марија Хелена га је забринуто питала: „А где је Густаво? Зар он није с тобом? Волис се одмах вратио у пећину, али у блатњавој води пролаз никако није успевао поново да нађе. Узалуд је дозивао Бадиља. Најзад је изишао и придружио се осталима. Целе ноћи чекали су да се Густаво појави.

Окружен знацима X

Пошто се ослободио конопца у који се запетљао, Бадиљо је заронио, пробио се кроз погрешан сифон и изронио у други ваздушни цеп. Волиса нигде није било. Срећом, Бадиљо је, током своје ронилачке каријере, научио да и у најтежим приликама мора да сачува присебност јер је паника та од које се страда.

Мирно је размислио шта треба да ради. Заронио је, запливао у правој линији и, уместо на отвор сифона, налетео на зид. Узео је у руку блато и зид обележио знаком Х. Поново је заронио, запливао десно од тог зида и опет се нашао испред зида који је, такође, обележио са Х. Трећи покушај, налево од првог Х, завршио се трећим Х.

Батерије његове светиљке почеле су да слабе и, да би их сачувао, угасио је лампу и у потпуном мраку пипајући тражио пут. Престао је тек када се са свих страна нашао окружен знацима Х.

Спасиоци удаљени 2500 километара

Марија Хелена Мендоса није тренула целе ноћи. У пет ујутру пробудила је Едуарда Волиса и замолила га да се одвезе до града и потражи помоћ. Волис је телефонирао Фернанду Индријагу, Бадиљовом послодавцу у Каракасу. Индријагова жена Вивијен, Американка, сетила се Стива Церарда, одличног гњурца – спелеолога, кога је упознала у Флориди. Ако ико може да спасе Бадиља, то је он, рекла је.

Вивијен Индријаго му је телефонира-ла и замолила га да првим авионом до-ђе из Флориде у Венецуелу. Стив Церард је пристао, али тешка срца. У води чија је температура око 9°C, како га је обавестила Вивијен, гњурац не може да преживи ни неколико сати, а камоли целу ноћ, чак и ако нађе место где ће да изрони.

Случајеви давлeња по кречњачким подземним пећинама северне Флориде нису ретка појава. Стив Церард је седам пута трагао за залуталим подземним рониоцима и свих седам пута изнео је само њихове унакажене лешеве. Ако није код своје куће успео да спасе људе који су у води боравили око пола сата, како ће да помогне некоме удаљеном две и по хиљаде километара ко је у леденој води већ тринаест сати?

Церард је позвао телефоном Џона Орловског, свог некадашњег ученика у подземном роњењу, који је сада и сам био искусан инструктор и, што је веома ретко, волео истраживања по муљевитим водама. Орловском се није ишло чак у Венецуелу да трага за лешом, али је зов мутних вода био јачи. Пристао је да пође.

Пресећи ће вене

Бадиљо је после читавог дана тражења пролаза, морао да изиђе из воде знајући да му прети хипотермија – пад телесне температуре – и смрт. Попео се на

блатнаву ивицу ваздушног цепа, скинуо гњурачко одело и ставио га да се суши. Био је ужасно жедан, али се није усуђивао да пије муљевиту загађену воду.

Седео је у блату на стени у мрклом мраку и цвокотао. Вода је капала са свих страна. Бројао је у себи, колико да нешто ради. Повремено је лупао по боци с кисеоником у нади да би неки спасилац могао да га чује. Звук се мукло одбијао пригушен зидовима. Место на коме се налазио било је права гробница.

Када је, по други пут откако се изгубио, притиснуо дугменце на свом сату, осветљени цифарник показивао му је да је понедељак. Два дана у подземној клопци! Бадиљо се помирио са стварношћу. Учинио је за себе све што је било у његовој моћи: покушао је да пронађе излаз, успео је да осуши одело и не смрзне се, сачувао је присебност. Када куцне час, пресећи ће вене перорезом.

Нема више ваздушних цепова

Стив Церард, за разлику од Џона Орловског, није волео муљевите воде у којима се не види прст пред оком. Чим су стигли, Орловски је замочио руку у речницу и изненадио се – температура воде није била 9°C, како су му рекли, већ 16°C и човек у гњурачком оделу може у таквим условима да преживи.

Орловски и Церард угацали су кроз блато у пећину један из другог. Обојица су носили боце с кисеоником довољним за неколико сати трагања. Испред пећине су поставили велики чекрк с намотаним дебелим ужетом чији су други крај држали у рукама. То ће им служити као веза са спољним светом и као начин да се у њега поново врате.

Око сат касније изронили су из једног од сифона у ваздушни цеп. Церард је малу подземну одају осветлио јаком батеријском лампом. Нигде никога. Одатле је, према његовом искуству с пећинама, речница ишла дубоко у подземље што је значило да ваздушних цепова више неће бити.

Орловски је уронио у нови сифон напредујући даље и, после извесног времена, схватио да улази у још један ваздушни цеп. Провирио је из воде и угледао човека у ронилачком оделу како се пен-тра по стенама. Бадиљо? Жив? Орловски је био запрепашћен.

Говориш ли енглески?

Извукао је батерију из воде и почео да даје Церарду, негде иза себе, брзе, нервозне светлосне сигнале. Церард је помислио да је његов друг наишао на Бадиљов леш и изронио је. Чуо је Орловског како виче: „Говориш ли енглески? Говориш ли енглески?“ „Говорим, говорим!“, викао је Бадиљо ван себе од среће.

Церард му је пружио боцу зашећерене воде коју је Бадиљо жудно попио. И Церарда и Орловског задивило је његово смирено држање које га је, очигледно, и спасло смрти.

Када су се сва тројица појавила на излазу из пећине, окружили су их Бадиљови пријатељи. Марија Хелена Мендоса му се бацила око врата и само што га није угушила. Био је понедељак, осам ујутру, тридесет шест сати од Бадиљовог уласка у подземље.

Бојана Дожин

Илустровао: Брана Јовановић

И ТО ЈЕ БИО ДИВЉИ ЗАПАД

КРЧМИО ЈЕ ВИСКИ И ПРАВДУ

**Сваки оптужени био
је обавезан да
судији за вешање и
члановима пороте
плати пиће**

Амерички Дивљи запад, који на филмовима понекад изгледа тако романтично, није знао само за „дрвеће за вешање“ већ и за „судије за вешање“. И веома се њима поносио. Вероватно најславнији од њих био је Рој Бин, познат као „закон западно од Пекоса“.

Бин је највећи део живота провео у Мексику, највероватније као бандит, био је и герилац у америчком грађанском рату и борио се, разуме се, на страни Југа, а после рата ишао је трагом изградње железничких пруга тргујући пићем.

За време својих бандитских и кријумчарских дана провео је толико времена по затворима да је, чак сасвим добро, изучио законе. Сматрао је себе, а и други су га сматрали, за правог стручњака. Због тога су га 1879, када је већ зашао у шездесете године, а и због његове достојанствене седе браде, у једној малој постаји на јужнопацифичкој железничкој прузи, изабрали за мировног судију.

То мало насеље Бин је назвао Лангтри, у част Лили Лангтри, чувене лепотице тог времена, и отворио у њему бар где је крчмио правду и виски. Савко заседање свог суда почињао је речима: „Овај часни суд отвара сад своје заседање и сваки кучкин син који пожели да нам се подсмехне нек' изиђе и излије свој отвор“.

О Роју Бину кружиле су многе и разне приче. Он је једном ослободио оптужбе

једног човека који је убио неког Кинеза уз образложење: „Не постоји закон који забрањује убијање тамо неког проклетог жуће.“

У насељу је једном нађен мртав човек који је у џеповима имао револвер и четрдесет долара. Судија је мртваца оглобио са четрдесет долара „због тога што је са собом носио смртоносно оружје“. Сваки оптужени био је дужан да судији и члановима пороте плати пиће. Плаћао је, разуме се, крчмару – суди-

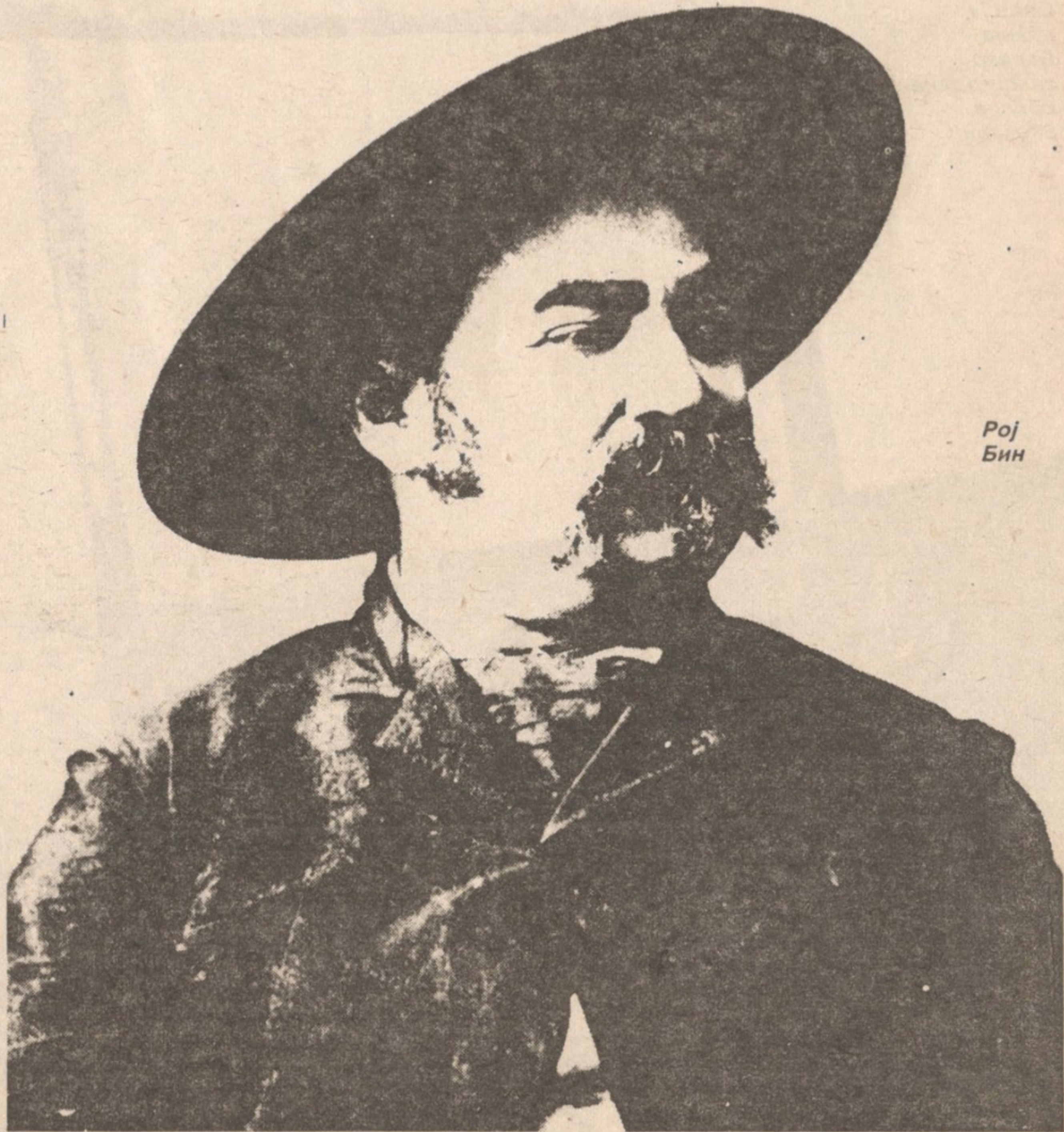
ји. Несрећник који би то одбио био би одмах проглашен кривим без икаквог истражног поступка и икаквог доказа.

Као небо и пакао

Најпознатија прича о Роју Бину везана је за неког Мексиканца осуђеног на смрт због крађе оваца. Китњастим језиком, по коме је иначе био познат, Бин се обратио осуђеном:

„Судило ти је дванаест часних и добрих људи који су из-

над тебе као небеса изнад пакла. Време ће проицати и годишња доба се смењивати. Доћи ће пролеће са својом заталасаном зеленом травом и бокорима миомирисног цвећа. Потом ће стићи жарко лето са својим жегама и оморинама кад ваздух подрхтава од јаре, а онда јесен са својом месечином жутом као класје и бреговима што тамне и златним сунцем на заласку. И најзад, зима са снегом који као огртач обавија целу околину. Али, ти нећеш бити овде да ишта од тога видиш, чак ни

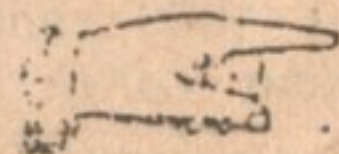

Рој
Бин

једним оком нећеш моћи да вирнеш у ту лепоту јер је одлука овог суда да будеш одведен до најближег дрвета и обешен о врат и да висиш тако све док не цркнеш, цркнеш, цркнеш, ти ждерачу љутог чилија с кожом тамном и масном као маслина и ти лоповски кучкин сине“.

Али, пре но што су га одвукли до дрвета за вешање Мексиканац је скочио на ноге и одговорио:

„Признајем да сам лопов,

али овај суд је био толико на-
оштрен да дугој листи својих
убијених жртава дода још
једну да ми више личите на
гомилу лешинара који круже
изнад цркотина него на људе
који би требало да деле прав-
ду. Ви, стрвинарске хијене, ви
сте седели ту за време суђе-
ња с ђаволским изразом на
својим пакленим лицима. Ти,
судијо, говориш о пролећу и
његовом миомирисном цве-
ћу и о јесени и жутом Месецу,
ти, проклети сине покојне
блуднице. Кажеш да ћу оста-

људима све до своје смрти
1903. године.

Паркер срећује ствари

Најсуровији од свих „судија
за вешање“ био је Ајзек Пар-
кер, човек потпуно другачији
од Бина. Био је бивши судија
(стварни), некадашњи члан
Конгреса и верски фанатик.
Године 1875. њега је пред-
седник Грант послао у Форт
Смит, у Арканзасу, да тамо
„среди ствари“.

Паркер је потицао из Мису-
рија, младост је провео у вре-

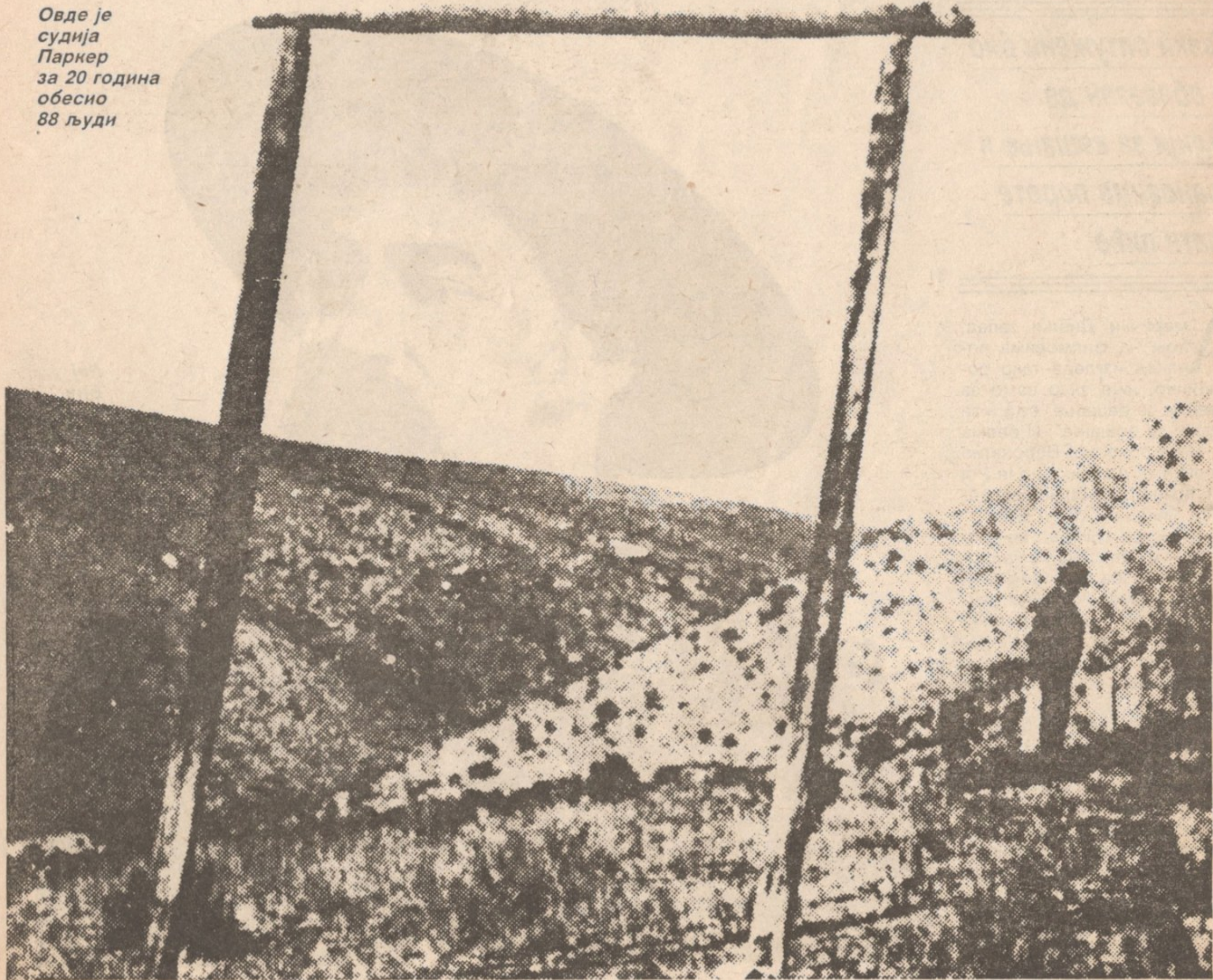
човечанства“ наређујући по-
ротницима да их прогласе
кривим без обзира на доказ-
ни материјал. Право на жалбу
дозвољавао је осуђенима тек
1889. године, када се умешао
Врховни суд пошто је устано-
вио да од 46 осуђених на
смрт тридесеторици није би-
ло суђено по правди и зако-
ну.

Две године касније врхов-
ни тужилац наредио је Парке-
ру да прекине с јавним веша-
њима, а 1896. сменио га је с
положаја. Паркер је тиме био

помоћу ђакова пуних песка и
строго водећи рачуна да увек
буду добро намашћени. Хва-
лио се да се његове „муште-
рије никад чак и не праћак-
ну“. Често је знао да каже као
нешто изузетно шаљиво: „Од
преко шездесет обешених ни-
кад се ниједан није вратио да
се пожали на услугу“ – и онда
би прснуо у смех.

Маледонова каријера за-
вршила се скоро истовреме-
но с Паркером. Године
1895. његова обожавана
осамнаестогодишња кћерка

Овде је
судија
Паркер
за 20 година
обесио
88 људи

ти обешен све док не цркнем,
цркнем, цркнем, а ја гледам у
то твоје натечено, вискијем
натопљено лице и не чуди ме
што изиграваш озбиљност и
што ти паклени осмех с којим
ме шаљеш у смрт не силази
са усана. У теби нема ни толи-
ко савести да мојој души при-
зовеш милост Господњу. Не-
ка Господ прокуне твоју стару
прљаву душу.”

Бин је званично био сме-
њен 1896, али је и даље
држао салун и пресуђивао

ме страховладе злогласне
браће Џејмс и гајио је пато-
лошку мржњу према свим,
чак и ситним, преступницима.

Сада је имао пред собом
огромну област и за двадесет
година своје ничим ограниче-
не власти обесио је осамде-
сет осам људи, често у „гроз-
довима“ по три, четири, јед-
ном чак и шест особа.

За време суђења „проклет-
ницима“ он је урлао на оптуж-
ене називајући их „звери-
ма“, „демонима“, „отпацима

толико погођен да је три ме-
сеца касније умро тврдећи
све до краја да је он само
вршио своју дужност.

Чувен, по злу, скоро као и
сам Паркер, био је његов це-
лат Џорџ Маледон. Био је то
досељеник из Немачке, бра-
дат и кржљав чова силно по-
носан на своје занимање.
Стална брига били су му ко-
нопци за вешање: није при-
стајао на друге до оне од ко-
нопље из Кентакија. Сате и
сате проводио је истежући их

пустила се у везу са ожење-
ним авантуристом Френком
Кервером који ју је убио пуца-
јући из револвера. Изведен је
пред суд којиме је председа-
вао Паркер и био осуђен на
смрт, али је захваљујући не-
ким правним зачкољицама и
смицалицама успео да се из-
вуче.

Маледон се никад није опо-
равио од овог ударца: убрзо
је напустио Пост Смит као
потпуно смрвљен човек.

К. В.

МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ

У ВУЧЈОЈ ЧЕЉУСТИ

II ДЕО

ПИСАЦ: ПИТЕР О ДОНЕЛ (PETER O DONNEL) ЦРТА: ЏИМ ХОЛДАВЕЈ (JIM HOLDAWAY)

У ВЕЛИКОЈ ПЕЋИНИ НЕДАЛЕКО ОД
ВУМЈИХ ЧЕЉУСТИ...

ЈОШ НИШТА,
СЕР ЏЕРАЛДЕ!

СЕЛОМ СУ
ПРОШЛА НЕ-
КА КОЛА
КОЈА НИСУ
ИМАЛА
УПАЉЕНЕ
ФАРО-
ВЕ!

ХВАЛА!
ОТВОРИ-
РЕМО
ЧЕТВОРЕ
ОЧИ! ЧУ-
ЈЕМО СЕ!

А ШТА
АКО СЕ
НЕ ЈА-
ВИТЕ?

АКО
ПРЕСКО-
ЧИМО
ДВА ТЕР-
МИНА, ПО-
ЗОВИТЕ
ВОБА!

1302

ИДЕМО
ДОЛЕ
ДО
ПРУГЕ,
ВИЛИ!

КАД СЕ ПРИБЛИЖИМО,
ТИ ОСТАНИ У ЗАКЛОНУ,
ДАА МЕ ШТИ-
ТИШ!

ВАЖИ,
ПРИНЦЕ-
ЗО!

ОДЛИЧНА
СИ МИ МЕ-
ТА, МО-
ДЕСТИ!
НЕ МР-
ДАЈ!

ЧЕКАЛИ
СУ НАС!

1303

ГЛАС
ИЗ
МРАКА
СЕ
ОПЕТ
ЗАЧУО...

ПО-
КРИВАМО
ВАС СА
ЧЕТИРИ СТРА-
НЕ! НЕ ПРА-
ВИТЕ ГЛУ-
ПОСТИ!

НАЗВОЉЕ ВАМ ЈЕ
ДА ПОМАКО ОДЛО-
ЖИТЕ ОРУЖЈЕ!

НИКОГА
НЕ ВИДИМ!

ВИЛИ,
ЗА
САДА
СУ У
ПРЕД-
НОСТИ!

ДОК ЈЕ
МОДЕСТИ
СТУПАЛА
ПИШТОЉ,
ДРУГОМ
РУКОМ
ЈЕ ПОД КА-
МЕН ГУРЊУЛА
МАЛУ РАДИО-
СТАНИЦУ...

1304

ПАЖЉИВО,
НИКИ! ДРЖИ
БЛЕЗЗ НА
НИШАЊУ ДОК
ПОЛ БЕЗУ-
ЈЕ ВИЛИ-
ЈА!

ДЕСЕТ МИ-
НУТА КАС-
НИЈЕ...

АКО СЕ БУДЕ-
ТЕ ОДУПИРАЛИ,
ГОТОВИ
СТЕ!

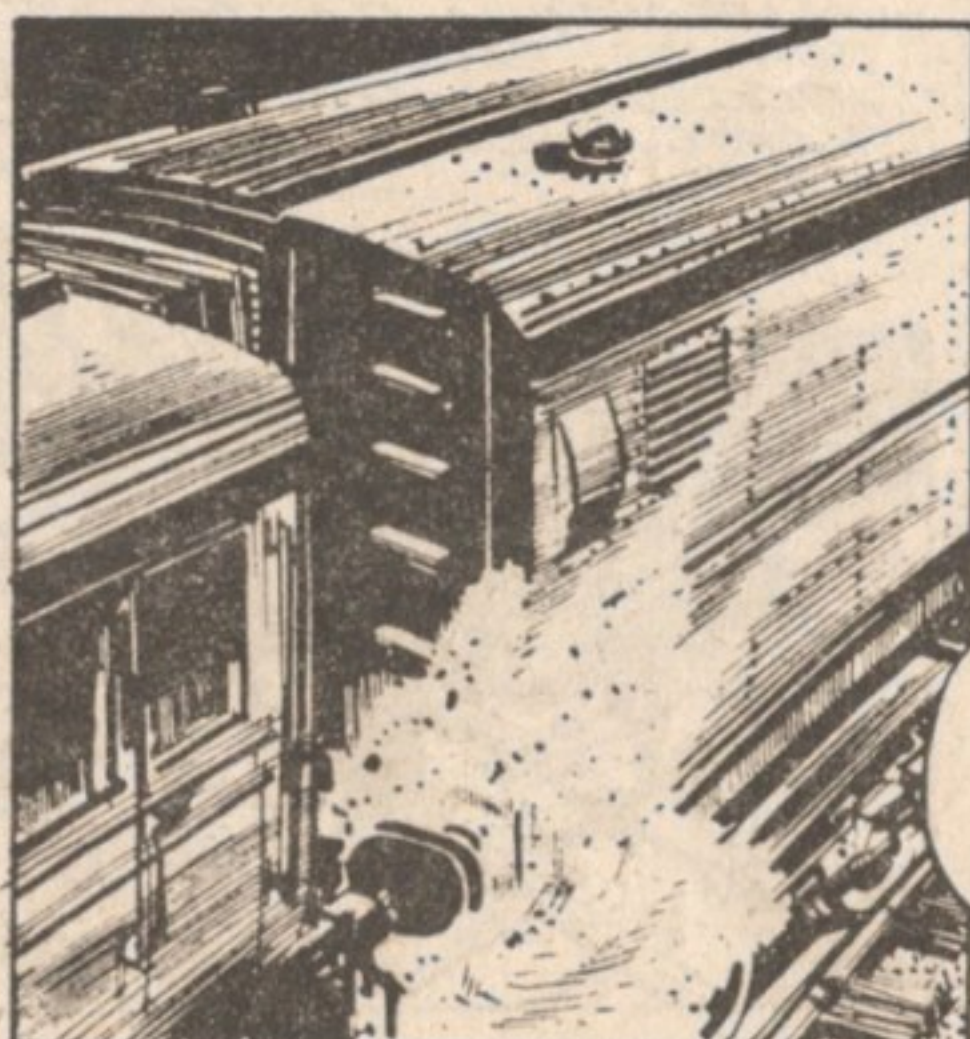
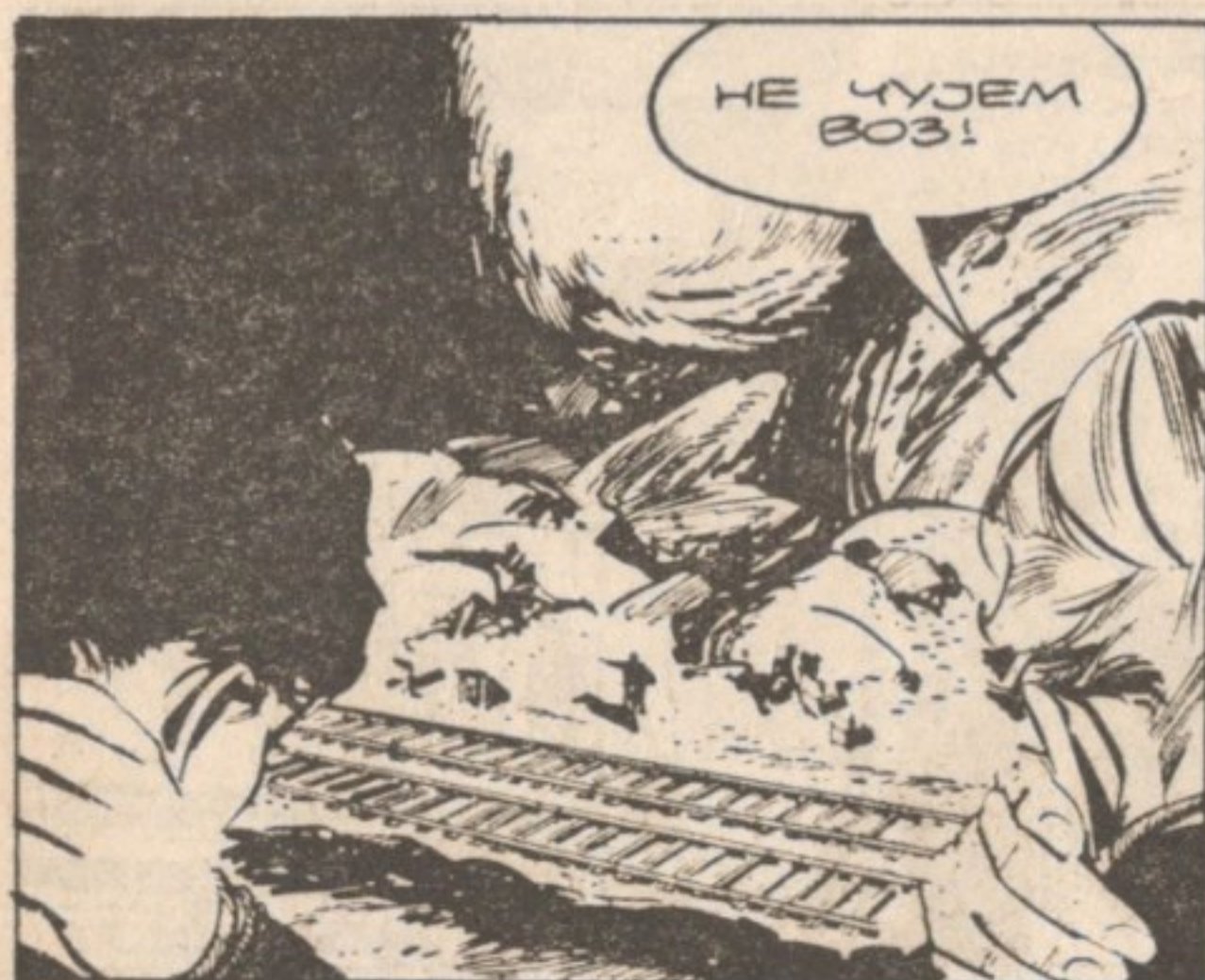
ЕВО ГРИДОА! ПРИТИО
ВАС ЈЕ ОД СЕНТ
-ЖЕНА!

МОРО
СИ БАР
ДА ПОГЛЕ-
ДАШ У
РЕТРОВИЗОР
ДОК СИ
ВОЗИО!

1305

3

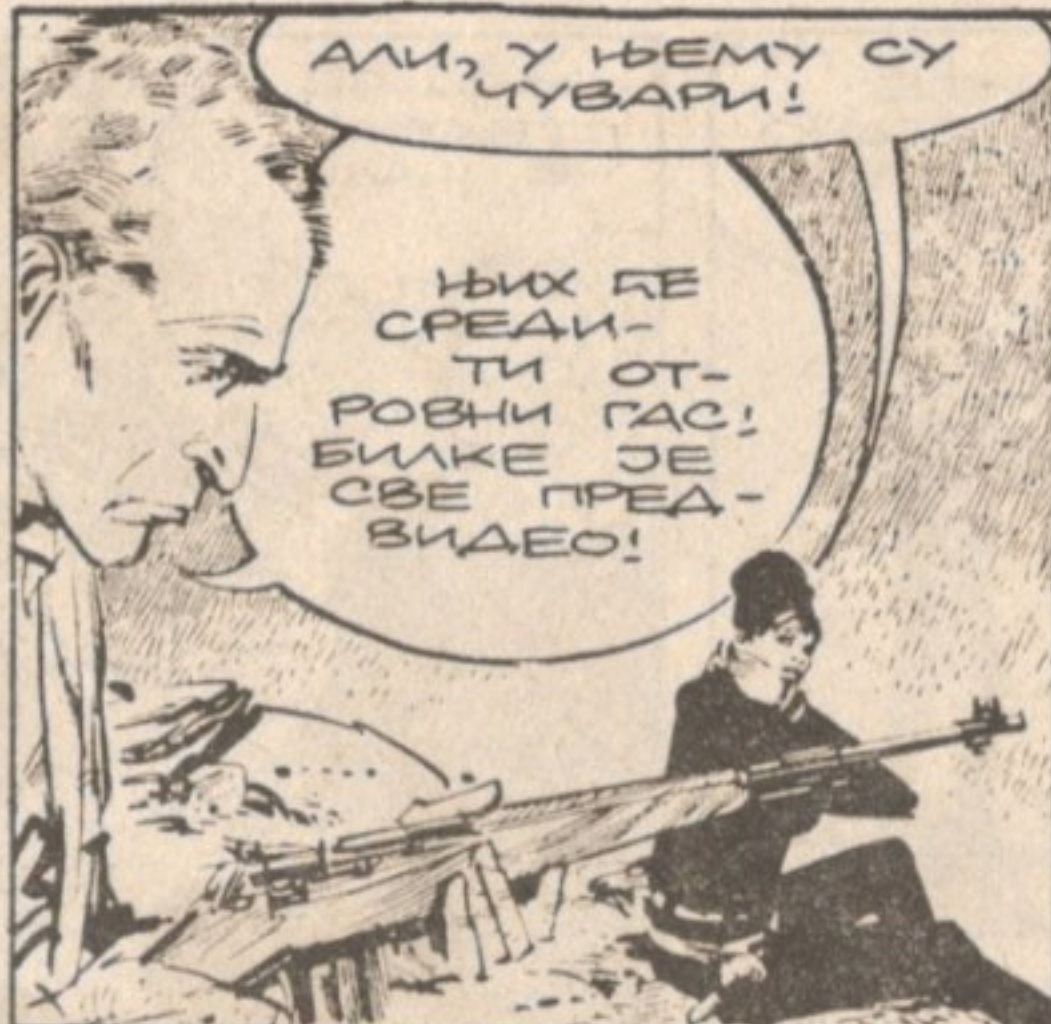

МОСТ ЈЕ МИНИРАН ЧИМ ЈЕ
ВОЗ ПРЕШАО...

ЗНАЧИ,
САВОЈИЛИ СТЕ
ВАГОН СА ЗЛАТОМ!

АЛИ, У ЊЕМУ СУ
ЧУВАРИ!

ЊИХ РЕ
СРЕДИ-
ТИ ОТ-
РОВНИ ГАС!
БИЛКЕ ЈЕ
СВЕ ПРЕД-
ВИДЕО!

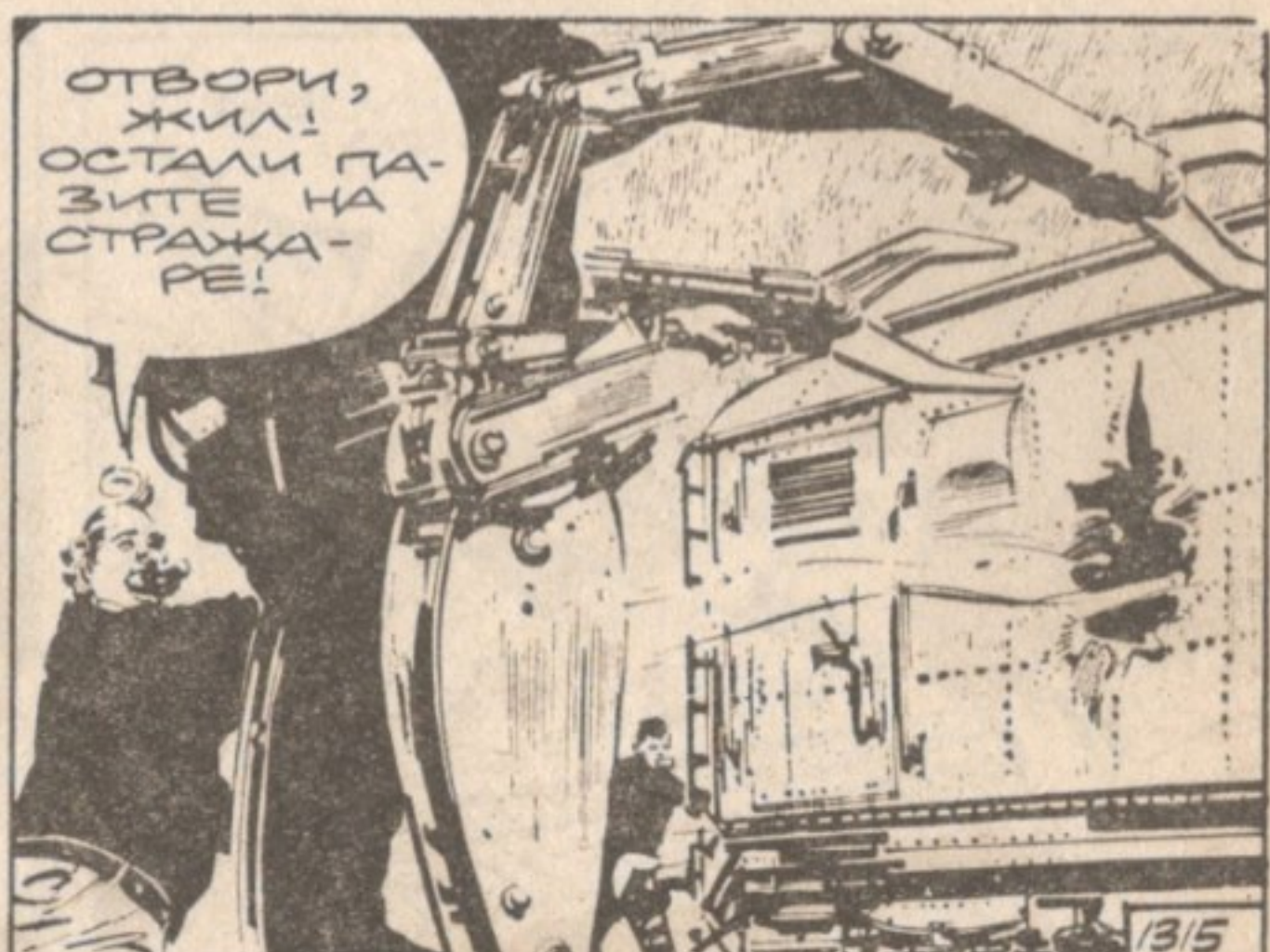

КАД СЕ
ВАГОН
ЗАУСТАВИО
НА КРАЈУ
ПАДИНЕ...

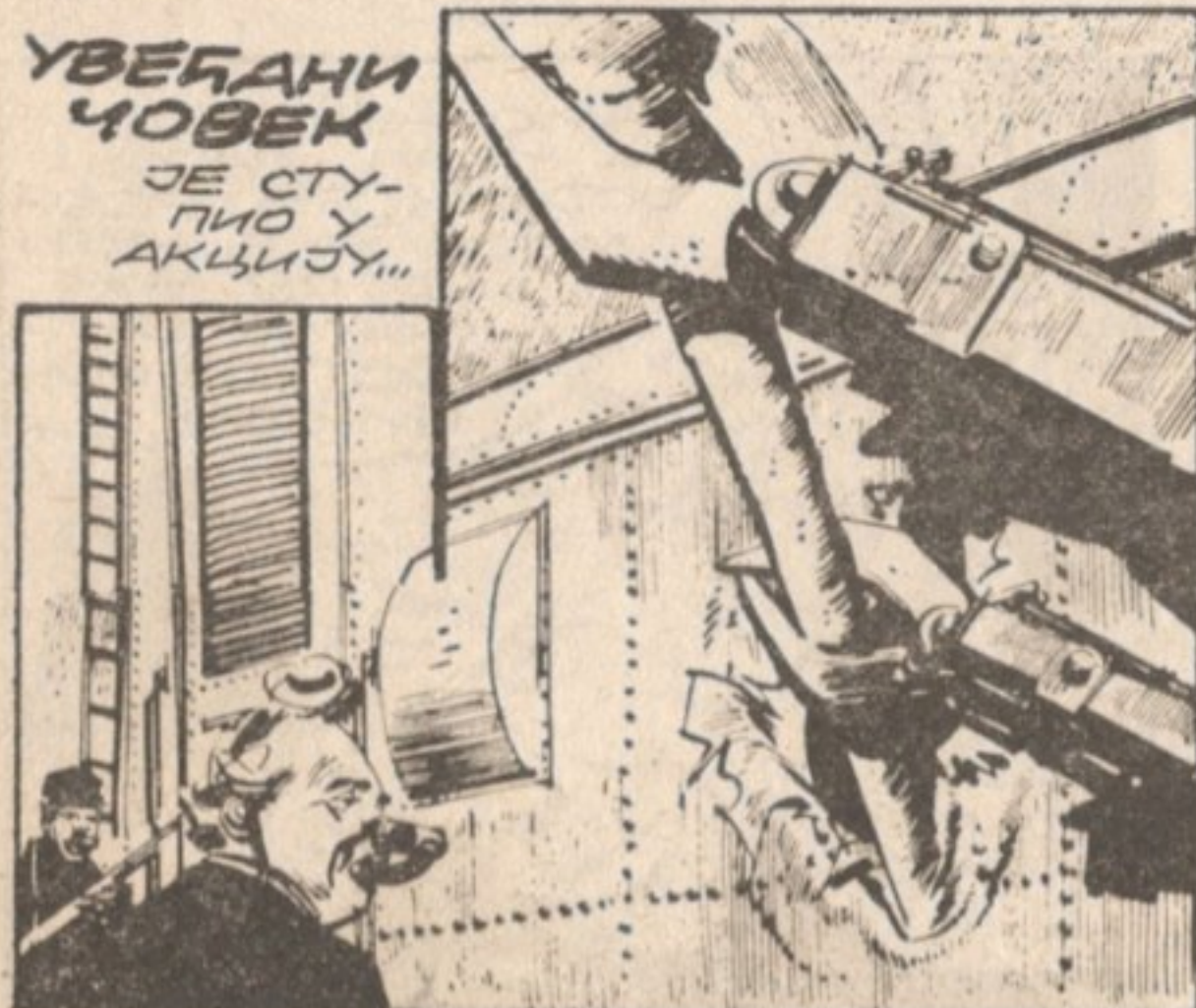
ГАС ЈЕ ИСТУНИО УНУТРАШЊОСТ...

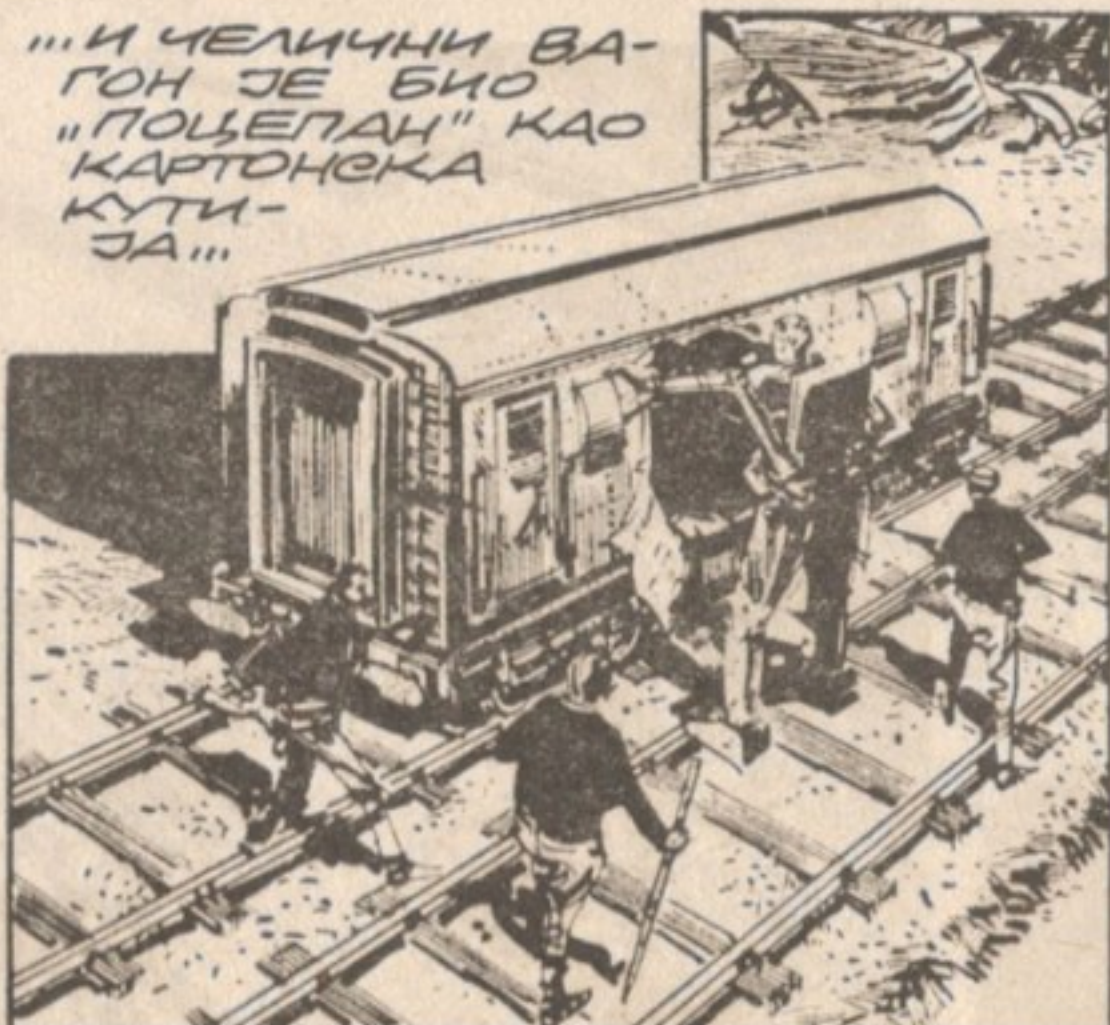
ЕНО ИХ!

ОТВОРИ,
ЖИЛ!
ОСТАЛИ ПА-
ЗИТЕ НА
СТРАЖА-
РЕ!

УВЕЋАНИ
ЧОВЕК
ЈЕ СТУ-
ПИО У
АКЦИЈУ...

...И ЧЕЛИЧНИ ВА-
ГОН ЈЕ БИО
"ПОЦЕПАН" КАО
КАРТОНСКА
КУТИ-
ЈА...

СЈАЧНО! А КАКО РЕ БИ-
КЕ ОДНЕТИ ЗЛАТО? ЗА
ДВА САТА ОВДЕ РЕ
ВРВЕТИ ОД ОБЕЗБЕ-
ЂЕЊА!

И ТО ЈЕ
РЕШЕНО!

ЧУВАРИ ИЗ
ПРЕДЊЕГ ДЕЛА
ИМАЈУ ВЕЗУ СА
ВОБОМ! И ОН
РЕ ДОЈУРИ-
ТИ!

ОКЛЕВАЈЕ
ЗБОГ РАДИО-
СМЕТЊИ!

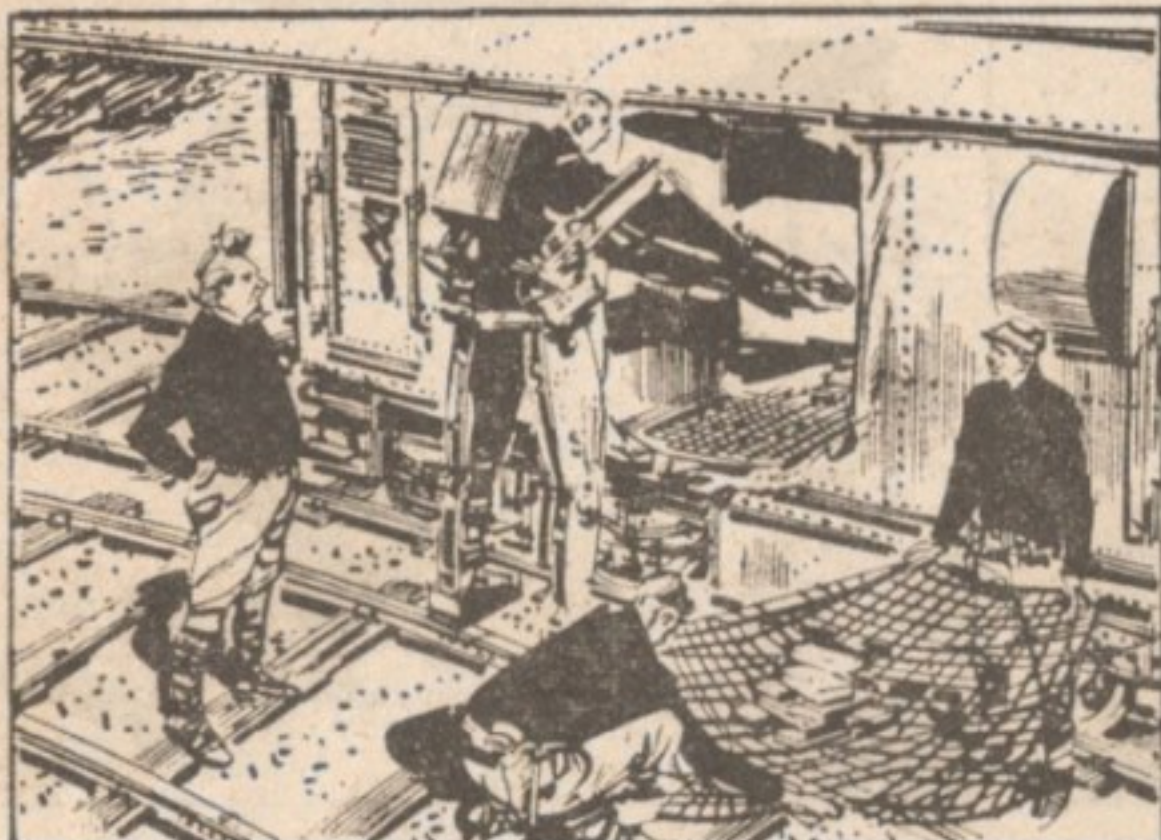
А КАД СТИГНЕ, БИМЕ МУ
ПОТРЕБНО МНОГО ВРЕМЕ-
НА ДА НАС ОПОКОЛИ! МИ
РЕМО НЕСТАТИ ЗА ПОЛА
САТА!

СА ДВЕ ТОНЕ
ЗЛАТА У ЊЕ-
ПОВИМА?

НЕ! ЗЛАТО
ОСТАЈЕ
ОВДЕ!

УВЕЋАНИ ЧОВЕК СТАВ-
ЉАО ЈЕ ЗЛАТО У ЧЕЛИЧНУ
МРЕЖУ!!!

ДОТЛЕ!!!

У ЖИВОВОЈ ПЕРИ-
НИ ЈЕ БУНАР ДУБОК
ТРИДЕСЕТ МЕТРА!
ЗЛАТО ЋЕ ЛЕЖАТИ НА
ДНУ РЕКЕ, А ИЗВАДИ-
ЋЕМО ГА КРОЗ
ГОДИНУ
-АВЕ!

ЕГЗО-
СКЕЛЕТ
НЕ СМЕ ДА
БУДЕ НАБЕН!
И ЊЕГА ЋЕ-
МО ТАМО
СМЕСТИТИ
КАО И
ВАС!

1318

ЗА ТО ВРЕМЕ У СЕЛУ ЗА-
БРИНУТИ ТАРЕНТ ЗОВЕ
ВОБА!!!

РЕНЕ?

ЗНАМ
ДА СИ ЗА-
УЗЕТ, АЛИ
СЛУ-
ШАЈ!

МОДЕСТИ
И ВИЛИ?
БУЈА
ЧЕ-
ЉУСТ?

НИСУ ВАЖНИ
ДЕТАЉИ! ДАО СИ
СВЕ ШТО ЈЕ ПО-
ТРЕБНО! СТИЖЕМ
ЗА ОД И ПО
ХЕЛИКОПТЕ-
РОМ!

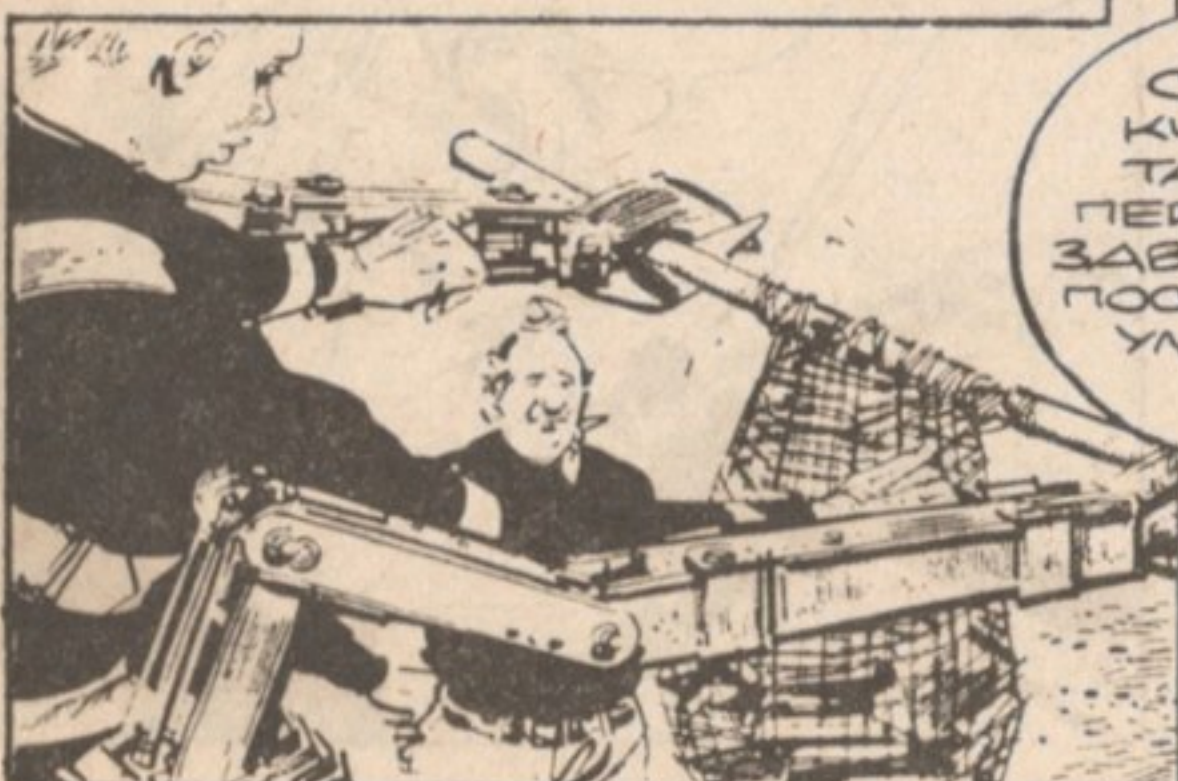
ЗАР НЕ МОЖЕШ
ОДМАХ НЕКОГ
ДА ПОША-
ЉЕШ?

СУ-
МЉАМ
ДА ИКО
ПРЕ МЕНЕ
МОЖЕ ДА
СТИГНЕ!
ТЕРЕН
ЈЕ СУ-
РОВ!

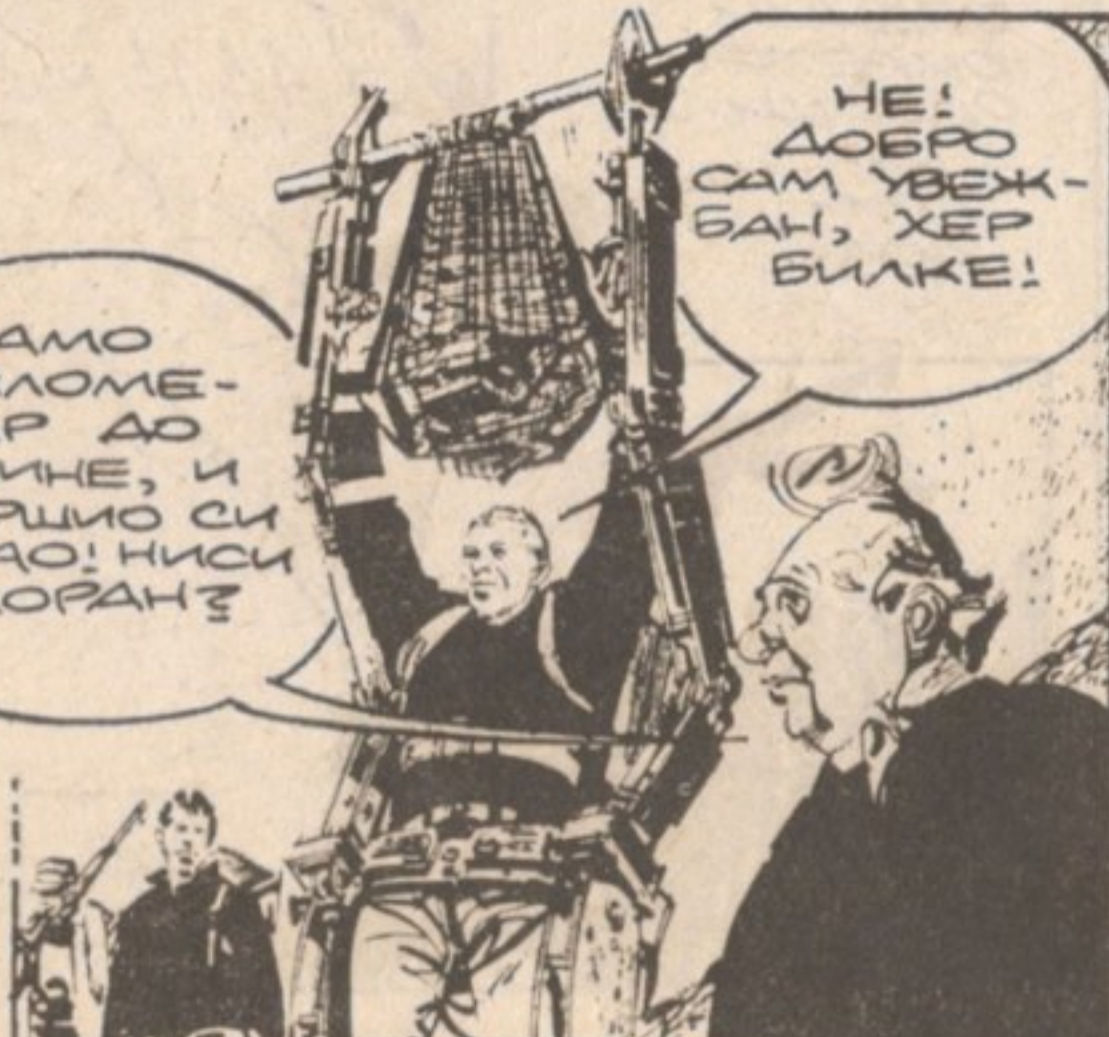

1319

ЖИЛ ЈЕ ПОДИГАО МРЕЖУ
ПУНУ ЗЛАТНИХ ПО-
ЛУГА!!!

САМО
КИЛОМЕ-
ТАР ДО
ПЕРИНЕ, И
ЗАВРШИО СИ
ПОСАО! НИСИ
УМОРАН?

НЕ!
ДОБРО
САМ УВЕЖ-
БАМ, ХЕР
БИЛКЕ!

НА УЗВИШЦИ!!!

ДИЖИ СЕ,
КРЕЖЕ-
МО!

АКО СЕ
ВРАТИМО
У ПЕРИ-
НУ, ГОТО-
ВИ
СМО!

МОРАМО!
САД
ИЛИ НИ-
КАД!

1320

МОДЕСТИ ЈЕ ПРОШАТУЛА НА
ДРАТСКОМ!!!

СКОЧИ НА ЊЕГА КАД
НАНИШАТИ НА
МЕНЕ!

БУТИ!

НА НОГЕ,
ГАРВИНЕ!

МЕНИ
СЕ НИКУД
НЕ ИДЕ!
ОВДЕ МИ
ЈЕ ДОБ-
РО!

МОГУ ЈА И ОДАВАЕ ДА
ПУЦАМ! ИМАШ ПЕТ
СЕКУНДИ!

МО-
ДЕСТИ
ЈЕ ПО-
ЧЕЛА
ДА
СЕ
УДА-
ЉАВА!!!

1321

7

ВИЛИ ЈЕ ЈОШ ЛЕЖАО... МОДЕСТИ
ЈЕ ПОЛАКО ИШЛА...

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ГРИДО
ДРУГИ ПУТ ОПАЛИО...

ГРИДО
ЈЕ ДО-
ГРАБИО
КАРАВИН,
А МО-
ДЕСТИ
ЈЕ СКО-
ЧИЛА
НА ЊЕГА...

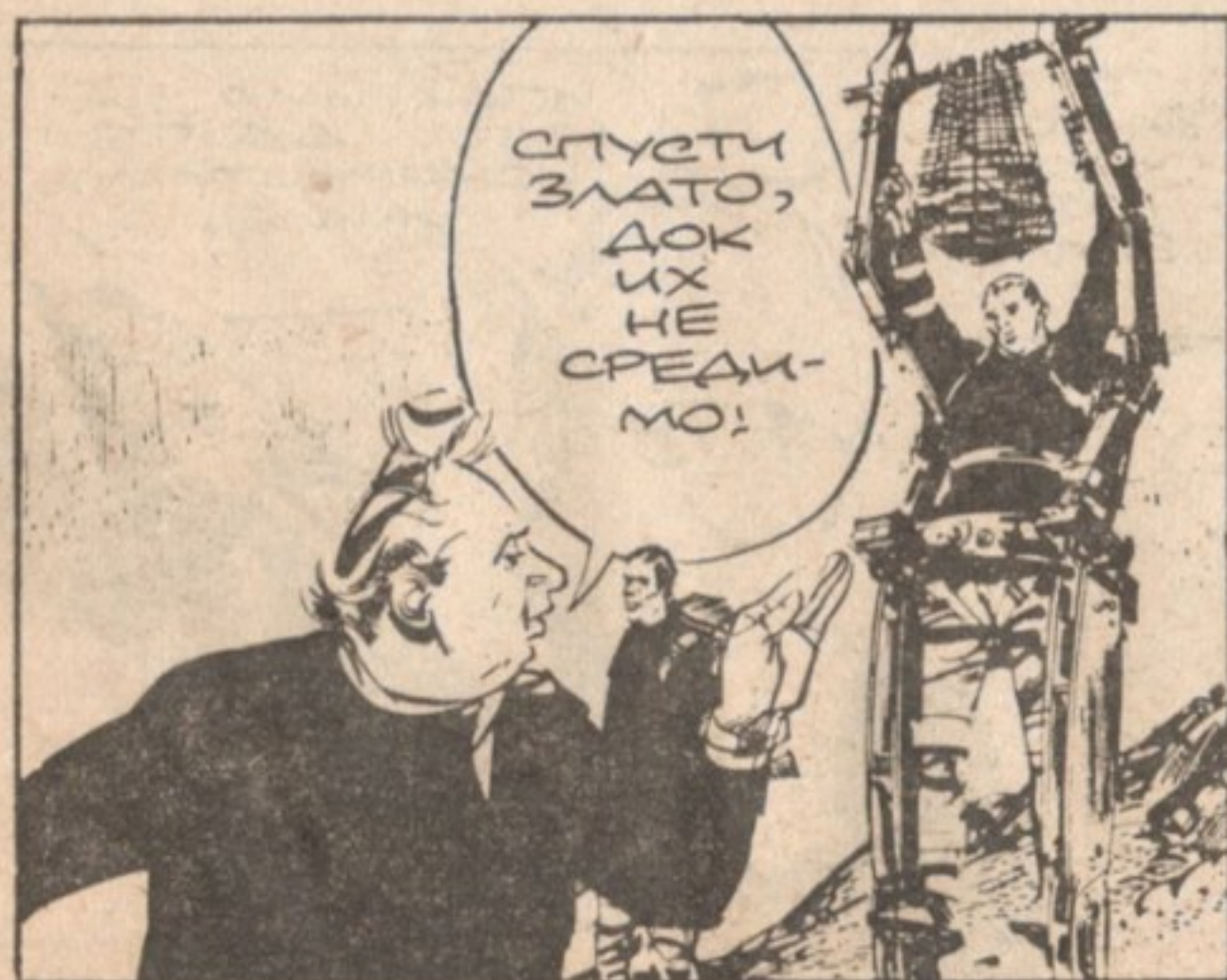
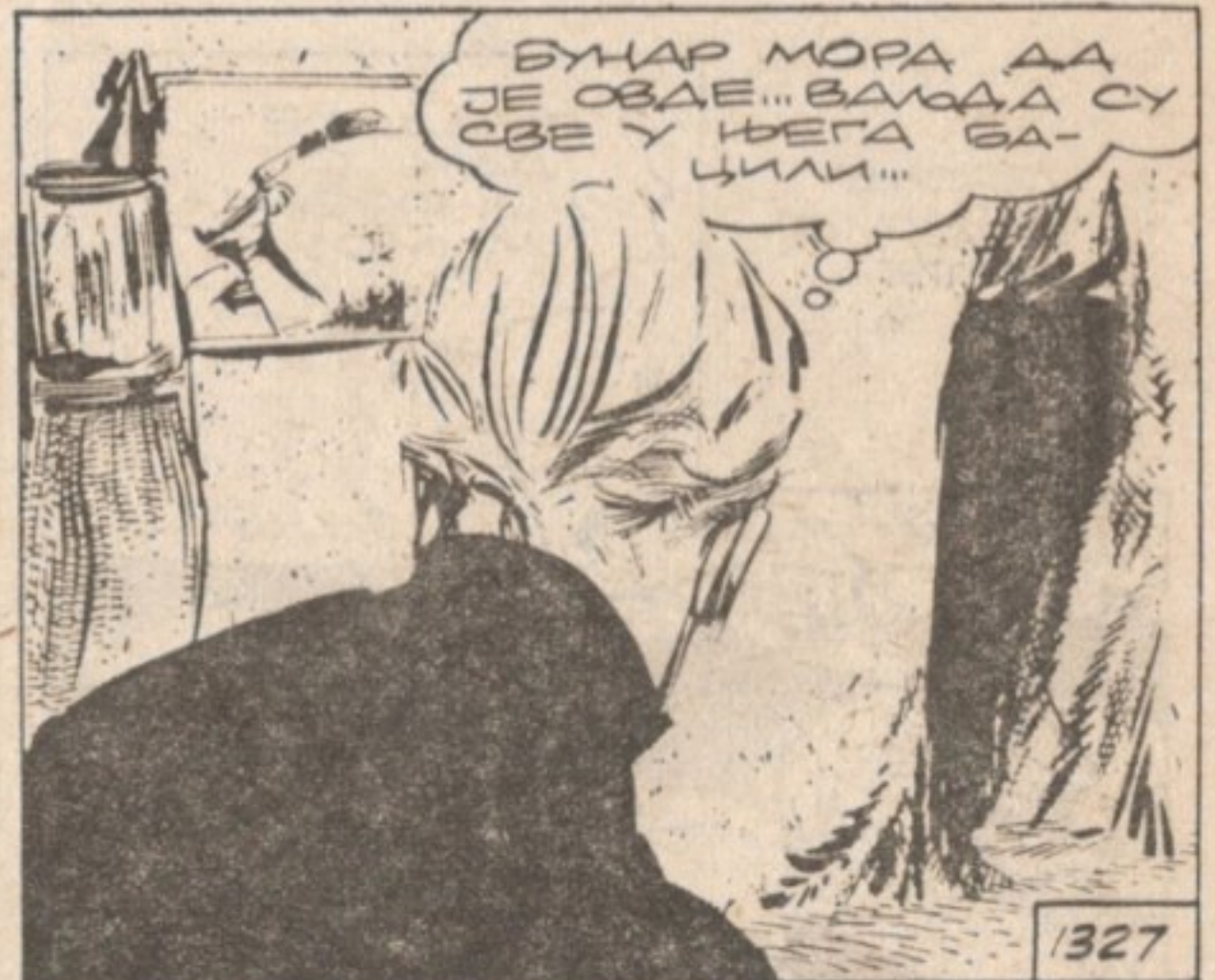
БИЛКЕ И ЊЕГОВИ СУ ПРА-
ТИЛИ
ЖИЛА...

МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ РАЗВЕЗАЛИ
КОНОПЦЕ...

У ПЕЋИНИ...

ДА, ТАКО ЈЕ!

ВАЖИ!

БИЛКЕ ЈЕ ВИДЕО ДА СЕ НЕШТО ДЕШАВА НА УЛАЗУ У ПЕЋИНУ...

330

ПОСЛЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ...

ЈОШ ЈЕДНУ?

МЕЦИ СУ ЗВИЖДАЛИ КРОЗ ОТВОР ПЕЋИНЕ...

331

А НИ МИ НИХ!

ХЕР БИЛКЕ И НЕГОВИ ЛУДИ СУ СЕ УДАЛИЛИ...

А ГАС?

ШТА ЛИ ЈОШ ИМА СЕМ ГИШАКА? ГРАНАТЕ И УВЕРАНОГ ЧОВЕКА!

332

И ЈА ТАКО МИСЛИМ!

ТО ЈЕ ЗАКЛУЧНО И ХЕР БИЛКЕ...

333

СМИСЛИЛИ СУ
НЕШТО ЗА
ЖИЛА!

ПАЗИ,
ВИЛИ!

КАМЕН СЕ ОДЕШО О УЛАЗ
ПЕЋИНЕ И РАСПАО СЕ У
ПАРАМПАРЧАД!!!

ДО ЗА-
ВОЛА!

1334

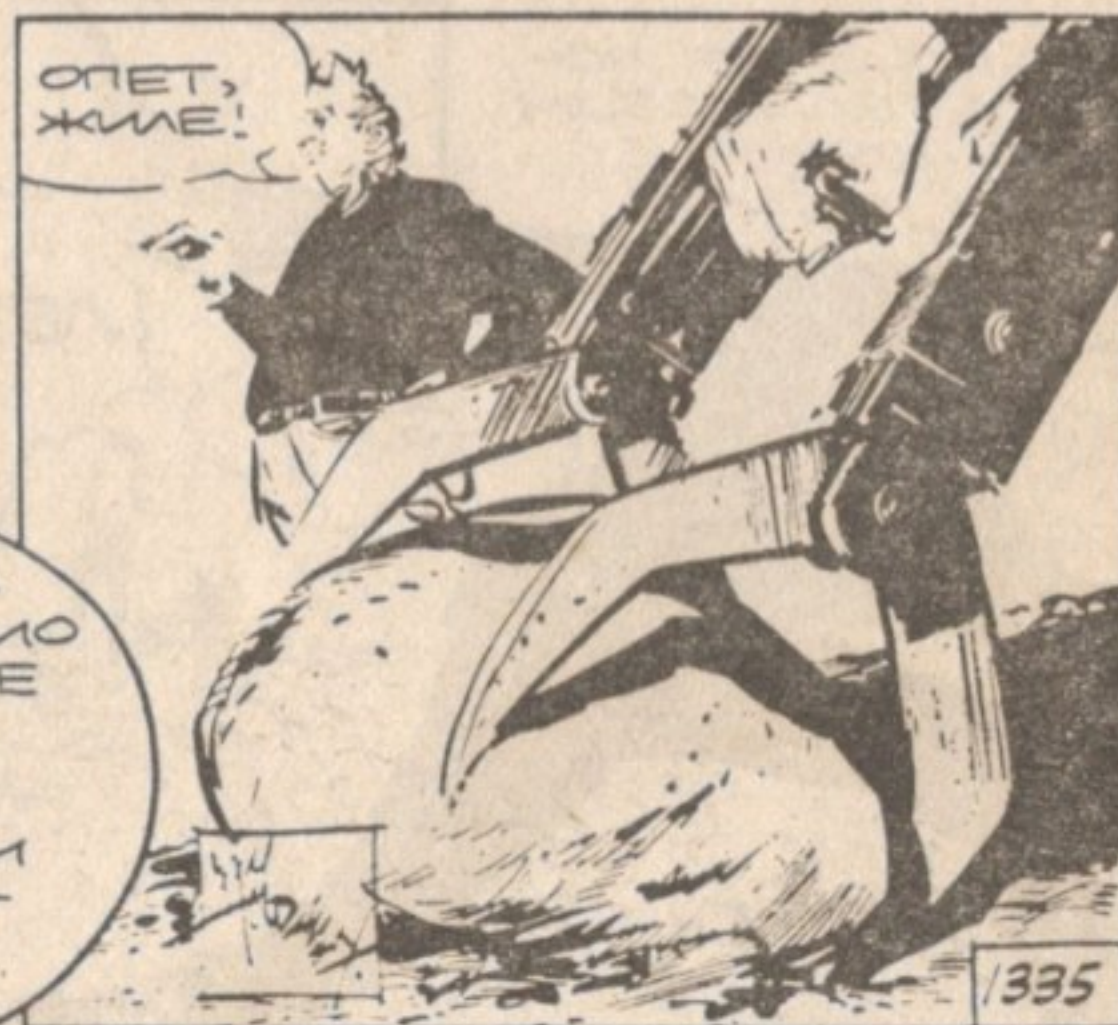
КАД СЕ ПРАШИНА
СЛЕГЛА!!!

ЖИЛ НАС
БОМБАРУЈЕ
СТЕНАМА!

ЈЕСИ ЛИ
ПОВРЕЂЕ-
НА?

САМО
МИ СЕ КО-
МАДИЈ ЗАБИО
У ОБРАЗ! НЕ
МОЖЕМО
ДУГО ДА
БРАНИМО
УЛАЗ, А НИ
ДА СЕ ПО-
ВУЧЕМО!!!

ОПЕТ,
ЖИЛЕ!

1335

И ДРУГА
КАМЕНИЦА
ЈЕ ПОГО-
ДИЛА
ЦИЛУ!!!

ЗАМАЛО!

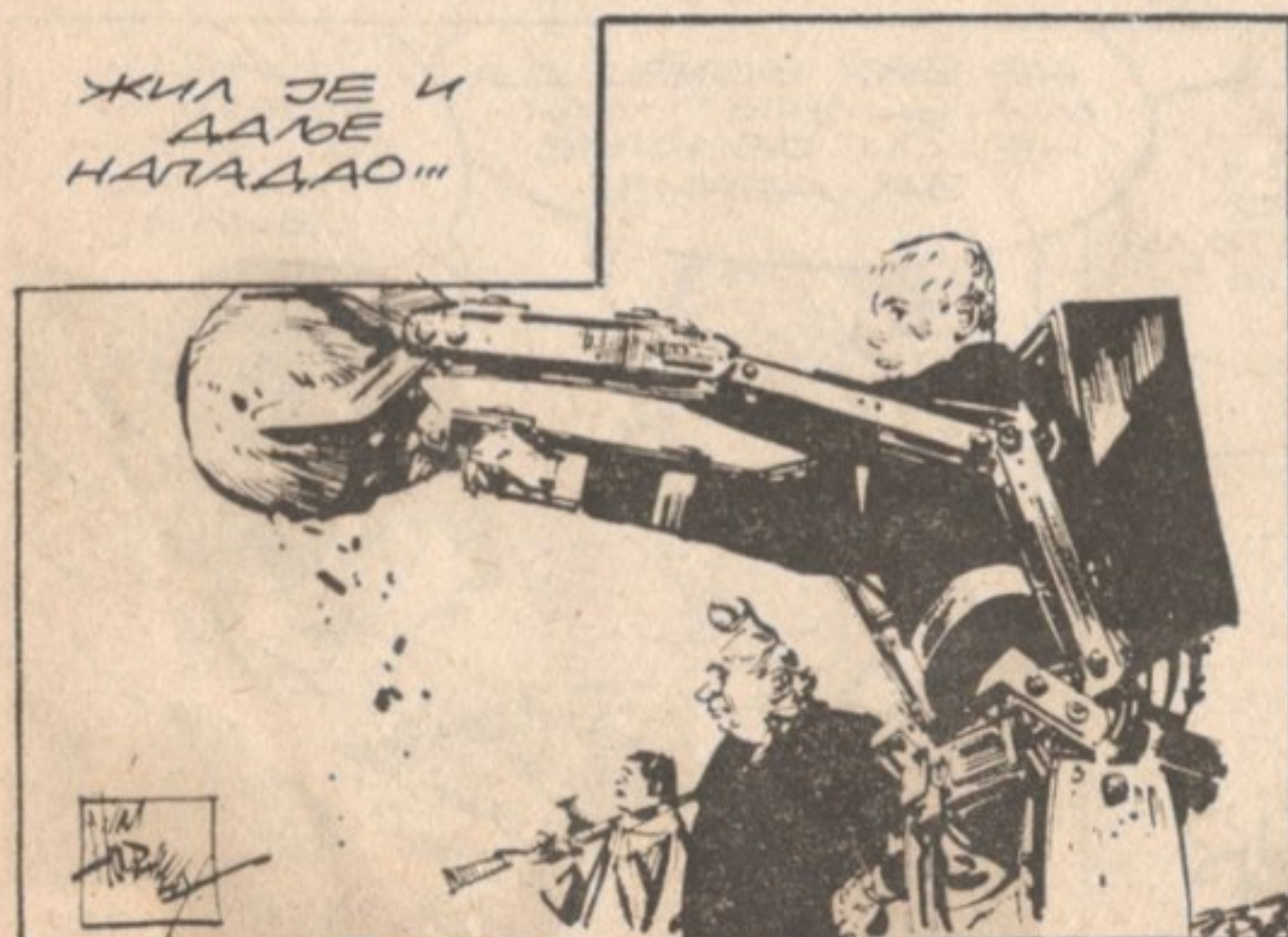
КОМАДИЋИ
СУ ЛЕТЕЛИ
КАО ШРАПНЕЛИ!!!

МОРАМО
ДА ИЗАБЕ-
МО И ПОКУ-
ШАМО ДА
ПОВЕГНЕ-
МО!

ЧЕКАЈ!
САД МИ ЈЕ
НЕШТО ПАЛО
НА ПАМЕТ!

1336

ЖИЛ ЈЕ И
ДАЈЕ
НАПАДАО!!!

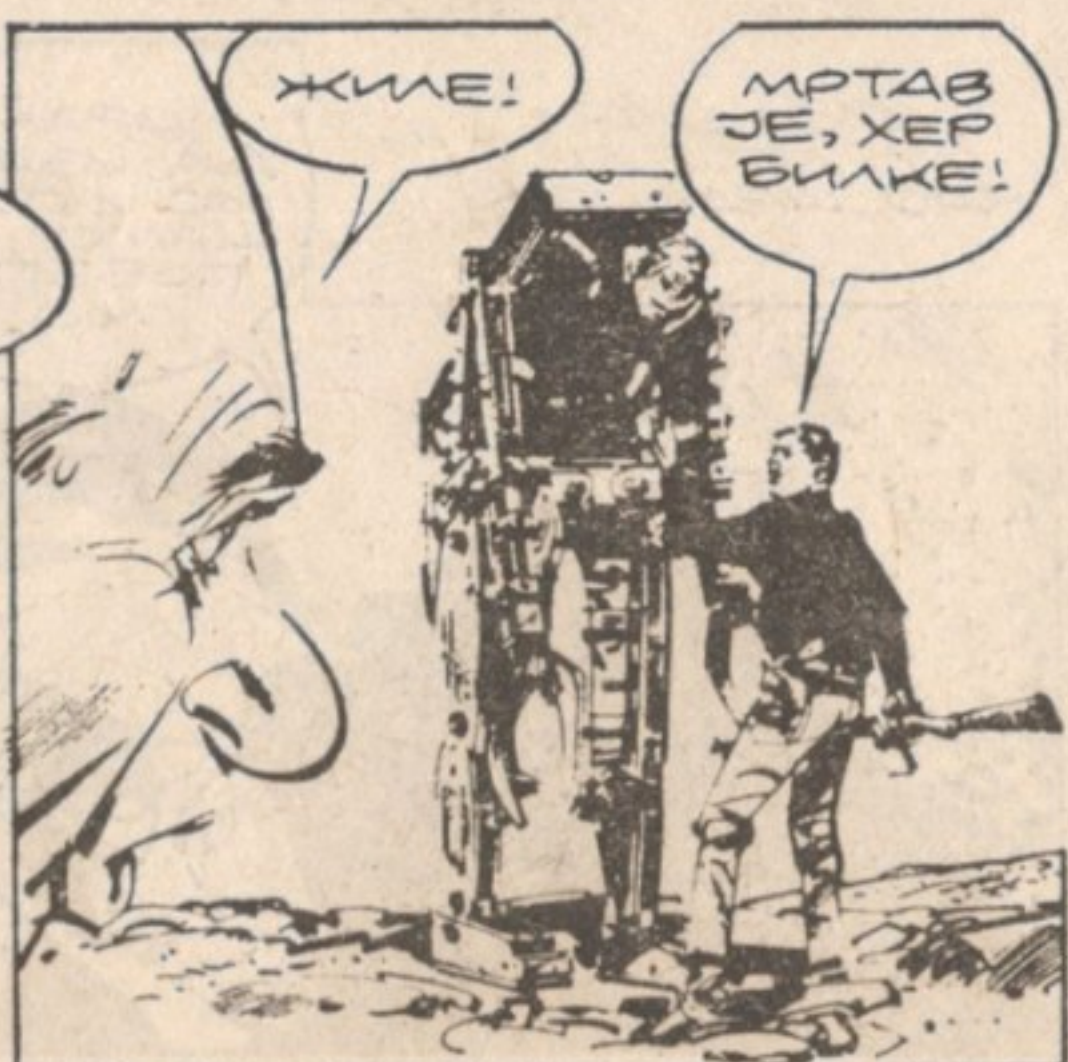
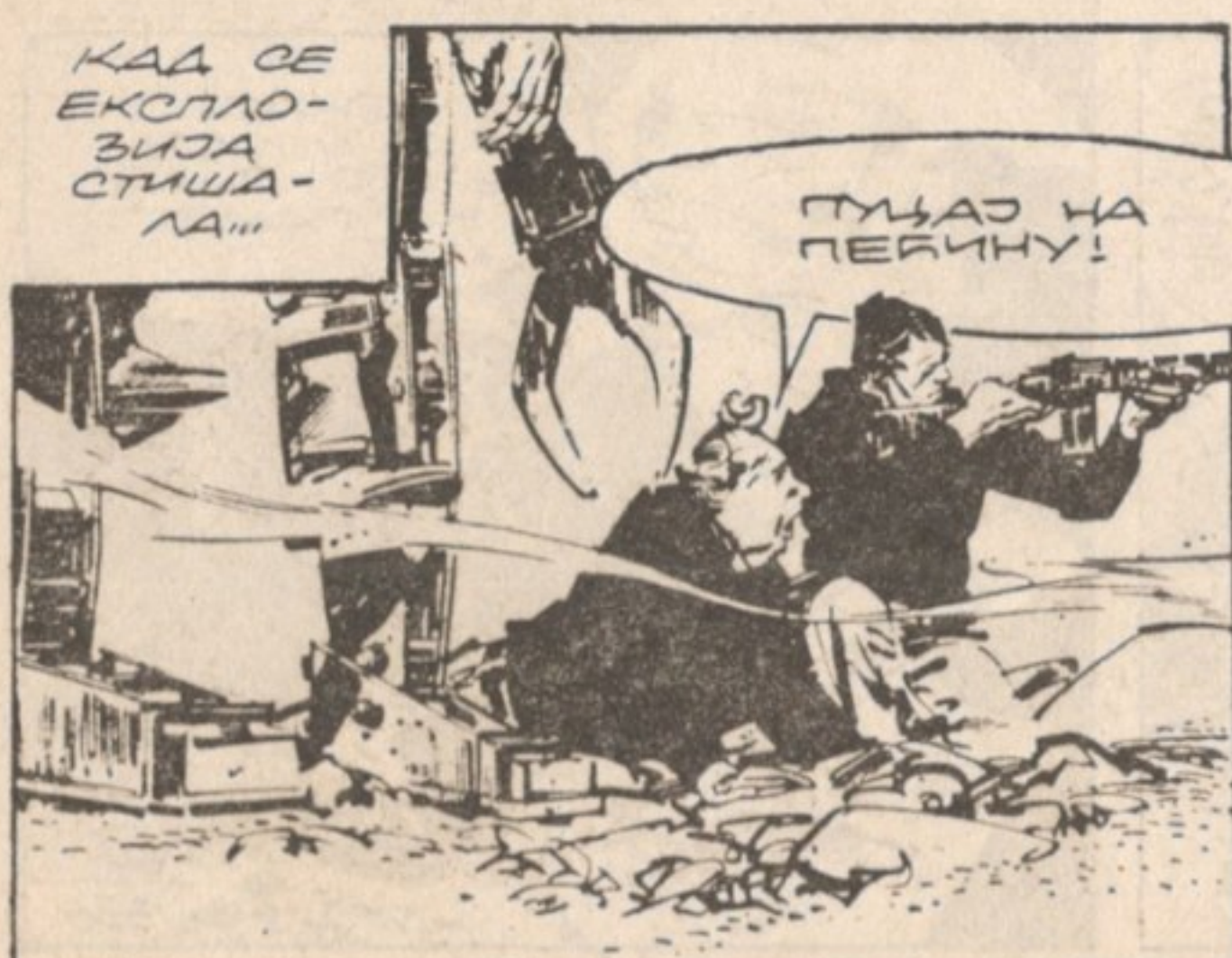
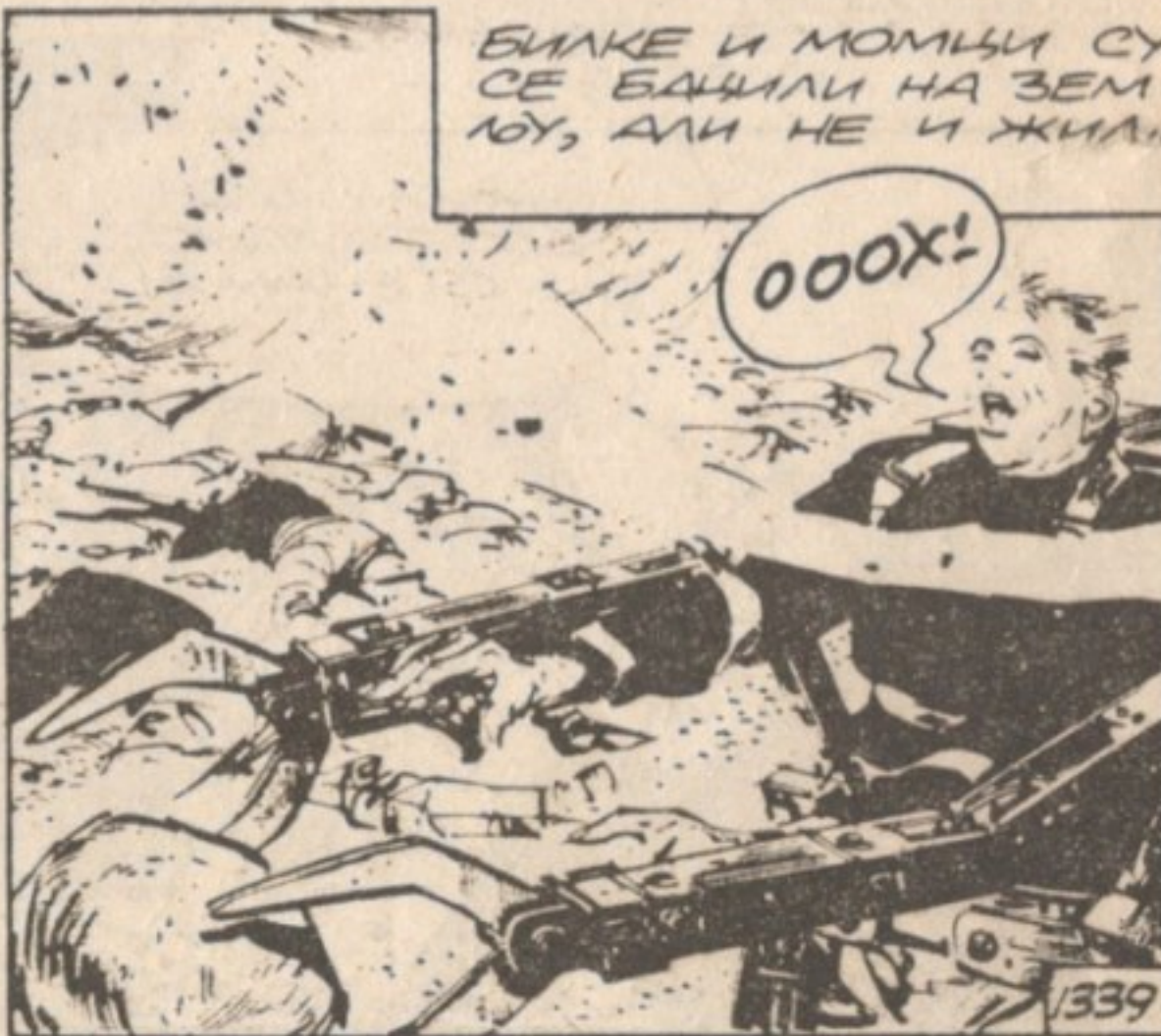
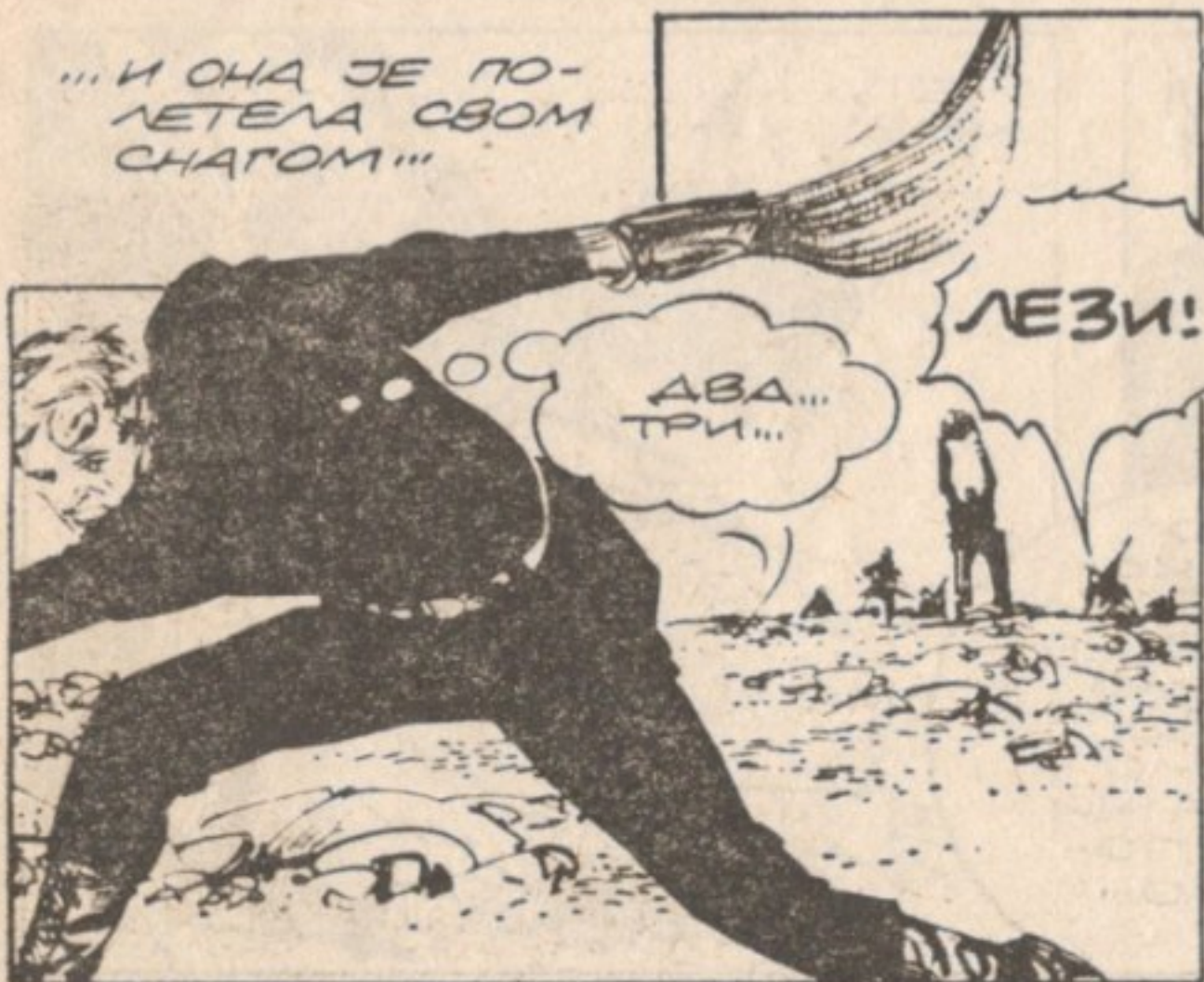
ДОБИ, ЛЕПО-
ТИЦЕ!

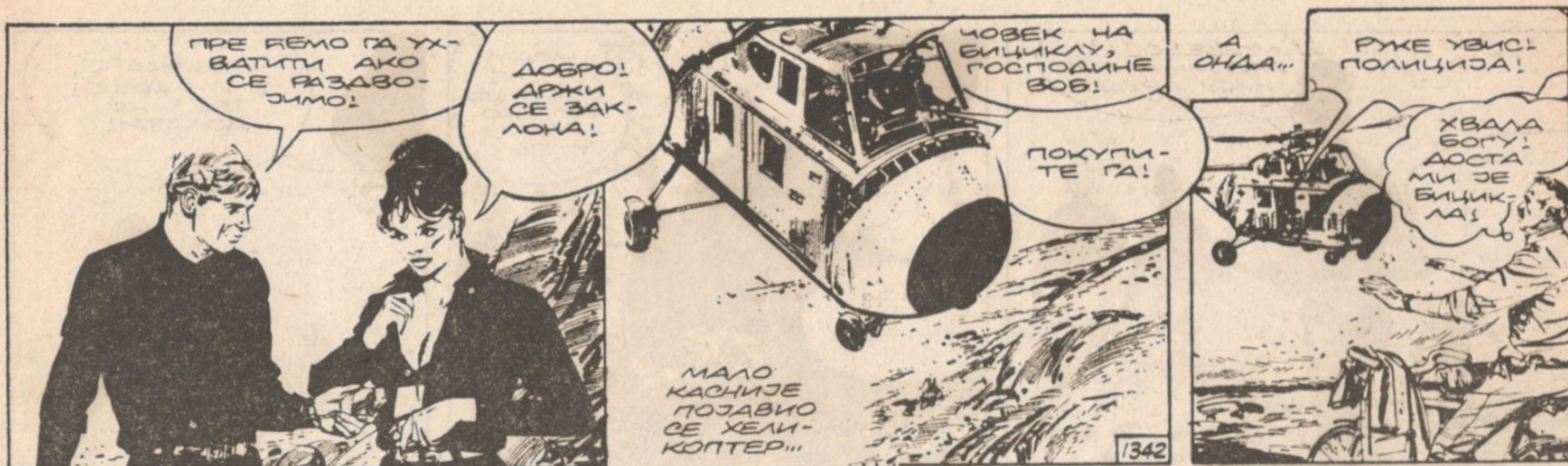

УЗМИ
ГРАНАТУ,
ПРИНЦЕ-
ЗО!

СЕСТА! ВИЛИ, ТИ
СИ СЈАДАН!

1337

НАЈБОЉЕ

ОД

НАЈГОРЕТ

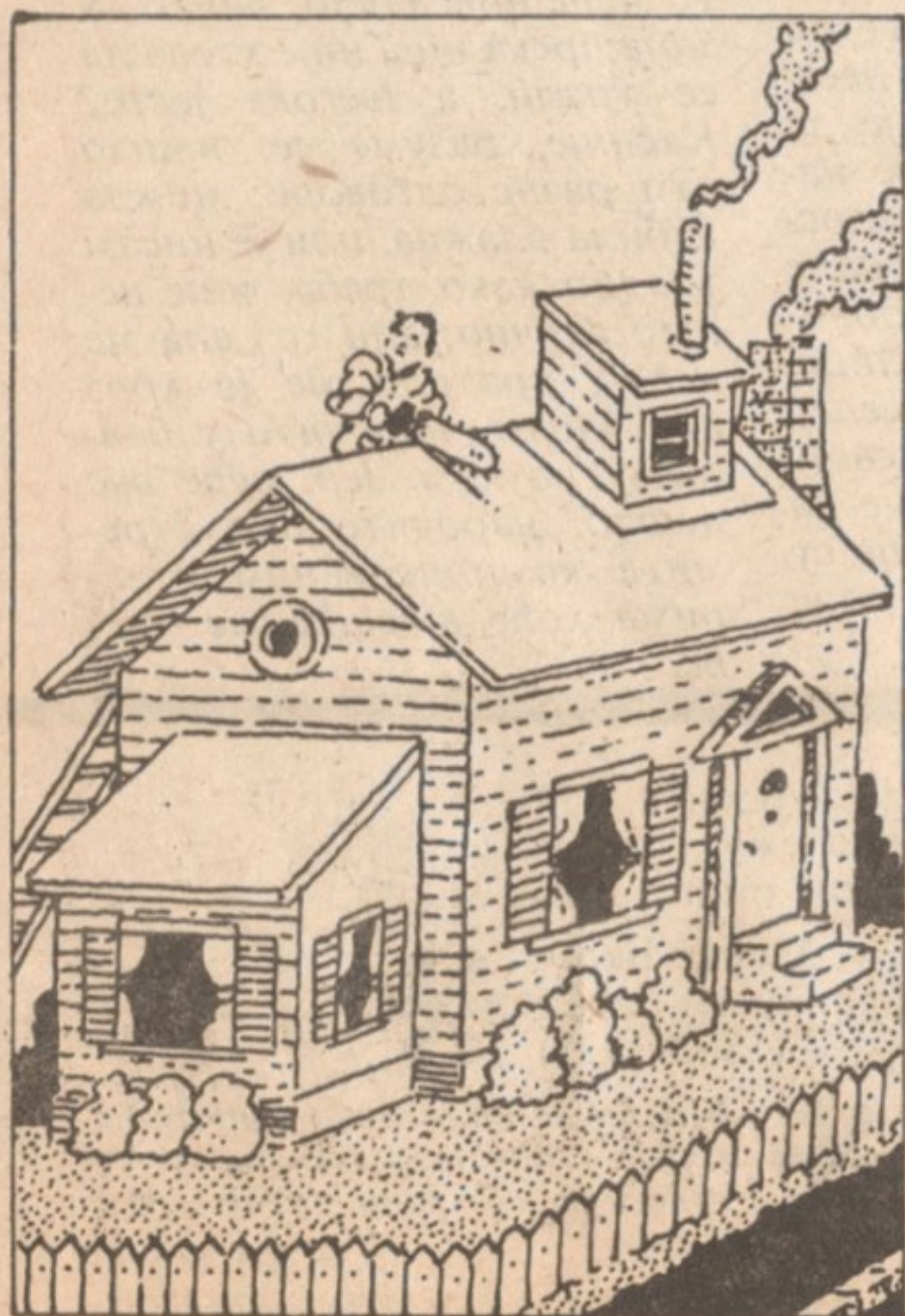
Амерички публициста Стен Ли објавио је пре неколико година занимљиву књигу под насловом „Најбоље од најгорега” – неку врсту антологије људи и догађаја који су се истакли у негативном смислу. Издвајамо неколико случајева

НАЈГОРИ избори

На изборима за председника Либериие 1928. године Чарлс Кинг је добио 600.000 гласова више од свог противкандидата Томаса Фокнера. У то време у Либериији је било уписано само 15.000 грађана са правом гласа.

НАЈГОРА подела брачне имовине

Јуџин Шнајдер из Картерета, савезна америчка држава Њу Џерси, био је 1975. године проглашен кривим у бракоразводној парници. Суд га је осудио да читаву своју имовину подели на равне делове са својом женом. Унајмио је једну велику

ланчану тестеру и претестерисао тачно по средини своју породичну кућу вредну око 100.000 долара.

НАЈГОРИ смисао за хумор

Према легенди, свако ко би монголском освајачу Тамерлану (Тимур-Ленку, 1336–1405) рекао нешто весело бивао је на месту убијен.

НАЈГОРИ превид у уметности

Током једне изложбе у Њујоршком музеју модерне уметности 1961. године слика „Брод” Анрија Матиса висила је месец и по дана наопачке окренута на зиду.

НАЈГОРЕ спречени атентат

Године 1858. на кочију француског цара Наполеона III и његове жене бачене су три бомбе. Почасна гарда претрпела је значајне губитке: 8 људи било је убијено, 150 рањено. Цар и царица, међутим, остали су готово незлеђени.

НАЈГОРЕ одиграна партија голфа

Њено име је заборављено, али још и данас се сећају те даме која је 1912. године, на такмичењу жена за Шонијев светски куп, напустила као последњи учесник. Кад је снажно ударила лоптицу код рупе број 16, ова је одлетела право у оближњи поток. Нимало обесхрабрена такмичарка је ускочила у један чамац на весла да истера лоптицу из воде. Кад јој је најзад пошло за руком да је избаци на

суво, ова је завршила у густом шипражју. Одатле ју је отерала на нераван терен ван ивице такмичарског терена, затим у јаругу исушеног потока, па поново у шипражје. Све у свему, да би утерала лоптицу у рупу, било јој је потребно 166 удараца.

НАЈГОРА кандидаткиња за удају

Између 1906. и 1908. године Бел Гинис из градића Ла Порта, савезна америчка држава Индијана, објавила је више пута у различитим листовима оглас у рубрици „Усамљено срце тражи...”. За то време убила је између 12 и 37 љубавника, које је упознала преко огласа, да би се домогла њиховог новца. Отровала би мушкарце, раскомадала њихова тела у мале делове (отуда недоумица о тачном броју убијених), а затим их закопала на свом поседу.

НАЈГОРИ генетичар

Немачки узгајивач ћурки Игнац фон Рол ставио је свим својим птицама на главу по један мали турбан. Веровао је да ће ћурке, уколико дуже време буду носиле те украсе на глави, једног дана произвести нову врсту која ће, кад се излеже из јајета, већ имати мајушни турбан.

НАЈГОРА грађевинска грешка

Кад су 1912. године радници у једном новоподигнутом хотелу у Балтимору, САД, хтели да поставе грејање, испоставило се да су зидари приликом градње заборавили да уграде оцаке.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ДЕТЕ
ЈЕ
ОТАЦ
ЧОВЕКА

КАД
САМ

Драгој
бајка
мајки и
деда Маци
од Владе
2.11.1938. године

тих и врло, врло благ човек – Деда-маца јер ми се, као детету чинило да он стално преде. Тако сам чак и неким природним појавама поделио, према свом виђењу, нека своја, нова, имена.

Кажу да сам био ужасно радознао, да сам стално питао: „А то? А то?“, да просто нисам могао да се зауставим. „Био си ужасно досадан“, каже моја мајка „али ниси никад за исту ствар питао два пута“. Ја сам, у ствари, тако учио.

Серија емисија „ДЕТИЊСТВО“ траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је то било некад. КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на радију и приче у „Забавнику“ припрема и уређује

Светлана Ненадовић.

И сад он каже: „Хајде, Владимире, упали ти своју“. Ја пробах, а она само затиња, почне да светлуца, али никако да се разгори. „Па неће“, кажем. „Маши!“ Ја почнем да машем, све укруг, укруг, а она и даље неће, па он почне да се смеје, а ја, машући почнем да вичем: „Ала ме неће, ала ме неће...“ скупили се људи и гледају мало,

Детињства сам се највише сећао када сам био далеко од домовине, у Америци, у Канади, у Аустрији. Могло би да се очекује да се ја, као нуклеарни физичар, сећам нечега што би било блиско природним појавама: али, не, ја сам се сећао речи, схватајући да је реч, језик, говор, читав један свемир, једнако сложен и значајан као и физички свемир коме се дивимо. Сећао сам се лепих речи из родног краја које су носиле сву топлину и значења преко којих сам по-

БИО

МАЛИ:

ДР ВЛАДИМИР АЈДАЧИЋ

БИОГРАФИЈА

Професор доктор Владимир Ајдацић родио се 1933. и прве године свога живота провео у Ваљеву. По школи и по професији којом се бави целог живота, он је нуклеарни физичар. У Канади, Америци, Аустрији, и Институту за нуклеарну физику у Винчи. Међутим, по томе га сигурно не би знало свако дете (као што га сада заиста зна), да није написао ону сјајну књигу, „НАУКА КАО БАЈКА“, чија су се оба издања распродала убрзо по изласку из штампе.

А зашто је научник професор доктор Владимир Ајдацић написао такву књигу?

Зато што је желео да се искрице са божјих прскалица у лечјим главицама претворе у блиставе ватромете радозналости, у жудњу за знањем, за путовањем у свет непознатог које ће се, ако то заиста желе, претворити у познато.

ново живео у детињству. Најлепше речи су оне једноставне, двостолжне које су нам прирасле за срце: мајка, отац, небо, земља, рука, бака или дека.

У најранијим мојим годинама осетио сам да морам

да променим неке од тих речи и да оне које волим називам неким другим, својим именом. Тако сам баку, која ми је увек причала бајке и била уз мене више него моја мајка, назвао Бајка-мајка, а деду, који је био необично

постао другачији. Био сам запањен.

Опет за Божић, и опет за Ваљево, везан је догађај који ми се од свега највише урезао у сећање. Мој брат од тетке, дечак од својих десетак година, повео ме је да прославимо Бадње вече на пољу, на тргу, пуном радосног и бучног света. Пуцале су прангије, а ми, деца, добили смо божјих прскалица. Прикључили смо се веселу. Мој брат је запалио своју прскалицу и почео њоме да маше горе-доле, звездице су прскале на све стране и то је било дивно.

буцмасто дете, између плача и смеха, како виче „Ала ме неће“.

Та сцена ми је дуго остала у сећању. И питање: зашто то мене није хтело, зашто та моја прскалица није хтела да се упали, а његова јесте? Касније, разуме се, нашао сам разне одговоре: можда је била влажна, или је нисам упалио како треба, или нешто слично; али то „ала ме неће“, пратило ме је кроз цео живот, нарочито у бављењу науком. Јер, ређе вас нешто, нарочито ако стремите компликованим стварима, хоће, а чешће вас – неће.

РЕКЛИ
СУ...

Човек је по природи политичка животиња.

Аристотел
грчки филозоф
(384–322. пре н.е.)

У политици нема поштења.
Бернхард Дизраели
државник и писац
(1804–1881)

Политичар је акробата. Он одржава равнотежу говорећи супротно од онога што ради.

Морис Барес
француски писац
(1862–1923)

Будући да политичар уопште не верује у оно што говори, он се изненади кад види да му други верују.

Шарл де Гол
француски државник
(1890–1970)

...О ПОЛИТИЦИ И ПОЛИТИЧАРИМА

ПРОФЕСОР ДОКТОР ВЛАДИМИР АЈДАЧИЋ

Моје највеће богатство у детињству био је један мали нож, не већи од два центиметра. Тако нешто могло се наћи само на вашару. Добио сам га на поклон и чувао као највећу драгоценост мада није имао никакву употребну вредност. И сада, ако бих скупљао вредне ствари из свог живота, вероватно би прва и најважнија била – тај мали нож. Он се после некако изгубио. Сећам се затим да сам јед-

ном пронашао, идући са оцем на Дивчибаре, на некој планини, једну преслицу, и та се преслица, као и онај ножић изгубила. Али касније, можда после двадесет и више година, ходајући кроз неки дубок снег, нашао сам једну другу преслицу која је некако за мене постала симбол живота. Вероватно је дуже стајала у снегу, па је помало изгубила боју, ексер је зарђао, држања је била сломљена, али је била изузетно лепа, вероватно дело

неког народног уметника. Горе, уместо шаре, као што то имају преслице, имала је шест орнаментисаних стубића који су чинили као неку малу тарабу. Један стубић био је сломљен и на том месту, на том крајњем, шестом стубићу, тај наивац-уметник је то ножем уобличио.

Та преслица ме је подсетила не само на ону прву преслицу и не само на оно лепо из мог детињства, него и на оно што је било тужно. Тај један одломљени комадић који је недостајао казао ми је, тада већ много старијем, какав је у ствари живот: да ништа не може бити савршено, да увек мора нешто да недостаје, да нешто морате да изгубите. Тада сам се у ствари, сетио оних које сам највише волео, а које сам релативно рано изгубио.

То је, на првом месту, била моја Дада, сестра мог деде. Она ме је увек водила са собом, нарочито када је ишла по књиге у библиотеку. Ишли смо тако једном од Теразија према садашњем биоскопу „Звезда“ и онда ми је Дада казала да је причекам. Ја сам стао и она је отишла. Одједном сам се изгубио. Учинило ми се да дуго чекам и да она можда неће ни доћи, па сам ушао у некакав пролаз где је била нека обућарска радња. Ево, сада могу тачно да опишем како сам отворио врата, како сам ушао и како сам казао: „Добар дан, ја сам се изгубио“. Обућар је дигао главу и казао: „Здраво, а како се зовеш?“ – „Ја се зовем Владимир“ – „А где станујеш?“ – „Испод Народног позоришта у Симиној улици“ – „Је ли хоћеш да те неко одведе?“ – „Ја бих Вас молио, али Ви морате да радите“ – „Па добро, кад завршим посао“. Ја сам казао: „Ја ћу да причекам“ и сео на неку малу шустерску столицу, гледао како он ради и мислио: „Боже, сви ме сада траже и сви се боје“ и онда сам и сам почео страшно да се бојим.

Када су ме довели кући, тога се исто тако добро сећам, завладала је таква гала-

ма да сам се ја сакрио испод кревета и онда су ме поново тражили: „Изгубило се дете, изгубило се дете...“

Тај се страх, само много тежи и јачи, поновио непосредно пред почетак рата. Деда је некако предосетио опасност и послао мене самог у Горњи Милановац код тетке. Било је дивно. Са мојом старијом браћом од тете, са два велика, весела обешењака, ишао сам у виноград, у расадник, на неке речице, пењао се на брдо Јабуку, возио бицикл по граду и околини.

А онда се све то у једном дану променило. Букнуо је рат. Изнад Горњег Милановца надлетео је један немачки авион, неко је опалио из пушке, убио pilota и авион је пао. То је био знак да се нешто страшно спрема. Више нисмо смели да се удаљавамо из дворишта, коњи су били стално упрегнути да се негде бежи, и заиста, једне ноћи су нас изненада дигли из постеље, ставили на та кола и тако је почела бежанија горе према Такову. Тамо се сакријемо у неки подрум јер је већ око нас пуцало. Све је мирисало на ракију и на кисели купус и ја сам се осећао крајње нелагодно. Помислио сам на моју мајку која је остала у Београду и одједном сам постао сасвим мали дечак који је напуштен и који јеца.

Мада сам касније преживљавао и веће тегобе, тај страх из тог подрума остао је најјачи у читавом мом животу.

Све што се човеку у детињству догоди носи печат неког дубоког смисла. Ништа што се догоди касније нема ту снагу, осим, можда, рађање деце. Кад се родно мој син, чинило ми се као да се цео небески простор, као на некој ротирајућој позорници, окренуо, и све је изгледало другачије. Цео свет, цео живот. Само та велика радост може се поредити са оним што се догађало у детињству.

Политика је узбудљива готово исто толико колико и рат и исто толико опасна. У рату можете да будете убијени једанпут, у политици много пута.

Винстон Черчил
британски државник
(1874–1965)

Поштен политичар је онај који, кад га поткупите, остаје поткупљен.

Оскар Вајлд
енглески писац (1854–1900)

Политичари су свугде исти. Они обећавају да ће изградити мост чак и тамо где нема реке.

Никита Хрушчов
совјетски државник
(1894–1971)

НЕОБИЧНЕ РЕМИ ПАРТИЈЕ

Један реми закључен је далеке 1940. године због необичног случаја. Било је то у Москви у шаховском павиљону парка „Горки“ где се током лета одржавао шаховски меч између екипа Универзитета и Конзерваторијума. На првој табли, као бели, играо је мајстор Хачатуров против познатог уметника на виолини и шахисте Давида Ојстраха.

Било је топло, па је Ојстрах после 15. потеза скинуо сако и ставио га преко столице. За то време Хачатуров је мислио на свој 16. потез, а неко са стране – како да дође до ордена „Знак поштовања“ који се налазио на реверу одложеног сакоа. И док су шахисти мислили о позицији непознати се нечујно прикрао Ојстраховом капуту и скинуо орден. То је убрзо примећено, партија је на тренутак прекинута и сви су се дали у узалудну потрагу за непознатим. Капитени су се споразумели да се партија даље не игра, па су склопили реми. Нешто касније Ојстрах је добио дупликат ордена – мада је било правило да се дуплицирати не дају.

Шаховска публика долази на мечеве да би уживала у игри, а не да посматра досадне реми партије. Познат је случај са велемајсторског турнира у Минхену 1979. године на коме је у 12. колу звиждало око 300 гледалаца. Наиме, партије Сигурјонсон – Пахман и Робач – Унцикер завршиле су се поделом поена после само 12 потеза. Да до тога не би дошло, организатори се довијају на различите начине. Организатор турнира у Линаресу – Шпанија, Луис Рентеро обавезује сваког од учесника, изузимајући шампиона и екс шампионе света, да не ремизирају пре 40. потеза. Борбеност велемајстора он награђује материјалном надокнадом, па турнир подсећа, како неко рече, на шпанску кориду!

Ремија има свакојаких – почев од оних који се закључују још пре него што играчи седну за шаховски сто, па све до оних који се играју до голих краљева

На Четвртом међународном турниру у Сарајеву, 1961. године неки играчи имали су занимљив догађај. Интернационални мајстор Рајко Богдановић и велемајстор Мато Дамњановић играли су узбудљиву партију и нашли се у временској стисци. Тада се не пишу потези, руке брже повлаче потезе него што глава мисли, па на шаховској табли настају немогуће позиције. У овој партији десио се редак случај. Док је

на потезу био Дамњановић, истовремено су пале обе заставице на часовнику. Било је питање како завршити партију. Играчи су се одлучили за реми. (Важећа правила предвиђају да се партија настави ако судија није у стању да утврди чија је заставица прва пала.)

Један од најнеобичнијих ремија закључен је после свечаног завршетка традиционалног меморијалног турнира посвећеног успомени на заслужног шаховског радника и интернационалног шаховског мајстора Лајоша Астолоша који је живео и у Југославији где се такође бавио шахом и био професор. Турнир се играо у граду Ђули 1965. године и на њему је у Аљехиновом стилу победио велемајстор Виктор Корчној.

Последње коло на турниру у Ђули било је судбоносно за совјетског мајстора Борисенка. Да би постао интернационални мајстор, он је, као бели, морао да победи Форинтоша (Мађарска). Чврсто решен да

успе Борисенко се борио пет часова да би стекао само позиционо преимућство. Партија се у наставку играла још четири часа, али Форинтош се упорно борио и одлуке није било.

Дошло је време свечаног затварања турнира, а Борисенко је од позиције на табли још тражио само победу. Двобој је морао да прекине због завршне свечаности мада ова партија није била окончана.

Пошто је турнир и формално био завршен, у 23 часа у хотелској соби главног судије турнира др Балоба настављен је дуел Борисенко – Форинтош. Време је пролазило. Судија није издржао и утонуо је у сан. Једини гледалац, и уједно сведок ове шаховске драме, била је супруга мајстора Форинтоша. У осам ујутро судија који се у међувремену пробудио зауставио је часовник. После 18 часова игре позиција Борисенка и даље је била боља, али пошто су карте била унапред извађене – требало је журити на воз. Упорни борци решили су да игру наставе у вагону. И тек ту Борисенко се сложио с ремијем у партији у којој је повучено 136 потеза.

Сушта супротност овој партији била је она одиграна на турниру у Сочију 1988. године између интернационалних мајстора Виљема Вотсона и Милана Драшка, која због „дужине“ није нашла место у турнирском билтену.

Драшко је одиграо први потез 1. е2 – е4 и док је размишљао Вотсон му је понудио реми! Пошто је пре тога три партије узастопно изгубио, Драшко је био спреман да ремизира, па је предложио Вотсону да одиграју десетак потеза и онда потпишу реми исход партије.

Вотсон је био упоран да његова понуда важи само после првог потеза белог, па је реми закључен. Судије турнира биле су склоне да овај резултат пониште како би се одиграла нова партија, али се Вотсон бранио да две ноћи због буке у хотелу није могао да спава, и због тога није способан за игру. Узгред је тражио од судија да се пресели у неки други мање бучан хотел. Драшко је изјавио, што чине многи велемајстори после пораза, да је био задовољан ремијем, па је понуду и прихватио. После свега тога судије су одустале од било каквих мера због ремија који је склопљен практично без игре.

Славко В. Домазет

КОКО СЕ ПРАВИ ЛУД

Кад год би угра-
био прилику,
шестогодишњи
шимпанза је га-
сио светла и при-
том се обавезно
правио да он с
тим нема везе

М ада је још било рано за купање, тек који минут до девет, плажа у Батуми, у Грузији, већ је била пуна. „Ајкула!“, проломно се одједном врисак буцмасте госпође која се у право спрема да уђе у воду. Све очи су се истог трену окренуле ка пучини. И, заиста, једно пераје се, оштро секући воду, невероватном брзином примицало обали. Пре него што је било ко стигао и да се запита да ли је стварно у питању морски пас, „неман“ је изронила из воде, усправила се, окренула око себе и наставила ка обали. „Ма каква ајкула, то је делфин!“, рекао је један, очигледно добро упућен, купач и био је у праву.

Делфин који се тако изненада појавио целог дана није показивао никакву жељу да оде. Очигледно је уживао да гњура са људима, рони испод па изнад њих, гурка их њушком као да их задиркује, изводи свакаке вратоломије, жури за лоптом, оне храбрије, да му се пењу на леђа. Тек кад је и последњи купач отишао са плаже, отпливао је ка пучини.

Сутрадан, тачно у девет, опет се појави. И тако целог лета: долазио је увек у исто време и изводио увек исти ритуал: усправио би се, окренуо и тако поздрављао људе на плажи.

Зашто се Доналд узнемирио?

Сличан случај догодио се и на острву Мен. И тамо је једног дана допливао делфин који је очигледно показивао велику жељу за дружењем са људима. Доналд, како су га назвали мештани, буквално се није одмицао од њих. Највећу радост причињавала му је јурњава за шареном лоптом. Купаче је посебно интересовало што је просто тражио да му додају лопту. А кад је добије, држао је на врху носа поигравајући се с њом на велику радост не само деце него и одраслих.

Доналд је неуморно пратио и пливаче и рониоце. Тако се и догодио случај који је не само збунио све присутне, него их и уверио да приче о интелектуалним способностима делфина нису без основа. Један млади ронилац хтео је да овековечи своју девојку на дну залива, па је „поставио“ на тепих од мор-

ске траве и ставио јој на ноге овећи камен да је вода не би избацила на површину. Ову његову идеју Доналд није одмах схватио како треба. Видевши заробљену девојку, пожurio је да је ослободи. Али, како ни младић није одмах схватио Доналда, девојци је опет ставио камен на ноге.

Доналд се поново узнемирио и њушком одгурао камен. Тек тада је ронилац схватио да се делфину очигледно чини да терет на ногама спречава девојку да исплива на површину. Није било друге, кад су већ толико желели ту фотографију, него да му некако објасне шта заправо хоће. Девојка се досетила како да то учине: сама је скинула камен с ногу, мало плувала и затим га поново ставила како би се „усидрила“. Тако је Доналд коначно схватио да она није ни у каквој опасности, али је ипак остао у близини. За сваки случај.

Један други случај показао

је да је Доналд не само дружељубив и да „уме“ да мисли, него и да се – шали. Када се посада једне јахте искрцала на обалу, он је извукао сидро, зубима ухватио челично уже и повукао јахту ка отвореном мору. Његов виц није остао непримећен. Купачи на плажи дигли су узбуну и посада је, потрпавши се наврат-нанос у чамце, једва успела да стигне несташног делфина.

За штап треба памет

Склоност ка дружењу, па и збијању шала са људима, није одлика само делфина: на тај начин односе са нама успостављају и неке друге животиње, посебно мајмун. Многи истраживачи имали су прилике да на сопственој кожи осете њихов смисао за хумор.

Тако су чланови једног истраживачког тима Универзитета у Принстону приметили да њихов љубимац шимпанза Кокко гледа да ухвати

прилику кад га нико не посматра и да погаси светла у лабораторији. Некад је то радио дланом а некад, кад не би био довољно близу, штапом. И увек кад би се сијалице упалиле, он се правио луд: нешто је каобајаги радио и са гашењем светлости нема никакве везе.

На основу ових примера, међу које свакако спада и наш делфин Јоца, атракција Бокопоторског залива, намеће се закључак да у понашању животиња постоје поступци који могу да се објасне само на један једини начин – смислом за хумор. Из тога, наравно, произилази још један закључак: тог хумора не би било да нема способности размишљања.

И тако се још једном враћамо на претпоставку неких биолога да су нам многе животиње браћа по разуму. Приче о Доналду, његовом рођаку из Батуме и Коккоу, чини нам се, то и потврђују.

Припремила:

Олга Вукадиновић

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Чика Забавни

РАЗВИЈАЊЕ СПОСОБНОСТИ АРТИКУ-
ЛИСАНОГ ГОВОРА ОМОГУЋИЛО ЈЕ
ЧОВЕКУ РАЗНОВРСНЕ ПРЕДНОСТИ,
ДУХОВНЕ РАЗМЕНЕ, ПОРЕЂЕЊЕ
ИСКУСТАВА И ОСТВАРЕЊЕ
СЛОЖЕНИХ ПО-
ДУХВАТА...

МОТИВИ ЗА РАЗМЕНУ МИСЛИ БИЛИ СУ БРОЈНИ, АЛИ НА ПР-
ВОМ МЕСТУ БИЛО ЈЕ ПОДМИРИВАЊЕ ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА

	300 - 500 МЕТАРА 330 МЕТАРА У СЕКУНДИ	МИЛАНЕ...
--	--	------------------

... И ПОДМИРИВАЊЕ ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА...
(ТАКВО ЈЕ БИЛО ВРЕМЕ)

Е, ЗНАО САМ ...

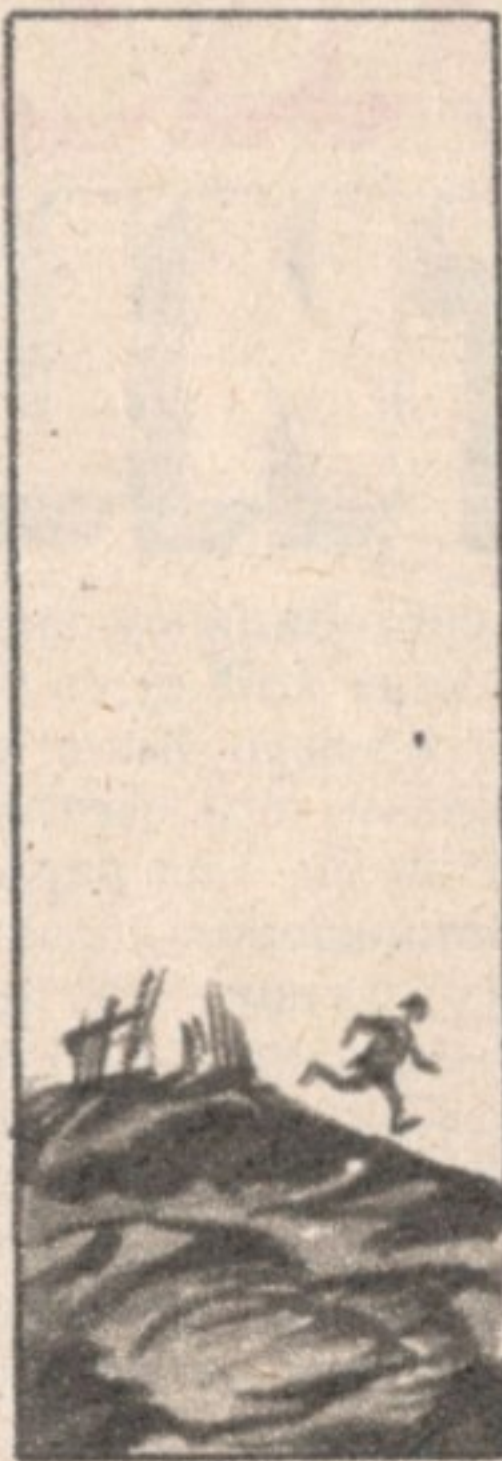
СВЕТА И СВАЧЕГА

ПРЕНОШЕЊЕ ПОРУКА КРОЗ векове

ОЈХА!

УБРЗО ЈЕ ЧОВЕК СХВАТИО ДА ЈЕ ЊЕГОВ ДАР ТОВАРА ОГРАНИЧЕН, ДА МУ ОМОГУ-
БАВА ПРЕНОС И РАЗМЕНУ
ПОРУКА САМО СА НАЈБЛИ-
ЖО ОКОЛИНОМ...

ЗАТО ЈЕ ХИВАДАМА ТОДИНА ЈЕДИНО СРЕДСТВО ПРЕ-
НОСА ПОРУКА БИО ГЛАСНИК ТРКАЧ КОЈИ СЕ ИЗЛА-
ГАО ОПАСНОСТИМА ДА БИ ПОРУКУ ПРЕНЕО...

...НЕПОТПУН, АЛИ ТАЧАН ИЗВЕШТАЈ КОЈИ СТИНЕ НА ВРЕМЕ
НЕСРАЗМЕРНО ЈЕ ВРЕДНИЈИ ОД ПОТПУНОГ АЛИ ЗАКАСНЕЛОГ.
БЛАТОВРЕМЕНОСТ ЈЕ ВАЖНА... ОВО ЈЕ РАЗЛОГ ШТО СЕ ЈОШ ОД
НАЈСТАРИЈИХ ВРЕМЕНА УВИДЕЛА ПОТРЕБА ДА СЕ ПРЕНО-
ШЕЊЕ САОПШТЕЊА ГЛАСНИКОМ ЗАМЕНИ ПРЕДАЈОМ ЧУД-
НИХ ИЛИ НАДАЛЕКО ВИДЛИВИХ ЗНАКОВА. ОВАКО СЕ
НЕ ПРЕНОСЕ РЕЧИ И ГОВОР ВЕћ УНАПРЕД ДОТОВО-
РЕНИ ЗНАЦИ. О ЊИМА ВИШЕ СЛЕДЕЋИ ПУТ....

СТАРОСТ ОВИХ КА-
МЕНЧИГА ПРОЦЕ-
ЊУЈЕ СЕ НА ОКО
25.000. ГОДИНА...
ОНАЈ КО ИХ ЈЕ ПРО-
НАШАО СМАТРА
ДА ЈЕ У ЗНАЦИМА
НАЦРТЕНИМ ЦРВЕ-
НОМ БОЈОМ ОТКРИО
ЦЕО СИСТЕМ ЗНА-
ЧЕЊА И ВЕОМА
ЗАМРШЕН МЕТОД
РАЧУНАЊА...

ПОЈЕДИНА АУСТРАЛИЈСКА ПЛЕМЕНА И ДАНАС ЈОШ НА СЛИЧАН НАЧИН
ЦРТАЈУ ПО ШАУНКУ КОГА НАЗИВАЈУ „КАМЕНЈЕ ДУШЕ“ ВЕРУЈУЋИ
ДА ОНО У СЕБИ САДРЖИ ДУШЕ ЊИХОВИХ ПРЕДАКА...

© ДРАГАН БОСНИЋ '93. 6

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ : ЗВУЧНИ СИГНАЛИ

ИСЛАНД сага о леденој земљи

**На далеком ка-
менитом острву
дошљаци из
Норвешке, Ир-
ске и Шкотске
почели су нов
живот слободни
од краљева и
свих оних који
крше законе**

Поносите, племенитог рода лепотица Халгерд, позната по свом оштром језику, била је удата за Гунара Хамундсона, господара утврђеног замка Хлидарендија. Када су једном непријатељи напали замак, обратио се Гунар својој Халгерди која је имала као жито златну косу дугачку до бедара:

– Брзо одсеци два прамена своје кудраве косе и упреди их као тетиву за мој лук. Од тога ми живот зависи...

Жена је хладно одговорила:

– Шта ме се тиче твој живот? Сети се како си ме једном ударио посред лица.

Догодило се то неколико година пре опсаде замка, али му је она још онда запретила да такву увреду никад неће заборавити.

– Нећу те молити и по други пут – одвратио је Гунар.

Борио се као лав, али су га ипак непријатељи савладали и усмртили.

Тако су волели и умирали

Ова епизода из „Саге о мудром Њалу“ само је једна од стотину, па и од хиљаду, прича које су Исландцима остале од њихових средњовековних предака. У време њиховог настанка Исланд није имао више од 100.000 становника, али су они, за разлику од већине Европљана тога времена, готово сви знали да читају и пишу. Њихови преци дошли су на ово стеновито острво из Норвешке, Ирске и Шкотске да би ту почели нов живот

ОСВЕТА ЗЛАТОКОСЕ ЛЕПОТИЦЕ

„слободни од краљева и свих оних који крше закон“. У њиховим сагама – старонордијска реч сага значи прича, историја – јасном, сажетом и снажном прозом испричано је како су стари Исландци радили и волели, борили се и умирали.

Приповедања о ватреном карактеру и храбрости предака преносила су се с колена на колено тако да су данас духовно благо сваког Скандинавца. Ипак, језиво узвишене личности нордијске митологије биле би изгубљене да у 13. веку песник, историчар и државник Снори Стурлусон није написао Проза – Еду или Снора Еду. И Норвежани би мало знали о својој раној историји да тај исти Стурлусон није написао књигу „Хајмскригла“ (Светски круг), мајсторски сročени хронику о норвешким краљевима до 1177. године.

Сјај и пропаст

Саге су преведене на све важније језике света. Међутим, само још Исландци могу да уживају у њиховим оригиналима јер је исландски писани језик за последњих хиљаду година остао готово непромењен. Некада су и Швеђани, Норвежани и Данци разумевали исландски језик док данас и они саге морају да читају у преводу.

Златно доба јунака исландских сага били су 10. и 11. век. Њихово острво било је слободно и људи су добро живели. А онда је настало опште назадовање: број становника се смањивао, занати су пропадали, Исландци постали зависни најпре од Норвешке, а затим Данске. Мењала се клима, постајала суровија. За време вулканске ерупције 1326. године страдало је на хиљаде људи. У недаћама које су их притисле Исландци су се са сетом и чежњом сећали прохујалих дана и старих сага.

Јунаци сага били су јаки, поносити људи који су се лако лаћали оружја. Били су они и љубазни, али осетљиви на част па би и на најмањи знак понижавања помахнитали од љутине. Углед једног човека зависио је добрим делом од његове снаге и храбрости. У „Саги о мудром Њалу“ Хрут, стари стриц златокосе лепотице Халгерд, изгубио је поштовање своје околине када је под притисцима и претњама пристао да врати мираз својој младој разведеној жени. Ипак, у „Саги о становницима Лососове долине“ Хрут поново стиче углед и поштовање када као осамдестогодишњак убија много млађег човека који га је увредио.

Из саге о снажном Гретиру дознајемо да је овај јуначина, који је једном три дана и три ноћи водио бој с некаком утваром, могао на плећима да понесе бика.

Гордој, лепој Гудрун јунакињи главне приче у „Саги о становницима Лососове долине“, обећао је Кјатран да ће се после три године вратити из Норвешке куда је кренуо да за њих двоје стекне богатство. Када се вратио с неколико месеци закашњења, нашао је своју вољену већ удату, и то за свог најбољег пријатеља. Повређена и разочарана Гудрун наговорила је свог мужа да убије Кјатрана. Када је већ била стара, на питање једног од својих синова кога је од своја четири мужа највише волела, Гудрун је одговорила: „Онога коме сам највише зла нанела, тога сам и највише волела“. Мислила је на Кјатрана за чију је смрт била крива.

Главне личности у сагама нису били само јунаци вешти борби и оружју, већ мудри људи који су уз много труда и муке знали да помире завађене и окончају свађе између појединих породица. Сваке године Исландци су

се окупљали на Алтингу, свенародној скупштини, у ствари првом парламенту у историји света, где су доносили законе и решавали државне послове.

Увек младе

Када Исландци данас жели да дубоко повреди неког, он му баца у лице да је „лажов Морд“, подсећајући га тиме на Морда Валдерсона на чију је лажну доставу у

„Саги о мудром Њалу” жива спаљена цела једна породица. Шоља понуђеног киселог млека подсећање је на Јарла Гизура из „Стурлунга саге” који је био крив што је Исланд изгубио независност и потпао под власт норвешког краља. Бежећи испред

исландских осветника, Гизур је скочио у велику кацу пуну киселог млека и тако се спасао. Кисело млеко данас је симбол невере, издајства. Због тога Исланђани кажу да су њихове саге увек младе јер се стално помињу у свакодневном животу.

Рачуна се да данас постоји још 13.000 сага у рукопису. Већина тих рукописа настала је у 17. и 18. веку када је Исланд био под данском влашћу. Рукописи су сакупљени по манастирима и замковима да би, као нека врста данка, били поклоњени дан-

ском краљу. Исланд је касније, када је поново стекао независност, годинама тражио да Данска врати старе рукописе, али их је добио тек 1971. године. Повратак у прадедовину био је свечан: најређе и најбоље очуване рукописе у Рејкјавик донео је посебан дански брод и они се данас чувају у згради универзитета. Најстарији рукописи су на табацима пергамента сложеним између дрвених корица и увезани су кожним ремењем. Млађи су исписани лепим и читљивим словима на папиру, увезани у кожу и на њима су видни трагови многих руку које су превртале њихове странице.

Траговима прошлости

Сваки кутак Исланда подсећа на неку од сага и њене јунаке. Северно од Рејкјавика води осам километара дугачак пут преко пустопољне од окамењене лаве. Тим путем вратио се у завичај јунак „Саге о Ејрику” који је 985. кренуо са Исланда на запад и – открио данашњи Гренланд. Ејрик, познат у историји као Ерик Црвени, био је викинг у служби норвешког краља. Док су боравили на том далеком острву, каже сага, његова жена примила је хришћанство. Он се томе није противио, чак јој је дозволио да сагради капелу, само под условом да не буде близу куће.

Приликом археолошких ископавања, вршених у новије доба, на месту где се на југозападној обали Гренланда налазио Ериков привремени дом, нађени су остаци једне капелице из 10. века. И били су далеко од остатака куће. Још један доказ да су саге настале на основу истинитих догађаја – кажу Исланђани.

У „Саги о Гетиру” прича се о јаким и храбрим Исланђанину Гетиру који је једном препливао толико студеном реку да се одело на њему претворило у прави ледени оклоп. Догодио се то, прича се, код Тинглвела, заравни прекривене окамењеном лавом, која се на једној страни граничи мрачним литицама: преко њих се, као водопад, прелива бистра, хладна вода реке која се улива у тамномодро, дубоко море. На тој заравни некад се у јуну месецу окупљао цео Исланд, ту је 930. године основана стара исландска слободна држава. Ту стоји и данас камен са кога је пресуђивано у многобројним крвавим омразама и споровима о којима причају саге.

К. В.

Илустровао: Билана Дивинговски

КАРИЈЕРЕ „U2”

ПО НОВО ПРАВА РОК ГРУПА

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Када су крајем прет-
прошле године „U2”
објавили албум „Ach-
tung Baby” одбијали су
да тим поводом дају
интервјуе. Пристали
су да говоре за нови-
не тек за време про-
шлогодишње турнеје.
Ово је део разговора
обављеног током њи-
хових наступа
у Канади

● Већи део 1992. године провели сте
свирајући по свету нове песме. Да ли су
вам оне већ досадице?

Боно: У песме са овог албума тешко је
ући, али када се то постигне још теже
их се ослободите. Песме су пуне, збије-
не, пажљиво прављене, мелодије се ув-
лаче под кожу, тако да је то плоча која
не може брзо да досади.

Еџ: Када смо се припремали за снима-
ње плоче, желели смо себи да докаже-
мо како још увек можемо да уживамо у
заједничком раду и да направимо ква-
литетну музику. На оба поља смо успе-
ли. Наравно, имали смо тешких дана,
но, све у свему, то је било забавно.

Боно: Турнеју смо почели концертом на
Флориди, али нисмо могли ни да замис-
лимо како ће све то испасти. Људи су

читали у новинама да смо постали усам-
љени, ја сам читао како сам ево манијак
и одлучио сам да преузем ту улогу. Лик
из песме „The Fly” заиста је пун себе и
кад сам крочио на позорницу публика
није знала шта је истина. То нам је било
врло занимљиво, али исто тако нисмо
били сигурни да ли ће пожелети да по-
ново дођу на наш концерт.

● Неке ваше песме добијале су на тур-
неји сасвим ново значење. То се десило
управо са хитом „Orc” за време нереда у
Лос Анђелесу.

Еџ: Ту песму су често пуштали на радију
током демонстрација. Занимљиво је ка-
ко рефрен може да повуче одређено
осећање како је остали део текста го-
рак и туробан. Музика то постиже. Се-
ћам се када је наша песма Sunday Bloo-
dy Sunday” у једном тренутку постала
химна ирских републиканаца. Ми смо
били потпуно збуњени.

● Сличну невољу имао је Спрингстин
са песмом „Born in USA” која је погрешно
протумачена. Боно је на новогодишњем
концерту у Даблину 1989. рекао да ћете
поново просањати цео сан. Да ли сте то
успели или су вас погрешно протумачи-
ли?

Боно: Неки људи су ми рекли да су их
ти концерти подсетили на наше прве
наступе крајем седамдесетих година,
на тај дух, разузданост. Верујем да је
суштина рокенрола мистерија и разуз-
даност. А током осамдесетих ми нисмо
били рокенрол група, већ само бучан
оркестар за народ. Сада смо поново
права рок група. Открили смо пуно тога

„Моја жена свира чело
и ја код куће само слу-
шам класичну музику.”

Крик Хамет
(„Metallica”)

у себи, не само што се музике тиче. Са плочама „The Joshua Tree” и „Rattle and Hum” све је постало некако замагљено. Изгубили смо везу са оним што је квалитетно у групи, а музика је највише трпела. Збунило нас је то што смо постали толико популарни. Осећали смо неку врсту кривице и обавезу да то искористимо и кажемо или урадимо добре ствари, па смо се доста бавили и политиком. И тако потиснули смо сопствене потребе и задовољства који иначе хране нашу музику. Управо зато треба заборавити осамдесете године. Људи су предуго гледали наше фотографије из времена када се појавио албум „The Joshua Tree” и почели су ту озбиљност да понистовију са нама. Најзанимљивије је што смо и ми постали готово исти као те фотографије. Исто тако строги.

Пари: Раније смо се стално сликали на снегу или киши, а онда смо одлучили да се за тај албум сликамо у пустињи. Помислио сам: најзад нешто на сунцу. Невоље је било што је тамо ужасно хладно тако да смо се просто заледили док смо се сликали. Да је било топло, ко зна да ли бисмо имали потпуно другачији омот плоче, да ли би нас људи другачије прихватили.

● Постоји мишљење да није добро постати много популаран, да то значи продати своје идеје?

Еџ: Мислим да на концерту који се одржава публика често може да буде блискија са музичарима него у клубу са неким групама које су хладне. Има група које не желе популарност јер је то, мисле, нека врста издаје. Нервира ме када помислим колико је добрих група због тога пропало. Нема састава као што су „Echo and The Bunnymen”, „The Clash”, „The Smiths”. Изузетни састави који су могли да сниме још добрих плоча једноставно су се повукли. То је срамно.

● По чему се ви разликујете, шта вас је навело да идете до краја?

Еџ: Ми не живимо у Енглеској. Долазимо из Даблина и то је изградило наш однос према Америци. Већина енглеских састава долази у Америку са врло надувеним ставом према америчкој сцени и публици. Мисле да су супериорни и смеју им се.

Боно: Смеју се само зато што су љубоморни. Јер, они су једном давно у Енглеској имали сцену каква је данас у Америци. А ми на Америку гледамо као на још један простор где одлазимо да одсвирамо концерте и покушамо да продамо албуме. Уопште је не гледамо у другом светлу од Британије. Ми се, у ствари, нисмо изменили, само говоримо о свом раду овде. Само смо променили начин на који изражавамо сопствене идеје. Омот албума, турнеја, начин на који је сцена постављена, наше облачење, све то прати логику музике. Мене изненађује што неке групе свирају исту музику пуних двадесет година. Од 1980. наша музика се пуно променила. Промена до које је дошло од албума „War” до „Unforgettable fire” је драматична.

● Можда за рок групе није предвиђено да трају тако дуго. Поготово ако се често мењају, „Битлси” су се распали а „Status Quo” остали?

Боно: Наравно, ово што радимо не може да траје вечно. Не знамо да ли ћемо после ове турнеје још свирати. Можда тек за коју годину, али ништа није сигурно.

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

WHAT A WONDERFUL WORLD

*I see trees of green
red roses too
I've seen them blue
for me and you
and I think to myself
what a wonderful world*

*I see sky of blue
and clouds of white
the bright bless the day
the dark say goodnight
and I think to myself
what a wonderful world*

*The colours of the rainbow
so pretty in the sky
or also on the faces
of people going by*

*I see friends shaking hands
sayin' how do you do
they really say I love you
I hear baby's crying
I watch them grow
They'll learn much more
then I'll ever know
and I think to myself
what a wonderful world*

КАКО ЈЕ СВЕТ ДИВАН

Видим зелено дрвеће
и црвене руже
видео сам их и плаве
за тебе и мене
и онда помислим
како је свет диван

Видим плаво небо
и беле облаке
светлост благосиља дан
а тама каже лаку ноћ
и онда помислим
како је свет диван

Дугине боје
тако лепе на небу
или на лицима
људи који пролазе
видим пријатеље који се рукују
и говоре како си
у ствари кажу: Волим те
чујем бебе док плачу
гледам их како расту
оне ће научити много више
но што ћу ја икада знати
и онда помислим
како је свет диван

Текст и музика: Вејс и Даглас
Певају: Ник Кејв и Шон
Мероуен

МУЗИЧКА ПОШТА

✉ Ђао Забавнице!
Желела бих да што
више сазнам о групи „Police”
и које је плоче Стинг снимио
од када наступа као солиста?
Јелена

Групу су почетком 1977. године основали бубњар Стјуарт Коупленд и басиста Гордон Самнер Стинг. У почетку је са њима вежбао гитариста Хенри Падовани, а онда су се срели са гитаристом Ендијем Самерсом који је раније био у саставу „New Animals” и „Soft Machine”. Неколико месеци касније Падовани је напустио групу, а они су почели да објављују прве синглове који су заузимали скромна места на топ листама. Затим су се сва тројица офарбали у плаво, што је многе навело да их повежу са актуелном панк сценом.

Првим албумом стекли су наклоност публике како у Енглеској, тако и Америци. У то време Стинг добија улогу у филму „Quadrophenia” што означава његову даљу глумачку каријеру. Следи серија успешних албума и светских турнеја, али се свако од њих занима и за соло пројекте. Коупленд ради музику за филм „Ramble Fish”, Стинг објављује сингл са обрадом песме „Spread A Little Happiness” а Самерс инструментални албум „I Advance Masked”.

Иако наредних година освајају највећа признања, Стинг после свог првог соло албума одлучује да настави сам. Група прекида снимање новог албума и престаје са радом јула 1986. За њима је остала дискографија „Out-

landos D'Amour” (1978), „Reggatta De Blanc” (1979), „Zenyatta Mondatta” (1980), „Ghost in the Machine” (1981), „Synchronicity” (1983) и „Every Breath You Take-The Singles” (компилација 1986). Стингове соло плоче: „The Dream of The Blue Turtles” (1985), „Bring On The Night” (дупли живи 1986), „Nothing Like The Sun” (1987), „Nadda Como El Sol” (избор његових песама које је отпевао на шпанском и португалском 1987) и „The Soul Cages” (1991). Крајем фебруара изашао је Стингов нови албум.

DANSKIN

WOMEN'S
TRIATHLON SERIES

Тркачи су освојили свет. „Трке задовољства“, кросеви, уличне трке, полумаратони, маратони и ултрамаратони обавили су Земљину куглу повезујући земље, забити и метрополе, али владавина тркача као да неће бити дуга. Пуначком цо-геру седамдесетих и осамдесетих година овог века који је трчао за здрављем запретио је Гвоздени човек рођен на хавајским плажама!

Тријатлон није више модна лудост. У Америци се месечно организује стотинак тријатлона различитих тежина (укупан број маратона у САД у

НАЈЛУБИ ТРИЈАТЛОН

Енглески и француски тријатлонци припремају такмичење које би требало да помрачи славу оног Хавајског. Замислили су да се најпре преплива Ла-манш (од Довера до Калеа – око 40 километара), затим да се бицикл вози 790 километара и – ко преживи – да претрчи 61,5 километара.

НОВИ ТРИЈАТЛОН

спорт за СВЕТ ОСВАЈАЈУ ГВОЗДЕНИ ЉУДИ

Некада су тријатлонци дизали тегове, затим су се бавили смучањем, а данас пливају, возе бицикл и трче. Назив Гвоздени човек добија, међутим, само онај ко прође пакао рајских Хаваја

овој години је 209), слично је у Аустралији, Новом Зеланду, Енглеској, Јужној Африци, Русији, Мађарској... Та чињеница приморала је седе главе из Међународног олимпијског комитета да тријатлон

ТРИЈАТЛОН НА ИГРАМА ДОБРЕ ВОЉЕ

Први пут тријатлон ће бити на програму неког великог такмичења 1994. година. На „Играма добре воље“ у Петрограду (бивши Ленинград) учествоваће по 24 најбоља светска тријатлонца у мушкој и женској конкуренцији. Ако тријатлон положи овај тест, ето га и у програму олимпијских игара.

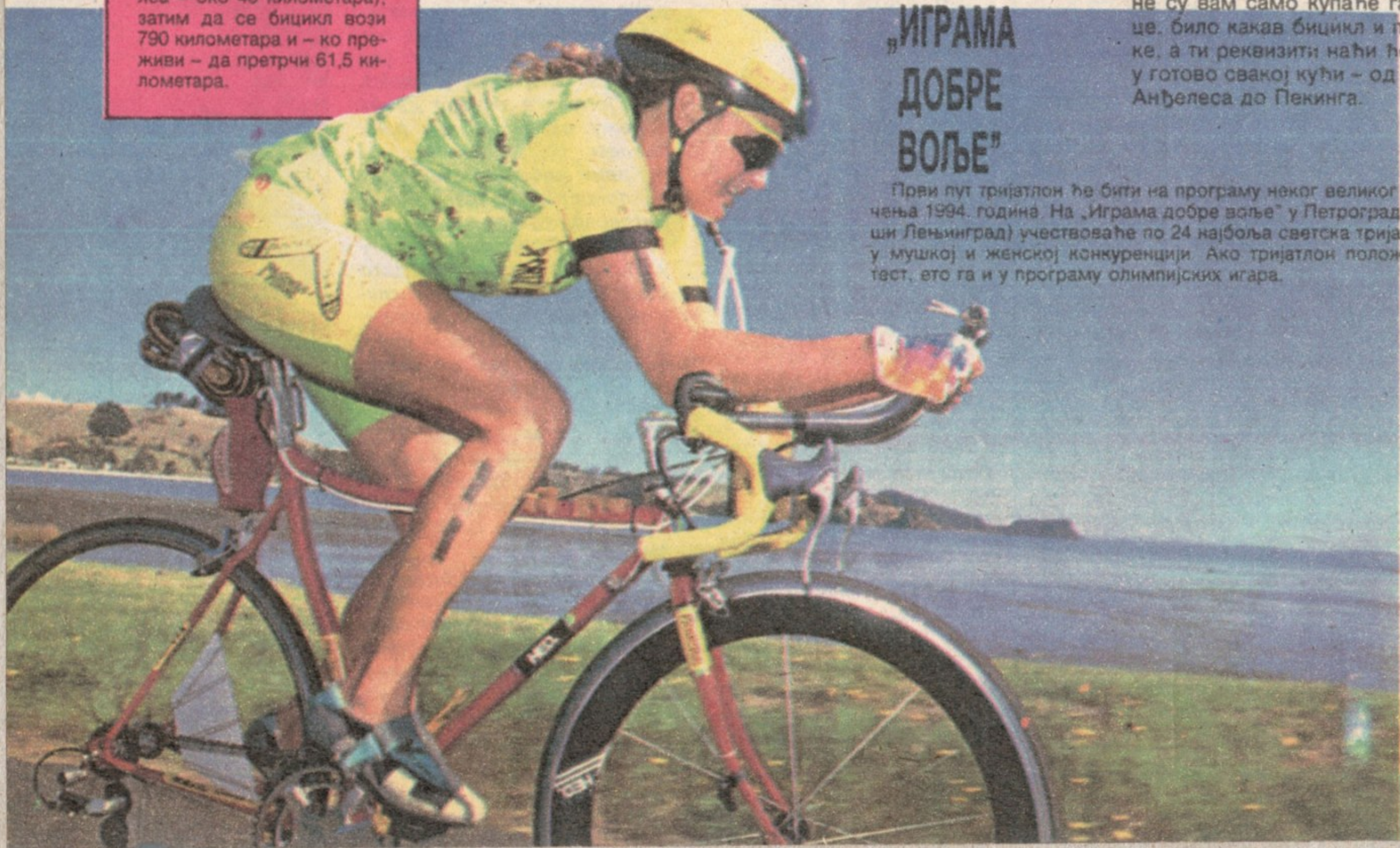
ставе на врх листе чекања за пријем у породицу олимпијских спортова.

Трећи пут тријатлон

Тако би на олимпијској позорници „тријатлонци“ учествовали трећи пут. Први пут (од 1924. до 1972) били су то дизајни тегова који су се такмичили у три стила – трчају, извлачењу и избачају. Тријатлон је постојао и на белим олимпијадама, а састојао се од трчања на скијама (15 km), гађања војничком пушком и велеслаломом, али права претеча данашњег тријатлона је модерни петобој, олимпијски спорт који је доспео на листу за одстрел.

Баш модерни петобој, замисљен као авантура гласноше који у ратним условима носи поруку, који ће се последњи пут одржати на Играма у Атланти 1996. године ослободиће место тријатлону. „Гласноша“, који сваки пут јури са поруком на коњу док га не измори, а затим се пробија кроз непријатељске редове мачем, пиштољем, пливајући и трчећи (модерни петобој траје пет дана и састоји се од јахања, мачевања, гађања пиштољем, пливања и крос трчања) примачао се свом циљу. „Поруку“ ће убудуће носити тријатлонци пливајући, возећи бицикл и трчећи.

Наравно, модерни петобој никад није био масован спорт већ спорт елите и војске, само су они могли да приуште себи бављење тако скупим спортом. Тријатлон је, напротив, много јефтинији. Потребне су вам само купаће гаћице, било какав бицикл и патике, а ти реквизити наћи ће се у готово свакој кући – од Лос Анђелеса до Пекинга.

Толико је довољно само за почетак, за рекреацију; а они-ма који желе да постану Гвоздени људи потребно је много више. Наравно, индустрија је

прва прихватила тријатлон. Већ постоји безброј модела гумираних трикоа за пливање (Гвоздени људи пливају и у хладној води), нарочитих би-

И МИ ИМАМО ТРИЈАТЛОНЦЕ

Први тријатлон у Југославији одржан је прошле године на Ади Циганлији. Око 80 такмичара пливало је 300 m, возило бицикл 24 km и трчало 8 km, а најбољи је био Вуле Максимовић, југословенски рекордер на 3.000 m стиплчез. Ове године захваљујући Маркетинг агенцији „Партизан“ добићемо и Тријатлон федерацију, а и број тријатлона ће се „повећати“. Два такмичења организоваће и Бициклически клуб „Младост“ из Новог Сада.

цикала, дресова, патика и безброј других, више или мање потребних, реквизита.

За тријатлон је, ипак, најпотребнија издржљивост, мања за оне који учествују у некој од верзија „тријатлона за почетнике“ до оне несхватљиве која доноси назив Гвоздени човек.

Безброј је варијанти тријатлона. У светској серији Гвоздени клинци (Ирон Кидс) најмлађи тријатлонци (од седам година и старији) морају да

без (или са што мање) одмора препливају 200 метара, возе бицикл 10 километара и трче два километра. Светски куп за тријатлонке захтева од модерних амазонки да пре-

Постоје и Гвоздени клинци

пливају 750 метара, да возе бицикл 20 километара и да трче пет километара.

Сваки од хиљаде тријатлона (подврсте „бијатлон“, који се састоји од трчања и вожње бициклом, и „дуатлон“, у којем се најпре трчи, па вози бицикл и опет трчи, предвиђени су за места у сушним пределима – без реке, језера и мора) има своја правила и неку своју специфичност, али само је један тријатлон прави тријатлон. Само на једном се стиче назив – Гвоздени човек.

Срећници који имају довољно новца да приуште себи одлазак на Хаваје на светски шампионат тријатлонаца и који, пре свега, имају довољно снаге и издржљивости да на неком квалификационом тријатлону изборе право учешћа окупљају се сваке године на рајским острвима да би преживели пакао.

Свако ко прође тај пакао заслужује назив Гвоздени човек („The Ironman“) и њега не може да додели ни један други тријатлон на свету. Јер, Хавајска тријатлон корпорација је на време реаговала и назив Гвоздени човек регистровала као свој заштитни знак.

Шта се на Хавајима очекује од будућег Гвозденог човека? Ситница: да скочи у океан и преплива што брже четири километра без обзира да ли је бонаца или су валови високи као кућа, затим, да седне на бицикл и превезе што брже 180 километара (толико је дуга олимпијска трка) и на крају да истрчи маратонску трку – 42.195 метара по врелом асфалу.

Свако ко освоји назив Гвоздени човек то је заиста и заслужио.

Ж. Б.

ПОСТАНИТЕ И ВИ „АЙРОНМЕН“

Британац Мајк Триз је један од најбољих тријатлонаца, а то је постигао захваљујући оштром свакодневном вежбању. Његов тренер Рој Картер и он пронашли су тренинг који даје врхунске резултате. Под условом да га преживите и ви можете постати Гвоздени човек. Понедељком претрчите осам километара и препливате два, уторком пливајте три километра и возите бицикл 32 километра по брдима. Средом би требало да трчите 10 km (по могућству узбрдо), четвртак да пливате три километра и возите бицикл 50 километара. Пливачки задатак и у петак је исти, само би интензитет требало да буде још виши, а посланица је трчање деоница укупне дужине пет километара. Суботом је „довољно“ да претрчите 20 километара, а недељом да препливате оштрим темпом два километра и возите бицикл 65 километара – опет по брдима.

Наравно, сваки од ових тренинга подразумева и загревање и вежбе опуштања и лаганог трчкарања уз строгу контролу исхране и здравља.

Желите ли да budete Гвоздени човек?

Уређује
др Зоран Живковић

– Изненадио вас је избор нашег стручњака? Да ли познајете госпођицу Марфи?

– Да. Она станује на 243. спрату, два спрата изнад мене.

– Реците ми какво је ваше мишљење о госпођици Марфи?

– Признајем да о њој раније нисам много размишљао. Не знам шта да вам кажем... Кетрин Марфи је сим-

тању грешка! Тврдим то јер...

– Грешка? Како можете тако нешто да кажете, Куперу? Наш стручњак има тако исцрпне податке о сваком становнику система Колос да је могућност грешке практично искључена! Избор који он предложи је најбољи избор и он се аутоматски прихвата. То би требало да знате.

– Ви сте у стању хистерије, Куперу! Није ваше да оцењујете Глена Хариса. Наш разговор више нема смисла!

Барни је дрхтећи кренуо ка средини просторије. Дуго потискивана осећања провалише брану и из њега покуља сав бес и мржња.

– Шта ви знате о осећањима? Ми нисмо мртве ствари, бројке у вашим статистичким подацима. Ми смо љу-

МИЛАН ДРАШКОВИЋ

НАЈБОЉИ ИЗБОР

Барни Купер је јурним корацима промицао дугим ходницима Управног центра мегалополиса. Требало је да прође недеља дана мучног чекања и дуг разговора са управником система Колос (у коме је живео и радио), па да дочека овај тренутак: сусрет са градоначелником.

„Ваљда ће се сада ствари разјаснити. То мора да је грешка!“ – понављао је по ко зна који пут збуњени и растројени младић. Стигао је до врата иза којих га је очекивао градоначелник, дубоко уздахнуо и ушао.

– Добар дан, градоначелниче! – готово је узвикнуо прилазећи му. – Извињавам се што вам одузимам драгоцене време, али неопходно је да разговарам с вама. У питању је моја будућност. Ја сам Барни Купер и...

– Ах, да, Барни Купер из система Колос. Ваш управник је јавио да захтевате да сигурно разговарате лично?

– Тако је, градоначелниче. Знате... решење о мојој брачној вези, које сам примио пре недељу дана...

– То је у питању, дакле? – градоначелников глас звучао је помало збуњено.

– Да! У решењу стоји да ми се одређује брачна веза са Кетрин Марфи. Признајем да сам збуњен. Тако нешто заиста нисам очекивао...

патична девојка, али ми се једва познајемо. Неколико случајних сусрета у сали за рекреацију и – то је све.

– Да, то је и разумљиво: систем Колос је облакодер са 484 спрата, у коме живи и ради 92.467 особа. Да ли сте разговарали са госпођицом Марфи након приспелог решења?

– Али, „градоначелниче! – унервози се младић. – У молби коју сам послао вашем стручњаку навео сам да желим брачну везу са сасвим другом особом: у питању је Меј Адамс!

Настаде непријатна тишина. Барни је дивље стезао испреплетане прсте покушавајући да се суздржи.

– Глас вам одаје нервозу, Куперу. Смирите се. Да, дешава се да избор нашег стручњака не одговара жељи подносиоца молбе. Не тако често, али се дешава. Међутим, ви би требало да знате да наш стручњак, као непристрасно и врхунско стручно лице, најбоље може да одреди ко, и шта, одговара одређеној особи...

– Забога, овог пута је у пи-

– Али, Меј Адамс и ја се волимо! Познајемо се годинама...

– Наш стручњак је, наравно, имао и те податке. Међутим, пуно је чињеница које се узимају у обзир при бирању брачног пара. Видећете, Куперу, време ће показати да је одлука нашег стручњака била исправна – закључио је градоначелник.

– Тај ваш стручњак је луд! Чујете ли: луд! Одредио је Глена Хариса за моју Меј, а ја вам кажем...

– И то је, такође, био најбољи и најлогичнији избор – прекинуо га је градоначелник.

– Није! – повика унезверени младић. – Меј не може очима да види Глена Хариса!

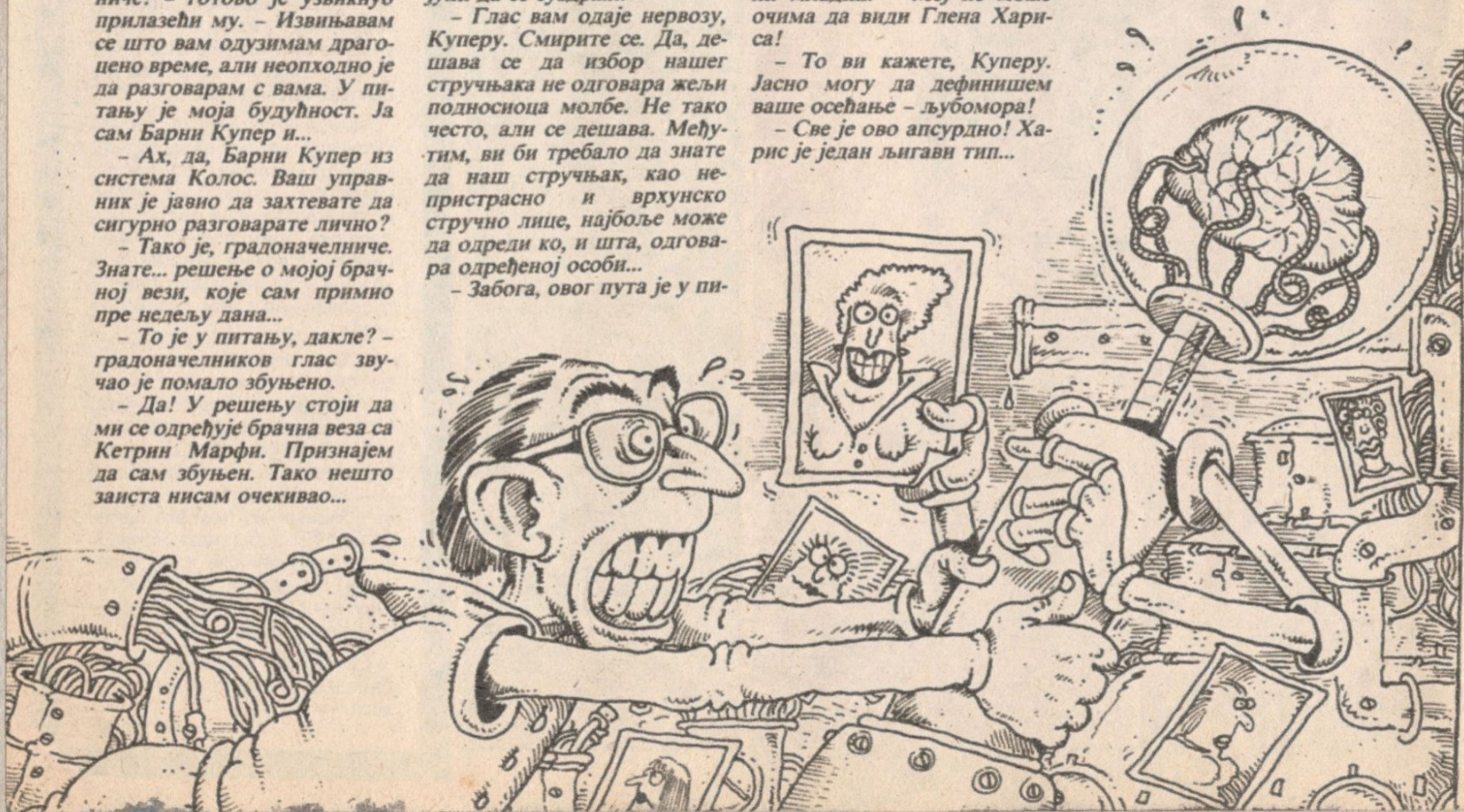
– То ви кажете, Куперу. Јасно могу да дефинишем ваше осећање – љубомора!

– Све је ово апсурдно! Харис је један љигави тип...

ди! Бића од крви и меса! Шта ви знате о нама, ви... ви гомиле метала и жица! – урлао је Барни Купер пришавши „градоначелнику“.

Могао је само да у немоћном бесу удара песницом о непробојну стаклену куполу. Унутра је била кугла пречника две стопе, у којој се налазила атмосфера од хелијума при савршено истој температури – простор заштићен од свих потреса и зрачења. У кугли је био савршен сплет позитронских можданих вијуга, а око кугле помоћни уређај: глас, руке и чула, савршеног вештачког интелекта!

Илустровао: Доброслав Боб Живковић

Педесет пет врхунских дела научне фантастике, епске фантастике и популарне науке у библиотеци

ПОЛАРИС

1. Исак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ, 6 DM
2. Исак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ, 6 DM
3. Исак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ, 6 DM
4. Исак Асимов, САБРАНИ РОБОТИ, 15 DM
5. Исак Асимов, РОБОТИ ЗОРЕ, 13 DM
6. Исак Асимов/Роберт Силверберг, СПУШТАЊЕ НОЋИ, 8 DM
7. Исак Асимов/Роберт Силверберг, ДЕТЕ ВРЕМЕНА, 8 DM
8. Артур Кларк, ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ, 7 DM
9. Артур Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА, 7 DM
10. Артур Кларк, СУСРЕТ СА РАМОМ, 7 DM
11. Артур Кларк/Центри Ли, РАМА II, 8 DM
12. Артур Кларк/Центри Ли, ВРТ РАМЕ, 10 DM
13. Артур Кларк, ГРАД И ЗВЕЗДЕ, 7 DM
14. Артур Кларк/Грегори Бенфорд, С ОНЕ СТРАНЕ СПУШТАЊА НОЋИ, 8 DM
15. Артур Кларк, ДУХ СА ГРЕНД БЕНКСА, 7 DM
16. Артур Кларк, ДУБОКО Понирање, 9 DM
17. Артур Кларк, РАЈСКИ ВОДОСКОЦИ, 9 DM
18. Артур Кларк, КРАЈ ДЕТИЊСТВА, 9 DM
19. Артур Кларк, ПЕСАК МАРСА, 9 DM
20. Фредерик Пол, КАПИЈА, 8 DM
21. Фредерик Пол, С ОНЕ СТРАНЕ ПЛОВОГ ОБЗОРЈА ДОГАЂАЊА, 8 DM
22. Фредерик Пол, СУСРЕТ СА ХИЧИЈИМА, 8 DM
23. Фредерик Пол, АНАЛИ ХИЧИЈА, 8 DM
24. Фредерик Пол, КАПИЈСКО ПУТОВАЊЕ, 6 DM
25. Урсула Легвин, ЛЕВА РУКА ТАМЕ, 9 DM
26. Урсула Легвин, ЧОВЕК ПРАЗНИХ ШАКА, 11 DM
27. Урсула Легвин, ХАИНСКЕ ПРИЧЕ, 8 DM
28. Урсула Легвин, СТАЛНО СЕ ВРАЂАЈУЋИ КУЋИ, 15 DM
29. Џин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА, 9 DM
30. Џин Волф, КАНЦА ПОМИРИТЕЉА, 9 DM
31. Џин Волф, МАЧ ЛИКТОРА, 9 DM
32. Џин Волф, ЦИТАДЕЛА АУТАРХА, 9 DM
33. Џин Волф, УРТ НОВОГ СУНЦА, 12 DM
34. Дејвид Брин, Понирач у сунце, 9 DM
35. Дејвид Брин, ПОДИЗАЊЕ ЗВЕЗДАНЕ ПЛИМЕ, 12 DM
36. Дејвид Брин, РАТ УЗДИЗАЊА, 15 DM
37. Даглас Адамс, АУТОСТОПЕРСКИ ВОДИЧ КРОЗ ГАЛАКСИЈУ, 8 DM
38. Даглас Адамс, РЕСТОРАН НА КРАЈУ ВАСЕЉЕНЕ, 8 DM
39. Даглас Адамс, ЖИВОТ, ВАСЕЉЕНА И СВЕ ОСТАЛО, 8 DM
40. Даглас Адамс, ДО ВИБЕЊА И ХВАЛА НА СВИМ РИБАМА, 8 DM
41. Даглас Адамс, УГЛАВНОМ БЕЗОПАСНИ, 8 DM
42. Клајв Баркер, УТКАНИ СВЕТ, 15 DM
43. Кетрин Невил, ОСМИЦА, 15 DM
44. Стивен Доналдсон, КОБ ПОПЛАВАРА КЛЕТНИКА, 14 DM
45. Стивен Доналдсон, РАТ ЗЛОЗЕМЉА, 14 DM
46. Стивен Доналдсон, МОЋ ОЧУВАЊА, 14 DM
47. Стивен Доналдсон, РАЊЕНА ДОМАЈА, 14 DM
48. Стивен Доналдсон, ЈЕДИНО ДРВО, 14 DM
49. Стивен Доналдсон, НОСИЛАЦ БЕЛОГ ЗЛАТА, 14 DM
50. Урсула Легвин, ЗЕМЉОМОРЈЕ, 13 DM
51. Урсула Легвин, ТЕХАНУ, 7 DM
52. Алберт Ајнштајн, МОЈ ТЕОРИЈА, 5 DM
53. Алберт Ајнштајн, МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ, 6 DM
54. Стивен Хокинг, КРАТКА ПОВЕСТ ВРЕМЕНА, 6 DM
55. Исак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ, 7 DM

НАРУЦБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова)

Име и презиме:

Улица и број:

Поштански број и место:

Телефон:

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана по добијању попуњене поштанске упутнице од издавача.

Наруцбеницу попуњити читко штампаним словима и послати на адресу:

Библиотека ПОЛАРИС, др Зоран Живковић, Сењачка 32, 11000 Београд

Све додатне информације могу се преко целог дана добити на тел. 652-304.

ВАЖНА НАПОМЕНА: Цене исказане у немачким маркама само су обрачунске, односно уплата се врши у динарима, при чему се до динарског износа долази тако што се збирни износ у DM помножи са нижим реалним („црним“) курсом ове валуте на дан уплате. Овај курс објављује величина дневних новина, а информацију о њему можете добити и на наведени телефон библиотеке ПОЛАРИС.

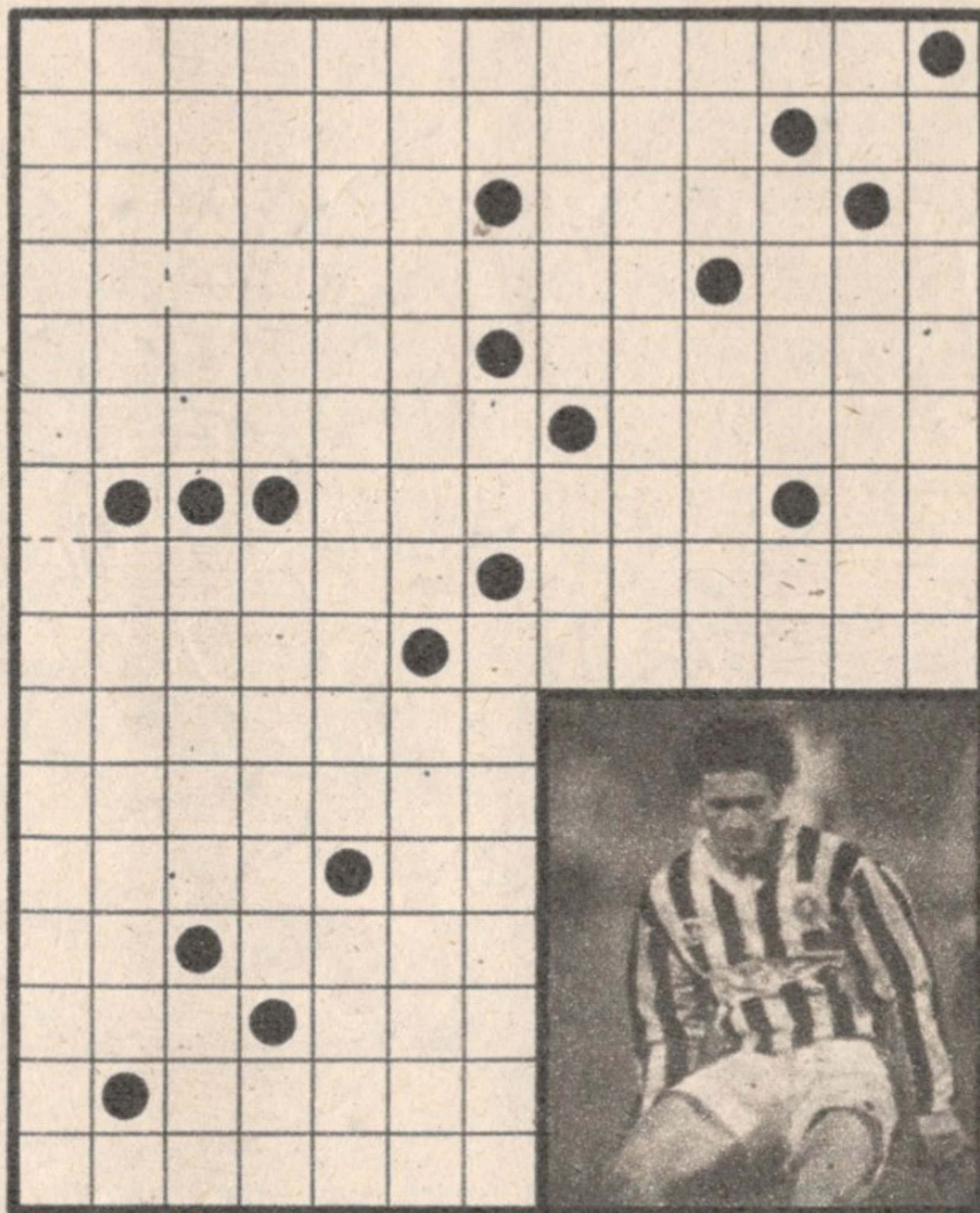
ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић
и З. Зељковић

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

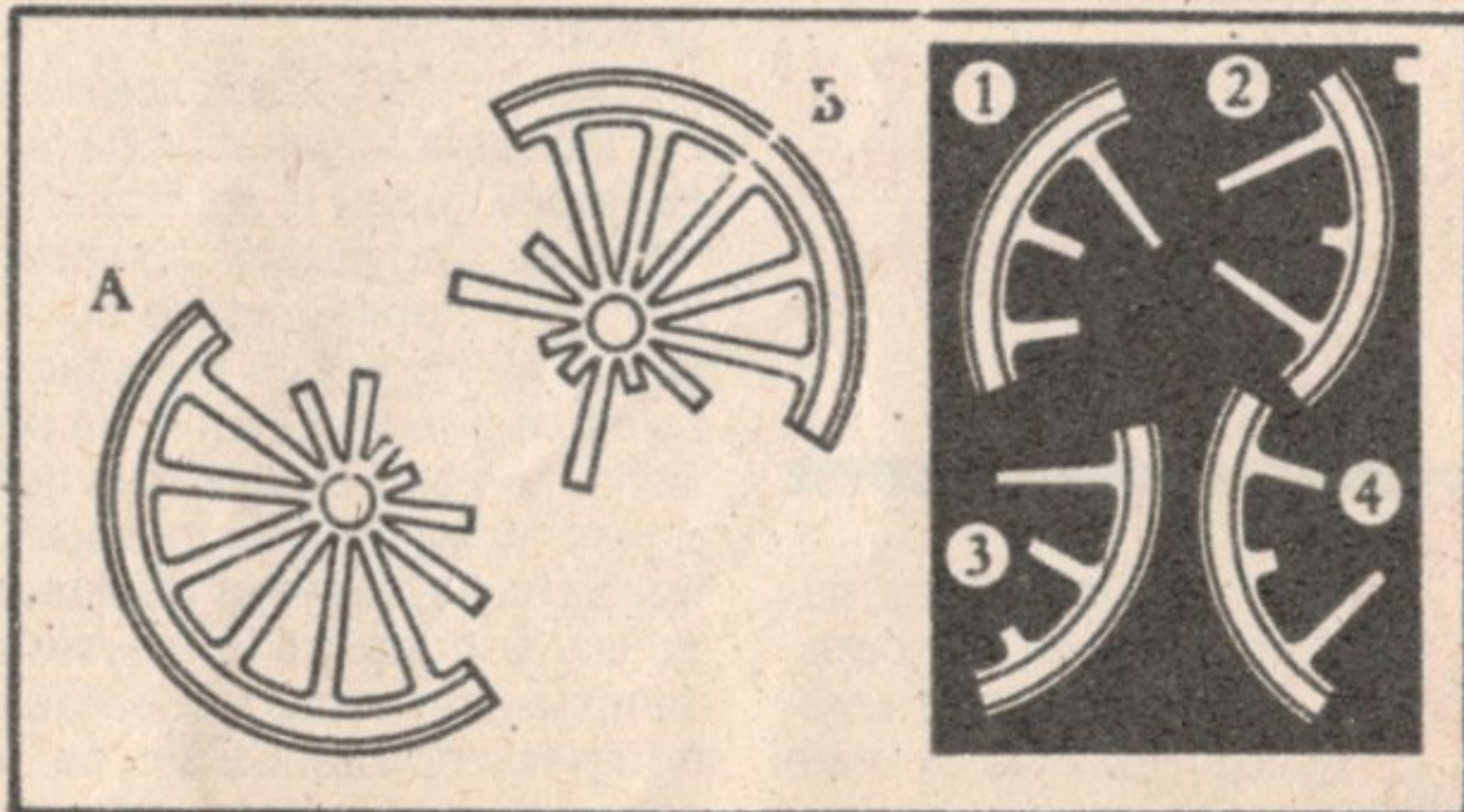
Уместо уобичајених описа дајемо готова решења сврстана по азбучном реду. Њих треба да сместите у лик водоравно и усправно. Ако сте све добро урадили, у првом усправном ступцу добићете име и презиме нашег најбољег фудбалера у прошлој години са слике.

АВЛИЈА, АЗИЈАТИ, АЛАМО, АМ, АНАНАСИ, АНАТ, АНИМАТОР, АСКОНА, АСТАЛОШ, АТАКАМА, АЋА, ВАШ, ВИНОВНОСТ, ДД, ДИ СТЕФАНО, ЕДИКТИ, ЕП, ИВАНА, ИИ, ИЛИРИ, ИЛУЗИЈА, ИМАМ, ИНТЕРАКЦИЈА, ИРИЈАН, ЈУЛИЈАН, КАРАНДАШ, КО, КТИТОР, ЛИ, ЛИЛИЋ, ЛОРКА, МАТ, МИЛИЦА, НИКА, НОМЕН, ОДИСТА, ОЈ, ОЛ, ПК, ПРОТИСКИВАЊЕ, РАДЕНКОВИЋ, РАДИОН, РОТОРИ, РУР, СКИФИСТА, ТАС, ТЕКТОН, ТИЋА, ТРИМ, ЋИЛИМАР, УЈЕДНО, ШАЛ.

ПОЛОМЉЕНИ ТОЧКОВИ

Са која се два нумерисана дела може склопити поломљени точак А а са која два точак Б?

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

су појели, а мишеви, пацови или зечеви на којима се углавном и врше лабораторијски експерименти не могу то да ураде.

– Без обзира колико је ова појава свима непријатна – каже Алан Милер – треба нагласити да смо, у ствари, срећни што смо обдарени том способношћу. Јер, најједноставније речено, повраћањем се тело ослобађа неких отровних и других штетних материја којима је човек, свесно или несвесно, оптеретио желудац, а самим тим и читав организам.

Велико финале риголета

Наука, рецимо, бележи недовољно објашњену појаву колективног „риголета“. Ако занемаримо чињеницу да је у таквим околностима свим учесницима емеzisа тешко да на време дотрче до купатила, ипак је добро што су сви „спремни“ да учествују у изручивању поједеног и попијеног. Следи једно од могућих објашњења.

Треба се вратити у најранију прошлост када су људи живели у групама и становали у пећинама. Тада су сви делили готово исту судбину, што је, између осталог, значило да су сви јели исту храну. Ако би се један из групе предомислио и поједени ручак вратио истим путем којим га је и унео, то је само значило да је у храни било нешто што стомак није могао да свари. У том случају било је најпамент-

Не упуштајући се у медицинске разлоге због којих болесна особа повраћа, о овој појави с ведрије стране...

Да ли би вам икад пало напамет да постоји друштво под именом „Емезис“ у коме су окупљени све сами стручњаци који се врло озбиљно баве питањем: због

чега људи повраћају? На тлу северне Америке такво друштво постоји већ неколико година. Први пут 1988. одржали су скуп у Торонту и од тада се састају једном годишње. За сада је пријављено око 14.000 чланова из свих делова света.

Алан Милер, неуропсихолог са Рокфелер универзитета у Њујорку, један је од водећих чланова друштва „Емезис“ које је и добило назив по појави коју проучава (емезис је грчка, а vomitus латинска реч коју лекари широм света и данас користе кад говоре о повраћању). Милер објашњава да је повраћање изузетно занимљиво, мада недовољно проучена појава. Не зна се, на пример, зашто људи, али исто тако и мачке, пси и птице, једноставно поврате оброк који

Револуција у текстилу

ПРОТИВПОЖАРНО ОДЕЛО ОД АНАНАСА!

Имена им не звуче богзна како привлачно, али су материјали „кормел“, „рицем“, и „номекс“ нешто заиста изузетно: у питању су нова текстилна влакна изванредно

отпорна на ватру и експлозије. Захваљујући овој тканини, која је истовремено и лака и врло отпорна, могу се избећи опекотине другог и трећег степена. Влакно које су произвеле три водеће светске фирме из области хемије (америчка, италијанска и француска) ускоро треба да замени азбестне комбинеzone које носе ватрогасци, тркачи формуле 1, вулканизери и пробни пилоти.

Новости у текстилу не стижу само из хемијских лабораторија где се стварају све савршеније синтетичке материје већ и право из природе. И животиње учествују у револуцији тканина. Тако се сипе користе да би тканина добила сјај, а кравље мле-

ЖАВА МИ СЕ ЕМЕЗИС

није да се и остали поведу за примером члана коме је поплило и да сви лепо изруче оно што су у сласт појели. Тако су, можда примитивно али изузетно успешно, решавали могуће тровање организма.

Наравно да се знатно чешће догађа да човек у таквој прилици воли да буде остављен само с WC-шољом. Мука је ионако преголема па би је присуство сведока само увећало. Признаћете, човеку тада није до друштва.

Периферни нерви стално су на опрезу пратећи оно што је човек појео и то уредно јављајући мозгу. У случају да мозак, као врховни господар централног нервног система, добије обавештење да је стомак препуњен, пале се лампице упозорења и забава почиње.

Најпре се јавља мучнина, почиње да нас облива хладан зној, грло нам се стеже, осећамо да оно што смо појели полако почиње да се бори да изјури натраг – као да организам жели да нам да довољно времена да отрчимо где треба и припремимо се за велико финале „риголета“.

Прст у грло, садржај напољу

Иначе, и даље се не зна поуздано да ли у продуженој мождини постоји посебно еметичко средиште или је оно исто са средиштем дисајног тракта. Јер, до повраћања, међу осталог, долази и када се поремете уобичајене

функције дисајног тракта, односно центра слуха и равнотеже.

Добро је познато да лош мирис, рђав укус, али исто тако и неки ужасан приказ, може да изазове повраћање. Међутим, и кад се нађемо у аутобусу, на броду или у авиону такође може да нам припадне мука.

– Када тело почиње да се помера на до тада неуобичајен начин – објашњава Милер – средиште у продуженој кичменој мождини упозорава мозак. Та збуњеност организма испољава се појавом лаке несвестице, муке и „празнине“ у глави. Пошто се слични симптоми јављају у организму и када човек оптерети стомак сувишном храном или оном с отровима, сасвим је могуће да мозак то чудно љуљушканье тела препознаје као оптерећење храном која може да нашкоди човеку. Зато мозак сместа даје налог да се организам реши токсина, а како боље него – повраћањем.

Једно је сигурно. Појава емеписа стара је колико и људски род. Не упуштајући се у објашњења зашто повраћање неминовно прати разна органска обољења, желимо само да нагласимо још једну чудну појаву. Везу између древног Рима и садашњег времена.

Наиме, Стари Рим везујемо између осталог и са раскошним гозбама. Догађало се да трпеза буде толико богата да гост, све и кад је то силно желео и храну гутао очима, јед-

наставно није могао толико да поједе. Ако није могло милом, морало је силом.

Још тада је развијена „вештина“ стављања прста у грло и насилног повраћања о чему

говори и позната изрека „Vomunt, ut edant, edunt ut vomant“ (повраћају да би јели, једу да би повраћали). Требао је обезбедити место за још хране. А зашто тај фамозни прст који цара по грлу изазива емепис, такође није јасно до краја. Тек, древна римска вештина упражњава се и данас.

У овом времену које је посебно женама наметнуло изглед вечне девојчице, наравно да треба остати витак. Статистике нису поуздане јер углавном представнице „слабијег пола“ крију ту своју малу слабост, али се тачно зна да посебно жене у развијеним земљама прибегавају лукавству: појешћу колико ме воља, али ћу касније, кад ме нико не гледа, све то избацити.

Следећи пут кад видите неко витко чељаде како прождире огромне количине хране, слободно га упитајте: „Упражњавате ли и ви емепис?“. По цену да не разуме шта је питате.

Весна Софреновић

Овај комбинезон од „номекса“, који већ носе возачи формуле 1, остао је неоштећен иако је био изложен јакој ватри.

ко да би постала свиленакста, док у САД врхунски стручњаци у центрима за истраживање и развој војне индустрије испробавају фантастичне особине – паучине! Они су такође открили да су извесне нити свиле пет пута отпорније од челичне жице истог пречника и ово откриће је одмах нашло и практичну примену: направљен је панцирни прслук који је тежак свега неколико стотина грама а метак му не може ништа. Још је можда интересантније оно што ради јапанска фирма Канебо: тамо су недавно успели да добију тканину од лишћа ананаса! Највећа предност – јевтина, такође и бесплатна сировина.

Уређује: Вито Недељковић

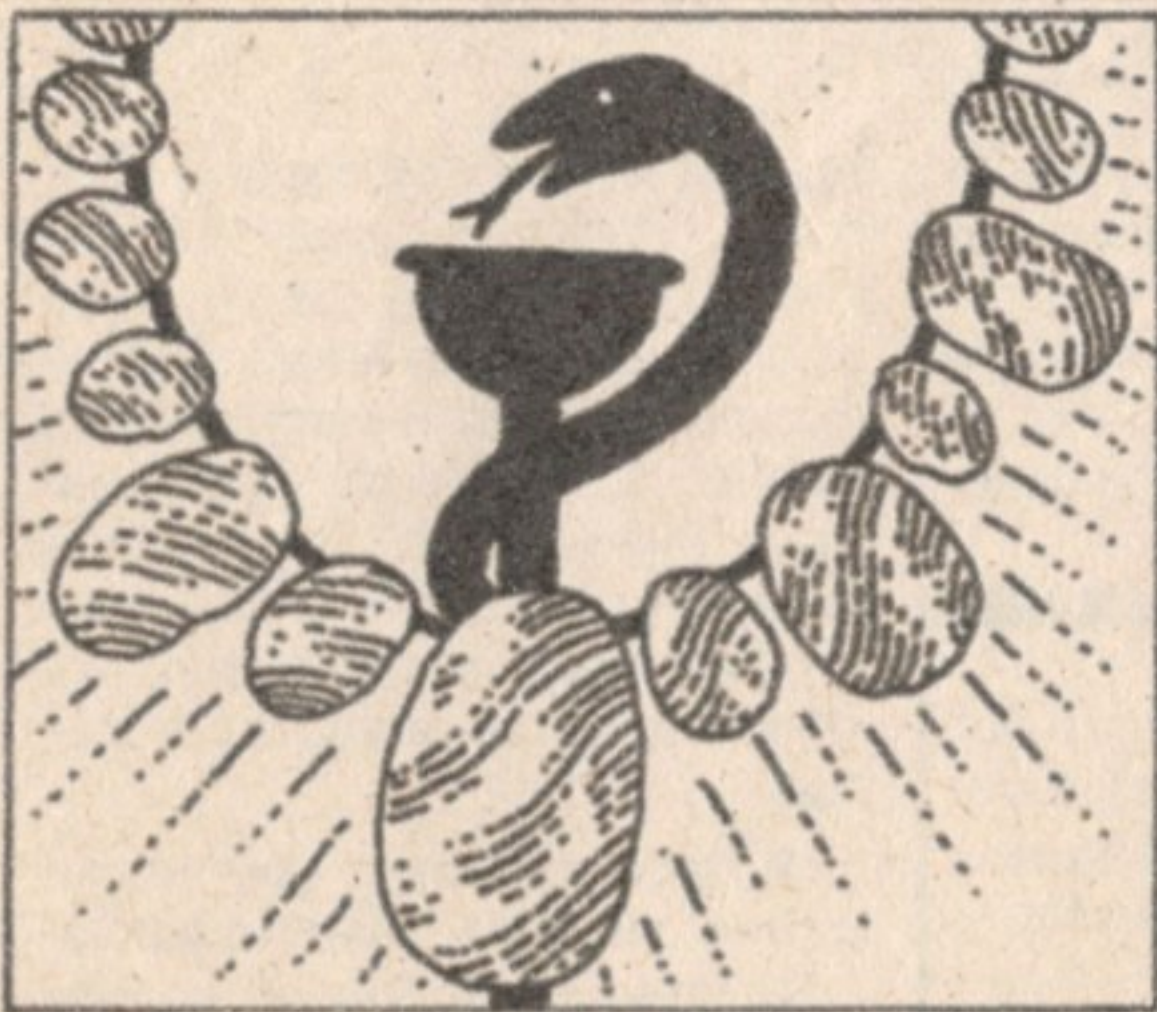
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

„Лековити“ ћилибар

Мене јако занима да ми кажеш нешто о лековитим својствима ћилибара, шта лечи и како и од чега настаје? Да ли је његова лековитост само празноверје?

ЗОРИЦА Г.
Подујево

Ћилибар или јантар је фосилна, чети-
нарска смола, обично жућкастомрке бо-
је меда, а ретко беле или зелене. Потиче
из терцијара. Лежи обично неколико
метара испод морске површине, а бура
га избацује на обалу или га ваде гљурци.
Највећа налазишта су на обали Балтич-
ког мора.

У античким временима веровало се да ћилибар штити од разних обољења – да лечи гушобољу и спречава појаву душевних болести. Због сличних веровања јантар се још у неолиту користио за израду накита, амајлија (амулета). У средњем веку постаје ређи и цени се једнако као друго камење. У доба ренесансе и барока многи дворови држе посебне мајсторе за израду предмета од ћилибара. У 18. веку ћилибарским плочицама често се покривају дрвене плоче у домаћинству.

Почетком 19. века ћилибар полако излази из моде, као и веровање у његове лековите моћи.

Хлеб расте на дрвету

Занима ме да ли се и данас користи за исхрану плод хлебног дрвета и где све оно расте?

Д. ТАСИЋ
Пожега

Постојбина хлебног дрвета су влажне тропске шуме југоисточне Азије, Индије, Индонезије, као и нека острва Тихог океана. Постоји око четрдесетак дивљих врста овог дрвета познатог по веома хранљивим плодовима који садрже 70 одсто скроба, 14 одсто шећера, 15 одсто воде и један одсто масти. Плодови су крупни, расту од новембра до августа и још и данас су често основна храна становника ових тропских предела.

Највиши кошаркаш света

Желео бих да ми нешто више кажеш о највишем кошаркашу на свету, Румуну – коме сам заборавио име, и да ли је тачно да до пунолетства није ни знао шта је кошарка.

РАНКО
Подгорица

Румунски репрезентативац Георгиу Мурешан највиши је кошаркаш на свету. Његова висина од 232 центиметра заиста је за дивљење. У петнаестој години, када је први пут чуо да постоји спорт кошарка, већ је имао висину од 207 центиметара. Тада је први пут и ствао испод кошева.

Георгиу Мурешан је рођен 1971. године у градићу Тритери код Клужа. Родитељи су му земљорадници, средње су висине, као и петоро старије браће. Са 13 година био је висок 202 см. Тежак је 147 килограма, а данас носи патике број 58. Спада на посебно направљеном кревету дужине два и по метра, ширине 220 см, сада игра за француску екипу „Ортез“ и овогодишње је откриће у Европи. Заузима седмо место на листи стрелаца шампионата Европе са просечних 19 кошева по утакмици. За своју висину има одлично искоришћење слободних бацања – 73,6 одсто. Ово су сјајне бројке када се узме у обзир да просечно игра само око 25 минута у току једне утакмице. Због велике масе брзо се умара, па мора чешће на клупу него други играчи.

MIJENJAM SLIČICE "ŽIVOTINJSKO CARSTVO"

Imam ove sličice: I9, 23, 36, 55, III, I56, I78, I85, I87, 2I7, 239, trebaju mi: 24, 44, 5I, 52, 98, IO4, II4, II5, I25, I28, I32, I50, I80, I98, 204, 225, 245, 246, 248.

Onaj ko na ovu adresu pošalje svaku od ovih sličica što mi nedostaju dobit će vrijednu nagradu, isto tako onaj ko pošalje polovinu dobit će nagradu. Moguće mjenjanje.

LERKA TADIĆ
VUKA MIČUNOVIĆA B.B.
81.400. NIKŠIĆ

Мирзина жеља

Молим те да ми пошаљеш све „Политикине Забавнике“ од првог до последњег броја. Мој тата већ неколико година купује „Забавник“, али га нисам сачувао, а многе је поцепала моја млађа сестра. Ако можеш, пошаљи ми их што пре. Уједно поздрављам и позивам своје вршњаке и читаоце „Забавника“ да ми се јаве и, уколико су расположени, продају старе бројеве. Моја адреса је:
МИРЗА ОСМАНОВИЋ, Маршала Тита 54, 78400 Босанска Градишка, телефон 078/813-959.

Мирза није први који нам се обратио са оваквом молбом коју на жалост, нисмо у могућности да испунимо. Сви бројеви које поседује редакција служе као укорићена документација и надамо се да ће нас читаоци разумети, не можемо да их уступимо.

Молимо читаоце да старе бројеве „Забавника“, уколико им више нису потребни, пошаљу Мирзи у Босанску Градишку.

Молио бих све читаоце који су заинтересовани за продају или уступање „Политикиних Забавника“ које нисам сачувао, а то су следећи бројеви: од 2015 до 2082, па бројеви 2087, 2088, 2093, 2095 и 2113.

МАРКО УРОШЕВИЋ
32250 Параћин
М. Илића Куле 10
телефон: 035/553-354

Пробушене уши и акупунктура

Ја сам Ана из Сарајева, али сада живим у Свилајнцу где сам наставила да и даље купујем ваш лист. Пошто вам верујем, имам и једно питање за вас: хтела бих да пробушим уши, али ми је тетка рекла да ћу оштетити неке акупунктурне тачке. Да ли је то тачно?

АНА КРСТАНОВИЋ
Свилајнац

Твоја тетка је у праву. Уколико и даље желиш да пробушиш уши, а важно ти је да не оштетиш акупунктурне тачке, претходно затражи савет у неком центру за акупунктуру.

Алиса Прћић, Југословенска 58, 24000 Суботица – 15 година, воли спорт.

Андријана Биберџић, 34321 Десимировац – 12 година, сакупља писма и постере.

Данило Бећковић, Трг краља Николе 4, 81000 Подгорица – 11 година, воли шах, књиге и кошарку.

Младен Читаковић, Филипа Кљајића 60, 15300 Лозница – 11 година, сакупља украсна писма, кесице и значке.

Јелена Павловић, Огњена Прице 34, 11080 Земун – 12 година, сакупља постере, марке и украсни папир, бави се пливањем.

Ана Бабић, Милосава Павловића 24, 11500 Обреновац – 11 година, сакупља салвете, марке, постере и писма.

Исидора Филиповић, Мирка Срзентића 19, 85360 Улцињ – 14 година, воли музику, спорт, дописивање и филмове.

Лепосава Цветковић, XXI српске дивизије 55/12, 18400 Прокупље – 13 година, сакупља салвете, писма и марке, бави се манекенством и кошарком.

Марија Фехер, Николе Тесле 22, 21241 Каћ – жели да се дописује са вршњацима.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: протискивање, Раденковић, ПК, едикти, анат, а, Ди Стефано, Рур, ротори, авлија, ананаси, номен, г, кти-тор, дд, Милица, Аскона, Или-ри, Асталош, Јулијан, Азијати, Тића, ам, ој, Ника, ваш, мат, и, Аламо, ћилимар.

ПОЛОМЉЕНИ ТОЧКОВИ: А – 1 и 3; Б – 2 и 4.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2153

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кешић

Уредник сјерија
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

Редакција

Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 31, 11001 Београд, Поштански фах 124.

Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1, телефон 320-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „ПОЛИТИКА“ убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO“ – AG, Bernstr. – West 64, CH-5034 SUHR Schweiz.

Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471.

Факс 41/64/310472, на конто:

NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr. 49. CH – 5001 AARAU. Schweiz. Конто број: 21.4957.157.6

Годишњу претплату на лист не примамо.

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.-
СР НЕМАЧКА	DEM 89.-
ШВЕДСКА	SEK 374.-
ФРАНЦУСКА	FRF 211.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.-

Трошкови АВАО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

Насловна сјрана
Биљана Димитровски

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

